

TECHNICKÁ UNIVERSITA
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra : dějepisu

Kombinace oborů : český jazyk - dějepis

ČESKÝ REGIONÁLNÍ TISK V LIBERCI

V LETECH 1918 - 1938

Diplomová práce 95-PF-KAD-002

Autor :

Marek Csizmazia

Csizmazia

Adresa :

Příšovice 199
463 46 Svijany

Vedoucí práce :

PhDr. M. Melanová

počet

stran

obrázků

příloh

62

3

19+3

V Liberci dne 29. 3. 1995

UNIVERZITNÍ KNIHOVNA
TECHNICKÉ UNIVERZITY V LIBERCI

3146065734

Vysoká škola strojní a textilní PEDAGOGICKÁ FAKULTA

46117 LIBEREC 1, Sokolská 8/113 Telefon: 23553 Telefax: 23317

Katedra: dějepis

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(závěrečného projektu)

pro (diplomant) Marka Csizmaziu
adresa: Příšovice 199
obor dějepis-čeština

Název: Český regionální tisk v Liberci v letech 1918-1938
.....
.....

Vedoucí práce: PhDr. M. Melanová

Termín odevzdání: 30. 4. 1995

Pozn. Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Rámcové zásady pro způsob, obsah a formu zpracování jsou k dispozici na katedrách a na děkanátě pedagogické fakulty.

V Liberci dne 9. května 19..⁹⁴

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Univerzitní knihovna
Voroněžská 1329, Liberec II
PSC 461 17

KAD/D-Č
62 s. 22 s. příl.

V 119/95 P

Prohlášení o původnosti práce:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškerou použitou literaturu.

Liberec, 1995.-3.-29.

Marek Csizmazia

Děkuji všem, bez nichž bych asi nikdy svoji práci nedokončil. Pracovníkům libereckého archivu, knihovny a muzea. Vedoucí práce PhDr. M. Melanové děkuji za usměrňování své práce a za podnětné rady.

Jsem si vědom těchto skutečností:

- a) diplomová práce je majetkem školy,
- b) s diplomovou prací nelze bez svolení školy disponovat,
- c) diplomová práce může být zapůjčena či objednána (kopie) za účelem využití jejího obsahu.

Beru na vědomí, že po pěti letech si mohu diplomovou práci vyžádat v Univerzitní knihovně VŠST v Liberci, kde bude uložena.

Marek Csizmazia

Příšovice 199

463 46 Svijany

Csizmazia
Csizmazia

ČESKÝ REGIONÁLNÍ TISK V LIBERCI V LETECH 1918 - 1938

Resumé

Práce se zabývá českými tiskovinami, vycházejícími v Liberci v letech 1918- 1938. Zachycuje jejich vývoj a přináší základní informace o jejich vydavatelích a nakladatelích. Také rozvádí život některých novinářských osobností. Zmiňuje se stručně o vývoji první Československé republiky, obecně o novinářství tohoto období a též o životě v Liberci mezi světovými válkami. Noviny a časopisy zpracovává podle data jejich vycházení a uvádí působnost, tisk, periodizaci a další formální údaje. Podává celkový pohled na žurnalistiku v Liberci v meziválečném období.

THE CZECH REGIONAL PRESS IN TOWN OF LIBEREC IN THE YEARS 1918 - 1938

Summary

The work is about Czech **journals**, which was published in the years 1918-1938. It is about their evolution and it discusses the main information about their editors and publishers. There are some details about the life of journalists' personalities. There is something about the development of the first Czech Republik and journalism in this time. There is also something written about life in Liberec between the world wars. The work compiles newspapers and journals according to the dates of their edition and there are activity, printing, the period of editing and other formal allegations. So it is whole look of journalism in Liberec between the world wars.

TSSCHECHISCHE REGIONALPRESSE IN LIBEREC IN JAHREN 1918 - 1938

Zusammenfassung

Die Arbeit beschäftigt sich mit tschechischen Drukschriften, die in Jahren 1918 - 1938 in Liberec (Reichenberg) erschienen sind. Sie registriert ihre Entwicklung und bringt die Grundinformationen über die Herausgeber und Verleger. Sie macht auch das Leben mancher journalistischen Persönlichkeiten bekannt. Sie erwähnt kurz über die Entwicklung der ersten Tschechoslovakischen Republik, allgemein über die Journalistik dieses Zeitabschnittes und auch über das Leben in Liberec zwischen den Weltkriegen. Die Zeitung und Zeitschriften verarbeitet nach dem datum ihres Herauskommens, und zitiert die Wirkung, den Druck, die Periodität und andere formale Daten. Sie gibt die Gesamtansicht über die Journalistik in Liberec in der Zeit zwischen beiden Weltkriegen.

<u>Obsah:</u>	strana
1. Úvod	5
2. Rozbor pramenů a literatury	6 - 7
3. Český regionální tisk v Liberci v letech 1918-1938	8 - 54
3. 1. Zhodnocení vývoje první Československé republiky	8 - 10
3. 2. Novinářství v Československu mezi světovými válkami	11 - 13
3. 3. Liberecký život před a po vzniku republiky	14 - 16
3. 4. Výčet českých novin a časopisů v Liberci tohoto období	17
3. 5. Podrobnější informace o tiskovinách	18 - 44
3. 6. Drobnější tiskoviny	45 - 48
3. 7. Některé novinářské osobnosti	49 - 54
4. Závěr	55 - 56
5. Seznam citovaných pramenů a literatury	57 - 58
6. Soupis pramenů a literatury	59 - 60
7. Seznam obrazových příloh Obrazové přílohy	61 - 62

1. Úvod

Hlavní cíl mé práce je zpracovat doposud chybějící přehled o českých novinách a časopisech, vycházejících v Liberci v meziválečném období. Pokusím se zachytit vývoj těchto tiskovin a zjistit základní údaje o jejich vydavatelích a nakladatelích. Zřejmá bude spojitost mezi jednotlivými listy a politickými stranami. Těžištěm bádání se stane práce ve Státním okresním archivu Liberec (dále SOAL), pak ve Vědecké knihovně a Severočeském muzeu v Liberci.

Doufám, že se mi povede zpracovat toto téma v co největší úplnosti, aby se práce stala přínosem pro zájemce o regionální historii a možným východiskem dalšího bádání.

2. Rozbor pramenů a literatury

Základním pramenem pro téma českého meziválečného tisku v Liberci jsou noviny a časopisy uložené ve Státním okresním archivu v Liberci, Vědecké knihovně Liberec a Severočeském muzeu v Liberci. Největším problémem je neúplnost těchto pramenů. Často existuje pouze jedno nebo několik málo čísel daných novin a pak lze jen těžko vysledovat jejich vývoj. O některých listech je naopak možné najít téměř vše. Jsou to ty, které se zachovaly ve všech ročnících (Ještědský obzor, Naše Hory).

Vítaným pramenem je pozůstalost novináře Václava Brože. Z jeho zkoumání (výsledkem je 13 krabic archivovaných v SOAL) můžeme sestavit téměř úplný soupis tiskovin, jež v daném období v Liberci vycházely. I když v mnoha směrech tendenční, je pozůstalost Václava Brože důležitou informační základnou a východiskem pro další bádání.

Problematikou vývoje první Československé republiky se zabývá spousta publikací. Nejmodernější z nich jsou Československé dějiny 1914-1939 Věry Olivové. Přestože se dějinám Liberecka speciálně nevěnují, přináší velmi dobrý pohled na obecnou situaci v Československu. V oblasti Liberecka hrají nezanedbatelnou úlohu česko-německé vztahy. Ty jsou nejnověji zpracovány v knize Václava Kurala.

Práce, zabývající se dějinami Liberce, mnoho informací o žurnalistice nepřináší. Květoslav Doutlík se zaměřuje spíše na libereckou vlastivědu, dvojice Technik-Ruda zase popisuje nejvíce stavební vývoj Liberce, příspěvek Libuše Horákové je úzce tematicky zaměřený a totéž platí o knize Liberecká radnice od kolektivu autorů.

Knihy o všeobecné československé novinařině vycházely ještě před rokem 1989 a je to na jejich obsahu pochopitelně znát. Nejvíce se tendenčnost projevuje v knize Karla Štorkána, ale ani Milena Beránková, z jejíž knihy jsem několik informací načerpal, se nevyhnula přílišnému zaujetí pro tisk komunistický.

3. Český regionální tisk v Liberci v letech 1918-1938

3. 1. Zhodnocení vývoje první Československé republiky

Nejvěrnější, ale zároveň i nejstručnější, literaturou jsou bibliografické katalogy. Zatímco K. Malec opět preferuje listy komunistické, R. Mosse ve svém předválečném katalogu (1937) ukazuje podnikavého ducha a výčet novin spojuje s inzertní činností.

Mezi specifický zdroj informací patří určitě diplomové a seminární práce studentů, které jsou uloženy v SOAL. Většina z nich vychází z pozůstalosti Václava Brože, přesto jsou k danému tématu vítaným pramenem. Sjednocují totiž trochu roztříštěné informace Brožovy pozůstalosti a usnadňují v ní orientaci.

Přímé údaje o československé žurnalistice přináší Věstník československých novinářů. Eviduje důležitější informace z novinářského života a nevyhýbá se ani stručným sdělením z okrajových oblastí (mezi které Liberecko patřilo).

Karáskové Katalog trestních spisů téma meziválečného tisku v Liberci zpestřuje. Obsahuje žaloby na listy (většinou pro urážku na cti) a výsledek trestního řízení.

Zprávy České besedy, které tento nejstarší český spolek v Liberci začal vydávat po 2. světové válce, dokumentují množství informací regionálního charakteru. Zabývají se různými tématy - českou menšinou, spolkovou činností, významnými rodáky a dalšími podobnými obrazy ze života v Liberci.

Všeobecně pro téma českého meziválečného tisku v Liberci platí, že základní údaje se musí hledat v tiskovinách tohoto období, vzpomínkách (písemných i ústně sdělených) pamětníků a dalších pramenech archivální povahy.

Všechny zmiňované publikace v tomto rozboru jsou podrobněji uvedeny v seznamu pramenů a literatury.

3. Český regionální tisk v Liberci v letech 1918-1938

3. 1. Zhodnocení vývoje první Československé republiky

V této části se zaměřím na celkové zhodnocení vývoje Československa po roce 1918 se zřetelem ke stavu naší žurnalistiky. Nelze opominout základní mezníky historie, které s tématem mé práce často úzce souvisí.

V druhé polovině října 1918 se Rakousko-Uhersko prakticky rozpadlo. Mezi samostatnými státy se ocitlo i Československo se všemi výhodami i problémy přicházejícími se vzniklým státem. Jako jeden z nejslabších článků naší demokracie se jevila situace v německých oblastech (Sudotech), kde se po 28. říjnu 1918 vytvářely samostatné německé provincie. Vše muselo řešit v prosinci 1918 československé vojsko. Oblast Liberecka se nacházela v centru dění (vznikla zde provincie Deutchböhmen) a česko-německý živel se tu střetával po celé období první republiky. V roce 1910 žilo ve "Velkém Liberci" (i s přilehlými částmi) 68 905 lidí, z toho pouze 5 834 Čechů. Vnitřní Liberec měl celkem 35 144 obyvatel, z toho Čechů 2 217. Roku 1921 byla situace podobná. Ve Velkém Liberci žilo 68 420 lidí, z toho 6 100 české národnosti a ve Vnitřním Liberci 34 985 lidí, z toho 4 894 Čechů¹⁾. V roce 1934 se situace velmi změnila ve prospěch české národnosti. Ve Velkém Liberci tehdy žilo 67 tisíc lidí německé a už 17 tisíc lidí české národnosti²⁾.

Definitivní zakotvení hranic s Rakouskem a Německem přinesly až mírové smlouvy v Saint Germain, resp. ve Versailles v roce 1919.

Ač bylo Československo programováno jako stát národní, ve skutečnosti vznikl mnohonárodnostní stát s množstvím menšin (více či méně početných). Při prvním všeobecném sčítání lidu k 15. únoru 1921 bylo v ČSR přítomno 13 613 112 obyvatel, jejichž národnostní strukturu dokládá tato tabulka.³⁾

dobal i ve volbách v květnu 1935, do
fašistický blok s velkými ambicemi, a
spolce nezískali.

<u>NÁRODNOST</u>	<u>CELKEM</u>	<u>V %</u>
československá (nerozlišovala se česká a slovenská národnost)	8 760 937	65,5
ukrajinská a ruská	461 849	3,4
německá	3 123 508	23,4
maďarská	745 431	5,6
polská	75 853	0,6
židovská	180 855	1,3
jiné národnosti	25 871	0,2
cizozemci	238 808	---

Z národnostních menšin zaujímali největší procento Němci, obývající hlavně pohraničí, průmyslově vyspělé oblasti českých zemí.

Přes drobné výkyvy byl pozdější vývoj Československé republiky poklidný. K těmto výkyvům patří : podařený atentát na úspěšného ministra financí dr. Aloise Rašína 5. 1. 1923 (atentátník byl bývalý komunista, pak příslušník sociální demokracie) a následné přijetí Zákona na ochranu republiky, jenž postihoval nebezpečné výkyvy na extrémně pravé či levé stupnici politického života. Občasné vládní krize (např. r. 1926) byly na pořadu ve všech parlamentních demokraciích v Evropě i USA. Ani fašistické hnutí, tak časté v meziválečném světě, u nás nezapustilo hlubší kořeny. Zprávy o připravovaném puči v roce 1926 byly zpočátku vyvráceny celonárodním hnutím a podobně i ve volbách v květnu 1935, do kterých vstupoval silný fašistický blok s velkými ambicemi, si čeští fašisté lepší pozice nezískali.

V této době už měla Československá republika za sebou jednu těžkou krizi - hospodářskou, ale ještě těžší ji čekala. Ve zmiňovaných volbách v r. 1935 totiž získala v německých oblastech drtivé vítězství Henleinova Sudetoněmecká strana.

Zatímco ve dvacátých letech se nacionalistické vášně omezovaly na minimum, v letech třicátých (hlavně po nástupu Hitlera v lednu 1933) tomu bylo naopak. Události šly rychle jedna za druhou. S jídlem, jak známo, roste chuť, a tak jsme po obsazení Rakouska nacistickým Německem ve dnech 11. - 13. března 1938 byli na řadě právě my. Nebudu tu rozebírat překotné dny roku 1938. Jisté je, že má práce končí se závěrem září r. 1938, kdy byl Liberec a celé české pohraničí dle rozhodnutí Mnichovské konference čtyř evropských velmocí z 29. 9. 1938 odstoupen Německu. 8. října 1938 pak do města vstupuje německé vojsko. Těmito dny také končí vycházení českých novin a časopisů v Liberci.

3. 2. Novinářství v Československu mezi světovými válkami

V letech 1918-1938 působily v Československu i jiné hromadné sdělovací prostředky, ale tisk stále zaujímal vedoucí úlohu informační i ideologickou. Už Rakousko-Uhersko mělo ve druhé polovině 19. století propracovanou strukturu tisku, kterou nový československý stát bez větších změn převzal. Největší koncentrace tisku zůstala nadále v Praze, kde např. v roce 1926 vycházelo přes 1 400 novin a časopisů⁴⁾.

Na rozdíl od většiny ostatních zemí, kde byl tisk v rukách jednotlivých podnikatelů, patřila většina novin a časopisů v Československu politickým stranám. Tak si mohl každý čtenář přečíst, že např. Ještědský obzor je orgánem Československé strany sociálně demokratické v Poještědí. Zákony první republiky nepovažovaly politické strany za právnické osoby, a proto se v tiráži jednotlivých listů uváděli jako majitelé a vydavatelé v zastoupení strany její funkcionáři. Vzhledem k tomu, že v Československu byla pravidlem koaliční vláda, byl za vládní deník považován ústřední list té strany, která zvítězila ve volbách.

Podobně jako v průmyslu i v novinářství existovaly po vzniku republiky velká tiskařská seskupení (koncerny). Největším novinářským koncernem v ČSR byla akciová společnost Melantrich, vydávající tisk národně socialistické strany. V Praze vydával čtyři deníky, kromě toho měl však zastoupení i v jiných větších městech - v Brně, Plzni, Olomouci, Ostravě a od roku 1937 i v Liberci (A-Zet sudetočeský). Melantrich působil i na Slovensku. I další strany měly své tiskové podniky, které ovšem takového rozsahu jako Melantrich nedosáhly (Pražské akciové tiskárny, Novina, Československá akciová tiskárna aj.). Vyskytovaly se samozřejmě i koncerny "nezávislé", ty však většinou tíhly ke komerci (koncern Tempo, Čechie...).

Počet listů vycházejících za první republiky v Československu byl úctyhodný a od roku 1918 se neustále zvyšoval. V roce 1920 vycházelo v ČSR 2259 listů všeho druhu, v roce 1930 jich už bylo 3933⁵⁾.

I když jsou do těchto počtů zahrnuty i tzv. hlavičkové listy (periodika, která měnila pouze hlavičku nebo malou část obsahu) a různé příležitostné či krátkou dobu vycházející noviny, je toto číslo na poměrně malý stát ohromující.

Jestliže můžeme o počtu vycházejících tiskovin použít pořekadlo "s kvantitou klesá kvalita", lze totéž říci i o tiskárnách. V roce 1934 bylo v ČSR kolem 1 200 tiskáren,⁶⁾ v nichž však většinou existovaly malovýrobní živnostenské poměry. Modernizace se uplatnila pouze v nových tiskárnách, především v Praze. V ostatních částech republiky si museli vystačit se zařízením ještě z dob "dobrého" Františka Josefa. Tyto nedostatky ale byly nahrazovány nadšením pro věc.

Se vznikem Československé republiky vzniká 28. října Československá tisková kancelář. Zpočátku byla závislá na dodávání zpráv z Vídně, ale postupem času si vybudovala samostatný aparát.

I mezi novináři se projevovala profesní soudržnost. Nejstarší novinářskou organizací, která vznikla v roce 1877 z iniciativy redaktorů Národních listů (v čele stál po dlouhou dobu Jan Neruda), byl Spolek českých žurnalistů. Přetrval až do dob první republiky, ale počet jeho členů se snižoval. Takto vzniklé spolky byly uzavřené organizace, jež mezi sebe zřídka pouštěly mladé členstvo, a tak byl v dubnu 1911 z iniciativy mladých novinářů založen Syndikát pražských deníkářů, později přeměněn v Syndikát československého denního tisku a v květnu 1926 v Syndikát československých novinářů. Tato nejdůležitější novinářská organizace vydávala od roku 1927 časopis Věstník československých novinářů, který se od 1. ledna 1935 přejmenoval na Tisk, noviny a novináři. List přinášel zajímavé informace z tiskového života v Praze, ale i v jednotlivých regionech a byl i pro moji práci významným zdrojem informací.

V závěrečné části tohoto oddílu se zmíním o základních zákonech upravujících vztahy v tiskové oblasti. Ústavní listina, vydaná koncem února 1920, zaručovala svobodu tisku.

Zákon o mimořádných opatřeních z dubna stejného roku pak stanovil po dobu války nebo vnitřního ohrožení státu určité výjimky. Tento vcelku pochopitelný dodatek vzbudil nevoli především komunistického tisku. Tiskový zákon z roku 1920 platil s drobnými odchylkami po celých dvacet let první republiky. Po atentátu na ministra financí Aloise Rašína a zejména pak ve třicátých letech byly přijaty úpravy omezující extrém jak zprava, tak i zleva. Stát mohl v těžkých chvílích konfiskovat tisk a chránit tím svou vnější i vnitřní stabilitu.

3. 3. Liberecký život před a po vzniku republiky

Český živel se v Liberci a okolí rozvíjel velmi těžko. První český spolek tu vznikl v roce 1863. Byla to dodnes fungující Česká beseda. Už roku 1844 se ale čeští občané obyčejně v neděli po bohoslužbách scházeli v hostinci "U Řetězu". První český ples se konal na Střelnici dne 9. února 1862 a za měsíc se česká zábava opakovala ve Vesci. Lidé ji pojmenovali Česká beseda. Rok nato byl první český spolek podle této zábavy nazván Česká beseda.

Druhým spolkem se stal Dobročín, jehož původní název zněl První řemeslnicko-dělnický podporovací spolek Dobročín v Liberci. Vznikl roku 1866. V roce 1869 byl založen svépomocný spolek Oul, v r. 1871 organizace dřevodělníků, pak obuvníků a ostatních organizovaných pracovníků, kteří si později založili i vlastní Dělnickou vzdělávací jednotu. V roce 1884 však byly tyto organizace zrušeny. Ještě v roce 1878 vznikl spolek Mírumil a společně s předchozími si daly za cíl podporovat a udržovat národní vědomí libereckých českých občanů. Sledujeme-li další vývoj společenského dění v českém prostředí v Liberci, jako jeden z hlavních momentů se jeví získání trvalého přístřeší pro pořádání akcí českých spolků. Zakoupením domu Na Rybníčku v Liberci roku 1884 se i čeští občané měli kde scházet.

25. 3. 1905 byl slavnostně otevřen Národní dům, v němž našly útočiště Sokol, odbor Národní jednoty severočeské, spolek sv. Ludmila, ženský spolek Karolina Světlá, spolky Dobročín a Mírumil, spolek Českých vojenských vysloužilců, Klub českých velocipedistů, odbor Klubu českých turistů a další. Kromě Národního domu s hostinskou koncesí tu ještě existovaly české hostince U Rudkovských na Vavřincově vrchu, dělnický dům zvaný Prátr ve Zhořelecké ulici a restaurace U Votočků, jmenujeme-li ty nejnavštěvovanější.

Zpoždění museli Češi dohánět ve školské oblasti. Teprve 30. srpna 1881 dostala Ústřední matice školská povolení zřídit v Liberci soukromou pětitřídní obecnou školu. První třída zahájila vyučování 16. září 1881 v budově české opatrovny na Vavřincově vrchu.

Veřejná česká obecná pětitřídní škola působila za vydatného přispění Zemské školní rady v Liberci od 1. ledna 1885. Nevídaný rozmach českých obecných i odborných škol nastal po vzniku samostatné republiky roku 1918.

Dlouho nenašel v Liberci živnou půdu ani český tisk. Česká beseda sice vydávala psaný spolkový časopis Zvěst, který však měl spíše charakter oběžníku.

V roce 1884 byla ve sklepě domku v Hluboké u Liberce založena tajná tiskárna (socialisticky orientovaná), vytiskla několik českých i německých letáků, dva z nich vyšly ve formě časopisů a byly rozšířeny po celých Čechách. Organizátoři této akce (Josef Pačes, Kryštof Černý a Jan Rampas) se dlouho ze svobody netěšili. Zatčení a odsouzení strávili několik let ve vězení.

Od roku 1896 začal v Liberci vycházet anarchistický čtrnáctideník Proletář, jehož téměř každé číslo je konfiskováno a v září 1897 dochází k jeho úřednímu zastavení. Vydavatelem a odpovědným redaktorem byl František Adamec, spoluvydavatelem Ladislav Brunclík, František Hájek a Ondřej Hašek.

Od června 1891 vychází v rámci německého Solidaritat česká příloha Solidarita. Z ní později vznikl samostatný český sociálně demokratický časopis stejného jména.

Od října 1898 je vydáván po krátkou dobu v Liberci Pinskerův nepolitický čtrnáctideník Liberecké listy a téhož roku i otisk německého Textilarbeiter - týdeník Textilník.

Na anarchistický Proletář navazuje týdeník stejného jména, vycházející za redakce Josefa Václavíka a Antonína Rejhy.

Od července 1907 je v Liberci vydáván Ještědský obzor, zpočátku měsíčník, později čtrnáctideník a od června 1908 týdeník sociální demokracie. Je to první list, který se v českém znění v Liberci udržel delší dobu. S pozměněným názvem vycházel až do srpna 1915 a po světové válce byl opět obnoven jako Ještědský obzor. Fungoval po dobu celé první republiky a zanikl až po obsazení Sudet roku 1938.

3. 4. Výčet českých novin a časopisů v Liberci

V této části práce přináším pouhý výčet názevů

titulků, které v Liberci v této době vycházely.

V roce 1918 příliv českého obyvatelstva posílil libereckou českou menšinu. Střediskem libereckých Čechů byla obec a později město Horní Růžodol, jehož rozvoj byl obdivuhodně rychlý. Zatímco v roce 1850 měl pouhých 170 obyvatel, v roce 1930 už 6557 a z toho neuvěřitelných 53% Čechů.⁷⁾ Ve srovnání s Libercem nesrovnatelně lepší pozice české národnosti. Německá škola tu fungovala od ledna 1887, k otevření české veřejné obecné školy došlo v Horním Růžodole 1. září 1905. V roce 1923 se prvním českým starostou stal Josef Votoček, též majitel českého hostince U Votočků, kde se scházeli čeští vlastenci. V roce 1933 byla otevřena honosná budova české měšťanky. Po Mnichovu se růst města zastavil a roku 1939 se stal čtvrtí Liberce.

Vývoj českého tisku v Liberci v meziválečném období je hlavní náplní dalšího pokračování práce.

Nová listy (1927-1928)

Časopis a povstání (1927)

Časopis výtka (1928-1929)

Časopis severs (1928-1934)

Výletní spravodaj (1928-1938)

Časopis textilkář (1929)

Okresní věstník pro politický okres

Severočeský živnostník a obchodník (1930)

Severočeský deník (1932-1938)

Domov našeho kraje (1935)

Průmyslník (1935-1938)

Plány na Jáchymov (1937-1938)

25 let 1912 (1937)

2-let (severočeská mutace - 1937-1938)

Deník českého severs (1937-1938)

Nová česká deník (1937-1938)

3. 4. Výčet českých novin a časopisů v Liberci tohoto období

V této části práce přináším pouhý výčet důležitějších tiskovin, které v Liberci v této době vycházely. O ostatních listech, jež vycházely krátce nebo o nich existuje málo informací, pojednávám v dalším pokračování textu.

Ještědský obzor (1919-1938)

Naše Hory (1919-1938)

Zpravodaj sletu Sokolstva kraje pojizerského (1921)

Rudé Pojizeří (1921-1923)

Třídní boj (1922-1923)

Komunistická mládež (1922-1924)

Obrázky z Jizerských hor (1923)

Úřední list Okresní správy politické a Okresního školního výboru v Liberci (1922-1929)

Proletář (1924-1925)

Věstník sokolské župy Ještědské (1924-1938)

Nové listy (1927-1928)

Číslo a prostor (1927)

Ocelový vítr (1928-1929)

Český sever (1928-1934)

Výletní zpravodaj (1928-1938)

Rudý textilák (1929)

Okresní věstník pro politický okres Liberec (1929-1938)

Severočeský živnostník a obchodník (1930-1938)

Severočeský deník (1932-1938)

Domov našich žen (1935)

Pohraničí (1935-1938)

Hlasy od Ještěda (1937-1938)

25 let SKD (1937)

A-Zet (severočeská mutace - 1937-1938)

Deník českého severu (1937-1938)

Hraničářský deník (1937-1938)

3. 5. Podrobnější informace o tiskovinách

Ještědský obzor

Tento časopis vycházel jako jeden z mála už před 1. světovou válkou. První číslo vyšlo 14. 7. 1907 a na podzim téhož roku byl list uznán jako orgán Československé strany sociálně demokratické v Poještědí. Tuto orientaci si udržel i za první republiky. List byl definitivně zastaven až v srpnu 1915, ale již 14. 3. 1919 vychází první číslo vzkříšeného Ještědského obzoru.

Po celou dobu první republiky byl majitelem a vydavatelem listu Obvodní výbor Československé sociálně demokratické strany dělnické v Liberci (v zastoupení vedoucího redaktora). Jeho působnost se vztahovala na okresy Liberec, Český Dub, Jablonec nad Nisou, Tanvald, Železný Brod, Semily, Chrastava, Frýdlant v Čechách a Nové Město pod Smrkem. Pro okresy Nová Paka, Jilemnice, Vrchlabí, Rokytnice nad Jizerou a Vysoké nad Jizerou vychází od 1. ledna 1933 Ještědský obzor s hlavičkou Podkrkonošský obzor. Noviny vycházely každý čtvrtek s datem příštího dne (od 14. 3. do 21. 12. 1922) a od 28. 12. 1922 až do svého zániku (září 1938) každou středu s datem příštího dne. Formát byl 38x28 cm, později (1920) 42x31 cm a od roku 1934 48x32 cm. Předplatné do 20. 6. 1919 bylo 10,40 Kč za ročník a 20 hal. za číslo, 27. 6. 1919-16. 1. 1920 15,60 Kč ročně a 30 hal. za číslo, 23. 1. 1920-25. 6. 1920 20,80 Kč ročně a 40 hal. za číslo, 2. 7. 1920-25. 3. 1921 26,- Kč ročně a 50 hal. za číslo a od 1. 4. 1921 do září 1938 30,- Kč ročně a 60 hal. za číslo. Noviny se tiskly do 19. 3. 1920 u Josefa Glose v Semilech, do 31. 12. 1931 v knihtiskárně Runge a spol. Liberec a od roku 1932 až do r. 1938 v České knihtiskárně u Bohumila Kobra v Horním Mázodole (část Liberce). Redakce byly postupně v Liberci U Hochlické silnice, pak (1919-1934) v Běhounské ulici č. 2 a nakonec (1934-1938) ve Zhořelecké ul. č. 5.

Odpovědní redaktoři listu byli v r. 1919 Josef Čapek, 26. 9. 1919-30. 11. 1922 Vojtěch Kodet, 7. 12. 1922-28. 1. 1937 František Plecháček, 4. 2. 1937-4.3. 1937 Josef Švarc, 11. 3. 1937-27. 5. 1937 dr. Josef Veverka a 3. 6. 1937 - 22. 9. 1938 Alois Janata. Náklad činil v roce 1936 4 500 výtisků⁸⁾.

Od června 1919 se list rozšířil z původních čtyř stran na osm. Na titulní straně pravidelně informoval o nejdůležitějších zprávách z domova i ze světa. Ostatní články patřily regionálnímu zpravodajství, nechyběl ani román na pokračování a nezbytné reklamy, vizitky a různé pozvánky. Pravidelně se vyskytují informace o tělocvičných slavnostech dělnických tělovýchovných jednot.

Jako sylvestrovská příloha k Ještědskému obzoru ze 31. 12. 1919 vyšel Liberecký mišmaš. Měl 8 stránek malého formátu, stál 50 haléřů a navázal na předválečnou tradici, kdy 12. 2. 1914 vyšel jako samostatný tisk i jako příloha k Ještědskému obzoru.

Na začátku dvacátých let vystupuje Ještědský obzor ostře proti nově vzniklé komunistické straně. Ve vydání 30. 6. 1922 v článku Blbec se ohrazuje redaktor Vojtěch Kodet proti napadení z komunistického týdeníku Třídní boj a vystupuje proti bývalému členu soc. demokracie V. Hamplovi, který přešel ke KS (Kodet mu dává přívlastky - "zdiskreditovaný a smutně proslulý").

8. 9. 1932 vyšlo jubilejní číslo Ještědského obzoru, připomínající 25 let trvání tohoto listu. Na jubileum reagovalo množství regionálních i celostátních listů - např. Stráž pojizeří, Hlas východu, Právo lidu, Freigeist aj.

Od 5. 10. 1933 je Ještědský obzor rozšířen o čtyřstránkovou vložku tištěnou v Praze a vycházející spolu s listem až do jeho zániku. I tato vložka obsahuje pravidelné rubriky, týkající se ovšem spíše celostátní než regionální situace.

9. 9. 1937 vychází další jubilejní číslo, tentokrát ke třicátému výročí. Spolu s ním je přiložena příloha Z našeho kraje, přinášející rozšířené zpravodajství z Frýdlantska, Českodubská, Jablonecka a dalších regionů kraje.

Také na toto číslo reagovalo alespoň notickou několik novin - mj. Právo lidu (16. 9. 1937), Národní osvobození (10. 9. 1937), Freigeist (11. 9. 1937) či Severočeský deník (10. 9. 1937).

V předposledním čísle z 15. 9. 1938 se redakce omlouvá za ztenčený obsah listu pro "náhlý odchod poloviny tiskárenského personálu". V posledních číslech se projevuje zejména zhoršená mezinárodní situace. Ve zvýšené míře se v listu objevují články o ohrožené české menšině v pohraničí, o německé hrozbě, články proti požadavkům SdP v Karlových Varech ap. Poslední číslo Ještědského obzoru vyšlo ve čtvrtek 22. 10. 1938. Kromě upozornění redakce, aby dopisovatelé zasílali včas své příspěvky, zde není žádný článek o ukončení vycházení. Pouze na první straně je úvaha "Věřte svému presidentu, věřte své vládě!". Na dalších stranách jsou obvyklé rubriky i příloha. Další číslo 29. 10. 1938 už nevyšlo.

List byl za dobu svého vycházení několikrát konfiskován. Také jeho redaktoři museli čelit žalobám, většinou pro urážku na cti. Např. František Plecháček, redaktor Ještědského obzoru, byl r. 1933 žalován učitelkou Bendovou pro přečin proti bezpečnosti cti tiskem. Trestní řízení bylo zastaveno. Stejně byl pro urážku na cti tiskem žalován další redaktor listu, Alois Janata, a to od řídícího učitele Josefa Drahoňovského⁹⁾. Tyto žaloby ale byly na pořadu dne i u většiny ostatních novin a časopisů.

Naše Hory

Po obnovení Ještědského obzoru se se svým listem přihlásila i Československá strana socialistická. Od 29. 8. 1919 začínají vycházet Naše Hory s podtitulkem "Časopis československé strany socialistické pro severní Čechy."

Majitelem a vydavatelem byl v záhlaví listu formálně uveden Výkonný výbor 16. kraje čsl. strany socialistické v Liberci (později Výk. výbor 4. obvodu 4. župy, pak od roku 1936 za tuto instituci Jan Kögler), ale ve skutečnosti jím bylo do roku 1925 vydavatelské a tiskové družstvo Naše Hory, jež se v Liberci sestavilo na podzim r. 1919. Družstvo mělo program vydávat svým nákladem časopisy, knihy aj. Předsedou byl Jan Konrád a jednatelem František Novotný.

Působnost listu se vztahovala na Liberecko, pak od r. 1926 i na Turnovsko, Českodubsko, Semilsko, Jablonecko a Frýdlantsko. Naše Hory byly vydávány každý čtvrtek s datem příštího dne. Vycházely původně v malém formátu 38x28 cm, od r. 1929 zvětšeny na 48x32cm. Předplatné činilo 15,- Kč ročně, 30 hal. za číslo, od ledna 1920 20,- Kč/ročně a 40 hal./číslo, od července 1921 30,- Kč/ročně a 60 hal./číslo. Tato cena se s menšími obměnami udržovala až do roku 1938. Původně se Naše Hory tiskly v knihtiskárně Jana Jiráka v Turnově, od r. 1921 v České knihtiskárně (původní majitel byl K. Hofrychtr, na podzim 1921 již Bohumil Kobr) v Horním Růžodole a od července 1936 v knihtiskárně v Semilech. Redakce a administrace novin byla v Horním Růžodole č. 196. Dlouholetým odpovědným redaktorem byl Antonín Rejha (1919-1937), v roce 1938 pak Josef Dejl. Spolupracovníky listu byli od počátků Jan Kögler, Antonín Hauf-Černík, V. V. Roštínský, Alois Plichta z Prahy, Josef Votoček (napsal první úvodník), Petr Pelcl, Jan Mlejnek a František Šír z Českého Dubu (psal básně) aj. Malý náklad (asi 1 000 výtisků) se od r. 1926 zvýšil na 3 000 výtisků.

Nyní se zmíním stručně o obsahu listu. Pravidelně obsahoval rubriky - Z našeho kraje, Hlídka mládeže, Sokolská hlídka, Kulturní hlídka, Hlídka železničních zřízenců, ale i jiné občasné rubriky (Hlídka zdravotní, Hlídka odborová, Záležitosti strany ...). Po celém listu se vyskytují reklamy a různá upozornění čtenářům.

17. 7. 1925 vychází v novinách upozornění, že listy vydavatelského a tiskového družstva Naše Hory, které vydává Antonín Konrád, budou dodávány za majitele a vydavatele, kterým je výk. 4. obv. (Naše Hory), že listy se netýká ani vydavatel, ani majitel Našich Hor.

Zajímavý je článek z čísla 1 ročníku 1, který vyšel 29. 8. 1919 : "Od redakce

Organizacím a stoupencům našim!

Zasíláme Vám první číslo našeho i Vašeho týdeníku Naše Hory. Hnutí naše československých socialistů v našem poněmčeném kraji utěšeně stoupá. Zakládáme stále nové organizace. Chceme však lid vědomý, s našimi zásadami dobře obeznalý. Řádné socialisty musíme vychovati. Že tisk nám musí býti hlavní pomůckou, to nebude nikdo z Vás pochybovati. Proto musíme všichni starati se o to, aby náš časopis co možno nejvíce byl rozšířen. Každá organizace stanov hned dobrého kolportéra, rozšiřte číslo první pokud možno nejvíce. ...Zasílejte zprávy z míst, organizační a spolkové...."

Na 5. straně tohoto vydání je vystižena orientace novin.

Naše Hory z 26. 9. 1919 informují, že dne 16. 9. 1919 se v Národním domě v Liberci konala ustavující valná hromada do tiskového družstva Naše Hory. Do prozatímního představenstva byli zvoleni : předsedou Jan Konrád, místopředsedou Josef Vo- toček, jednatelem Fr. Novotný a pokladníkem p. učitel Pokorný.

Na s. 5 v čísle 18 z 6. 5. 1921 si můžeme přečíst reklamu :

"Česká knihtiskárna, Hor. Růžodol-Liberec (K. Hofrychtr) zahájila dnem 15. 4. 1921 svoji činnost a doporučuje se velect. obecenstvu (spolkům, korporacím, průmyslníkům, obchodníkům a jednotlivcům) ku správnému, rychlému a vkusnému provedení veš- kerých tiskopisů za ceny konkurenční.

Moderní písma Dokonalé stroje Jediný ryze český podnik v
tel. 975-IV. Liberec zněmčeném území"

Týdeník Naše Hory byl samostatný menšinový tisk pro celý 4. obvod kraje. Zasahoval však i do kraje Českolipského. Teprve 13. 4. 1923 se v listě vysvětluje, že strana v 5. českolipské župě začala r. 1922 vydávat list Průkopník, který Naše Hory nahradí.

17. 7. 1925 vychází v novinách upozornění o likvidaci vy- davatelského a tiskového družstva Naše Hory. Redaktor Antonín Rejha k tomu dodává za majitele a vydavatele (Výk. výb. 4. obv. 4. župy), že likvidace se netýká nyní vycházejících Našich Hor.

Je zajímavé pročítat čísla v listopadu 1925 (doba voleb). V čísle 46 z 13. 11. 1925 je na titulní straně velkými písmeny napsáno : "KANDIDÁTNÍ LISTINA ČSL. STR. SOCIALISTICKÉ (PŘEDSEDA V. KLOFÁČ) MÁ ČÍSLO 21. LISTINU S TÍMTO ČÍSLEM O VOLBÁCH KAŽDÝ VOLIČ A VOLIČKA VLOŽÍ DO OBÁLKY A ODEVZDÁ!"

Velmi pěkná volební agitace. Hned další číslo pak opět na titulní straně oslavuje páté místo československých socialistů.

Od roku 1926 nastalo období rozmachu listu, protože Naše Hory zavedly hlavičková vydání. Byly to Český ráj pro Turnovsko a Českoúbersko, Riegrův kraj pro Semilsko a podkrkonošské okresy, Jablonecký kraj pro Jablonec nad Nisou a okolí a Frýdlantský hraničář pro nejsevernější oblast libereckého kraje. Náklad listu těmito mutacemi stoupl z 1 000 na 3 000 výtisků.

Koncem dvacátých let se k pravidelným rubrikám přiřazuje též relace Hlasy libereckých Němců, kde Naše Hory citují články z některých libereckých německých novin (Reichinberger Tagblatt, Reichenberger Volkswehr, Freigeist, Reichenberger Zeitung, Reichenberger Tagesbote...). S těmito články pak redaktoři Našich Hor většinou polemizují. V této době se objevuje i rubrika Historický kalendář, v které se uskutečňují pohledy do historie, na události, jež mají nějaké kulaté výročí.

Hospodářská krize, která nejvíce postihla horské průmyslové okresy, způsobila, že i náklad Našich Hor poklesl. Od 10. 7. 1936 opustil list Kobrovu knihtiskárnu v Liberci, přenesl se do Semil a prošel celkovou reorganizací. Z některých hlavičkových vydání byly vytvořeny zcela samostatné listy. Kvalita poklesla i vnitřním uspořádáním (4 strany místních zpráv a šestistránková politická vložka pro všechny mutace). I tak se náklad udržel na přijatelných 2750 výtisků⁸⁾.

V září 1938, když bylo sudetské území i s Libercem připojeno k říši, přestal týdeník Naše Hory i jeho hlavičková vydání vycházet.

Zpravodaj sletu Sokolstva kraje pojizerského

K prvnímu krajskému sokolskému sletu v Liberci vycházel od května 1921 Zpravodaj sletu Sokolstva kraje pojizerského. Vydával ho propagační odbor sokolského sletu, redakci řídil Rudolf Kozák a Antonín Hauf-Černík. Vycházel 2x měsíčně, čtyřstránkově ve formátu 24x16 cm. Celkem vyšel 10x a úhrné předplatné činilo 2,- Kč (30 hal. za číslo). List se tiskl v České knihtiskárně K. Hofrychtra v Horním Růžodole v Liberci. Byla to vyloženě příležitostná záležitost, noviny přinášely informace ze sokolské obce na Liberecku.

Rudé Pojizeří

Noviny byly župním orgánem vydávaným pro Nymburk jako Volnost a pro jiné obvody našeho kraje pod názvy Rudý sever, Rudý prapor, Třídní boj... Rubriky se zaměřovaly na oblasti Nymburska, Poděbradska, Jičínska, Novopacka, Lomnicka, Boleslavska, Libáňska a obzor 6. kraje (Mnichovo Hradiště, Turnov, Liberec, Semily). List vycházel každý čtvrtek od 15. 9. 1921 ve formátu 44x30 cm. Předplatné činilo 37,- Kč ročně, číslo 70 hal. Tisk uskutečňovala knihtiskárna Runge a spol. v Liberci. Redakce a administrace sídlila v Mladé Boleslavi. Majitel a vydavatel František Linka a redaktoři Vojtěch Hampl a Antonín Zeller vytvářeli především agitační list zaměřený na získávání dělníků (hlavně z řad sociální demokracie). Výsledkem tohoto snažení byly každoroční nesčetné konfiskace a problémy s vydáním listu.

Od 1. 12. 1923 převzalo administraci časopisu krajské ústředí v Nymburce a list byl vydáván pod názvem Volnost (obsah zůstal stejný, změnila se pouze hlavička). Současně s Rudým Pojizeřím zanikly tedy 29. 11. 1923 i ostatní hlavičková vydání Volnosti.

Třídní boj

Noviny, které byly velmi blízké Rudému Pojizeří. Český komunistický týdeník a hlavičkový list nymburské Volnosti. Obsah byl přibližně stejný, jako u předchozího listu. Stejně byly i bibliografické údaje v záhlaví listu. Poslední číslo Třídního boje vyšlo 29. 11. 1923 a od 1. 12. 1923 již vycházely noviny pod společným názvem Volnost v Nymburce. Od 24. 6. 1928 začal v Nymburce vycházet Třídní boj-Volnost, týdeník komunistické strany, ten však neměl s Libercem už nic společného a po úředním zastavení v srpnu 1929 byl obnoven na jaře 1930 v Hradci Králové, kde vycházel až do roku 1931.

Komunistická mládež

Měsíčník, který vycházel od července 1922 v českém i německém jazyce s podtitulkem "Orgán komunistické mládeže Československa" a heslem "Proletáři všech zemí spojte se!". Vydavatelem a odpovědným redaktorem byl do května Oskar Scholz, od června 1923 Vojtěch Hampl. List měl formát 29x21 cm, od června 1924 48x31 cm. Do června 1923 ho tiskl Runge a spol. v Liberci, pak se krátce tiskl v Praze a od 1. 7. 1924 do konce roku opět u Rungeho. Od ledna 1925 se tisk přenesl zpět do Prahy. Předplatné činilo 12,- Kč ročně, 2,- Kč za číslo.

Tento politický, komunistický časopis, usilující o vytvoření jednotné fronty proletářské mládeže, měl velice pestrou historii. Od několikeré změny redakce a tisku, až po téměř každoroční konfiskaci. V německém vydání vycházel pod názvem Kommunistische jugend a po přejmenování na list Pravda mládeže (od 1. 1. 1926 v Praze) pod názvem Rote jugend-wacht.

Redakce a administrace je od června 1923 v Praze-Karlíně, ale vydavatel a odpovědný redaktor byl nadále v Liberci. 28. 11. 1923 byl časopis dle Zákona na ochranu republiky na 6 měsíců zastaven. Od 1. 7. 1924 vychází jako čtrnáctideník (prvního a patnáctého dne v měsíci) v Liberci za redakce Vojtěcha Hampla. V Liberci se tiskne a vychází do prosince 1924. Poté se stěhuje do Prahy definitivně a s Libercem nemá již nic společného.

Obrázky z Jizerských hor

Od ledna 1923 vycházel v Liberci vlastivědný časopis, měsíčník Obrázky z Jizerských hor. Vydavatelem a redaktorem byl Josef Veselý, učitel v Proseči nad Nisou. Tiskl se ve formátu 14x22 cm v České knihtiskárně Bohumila Kobra v Horním Růžodole. Číslo stálo 60 hal., předplatné pro nejméně deset čísel 50 hal. za kus. Do prázdnin vyšlo 6 čísel a 2. ročník měl začít vycházet hned po prázdninách, tj. od září 1923. K tomu již ovšem nedošlo. Tento vlastivědný měsíčník zanikl číslem 6 z června 1923.

Číslo 1, ročník 1., leden 1923 přináší na 2. straně žádost čtenářům, aby list doporučovali svým známým, čímž by se zvětšil počet předplatitelů a noviny by se mohli více zvelebit. Dále toto číslo obsahuje přírodní popis Jizerských hor, bajku, ve které se hádají dvě hory - Smrk a Jizera o přední místo v Jizerských horách, báseň, rubriky ze školství, textilnictví ap. Nechybí ani různé reklamy.

Zajímavý je článek z dvoučísla 3-4 z dubna 1923. Na straně 29 se tu objevují výsledky sčítání lidu z roku 1921 a situace národností v blízkých okresech. Autor pojednání se podivuje vysokému procentu národnosti německé a mimo jiné to komentuje slovy : "Dost bylo ovšem Čechů, kteří se dali zapsati za Němce, buď ze strachu před ztrátou zaměstnání, bytu ap. neb i z neuvědomělosti, jsouce nasáklí již němectvím. Nutno tedy souditi, že procento Čechů je ve skutečnosti větší."

Jednotlivé číslo novin se nepočítalo na desítky stránek, jak by se mohlo zdát z vysokého čísla stránky předchozí citace, ale číslování se provádělo od prvního výtisku a další pokračovaly ve skončených stránkách minulého čísla.

Na 1. straně dvoučísla 5-6 z června 1923 jsou některé důležité informace o redakci Obrázků z Jizerských hor. Především, kdo tvoří redakční radu : Okresní školní inspektor Fr. K. Lang, J. Matouš (řídící učitel v Liberci-záležitosti Liberce), V. Sudek (říd. uč. v Horním Růžodole-Dětský koutek), J. Mazáček (odborný učitel v Horním Růžodole-obstarává expedici a účetnictví),

J. Fišera (odp. uč. v Horním Růžodole-korektura a rubrika Kronika), R. Válek (učitel v Horním Růžodole-zapisovatel, insertní část), slečny Mrázková a Splitková z Horního Růžodole (rubrika Naše školy a články pro textilnictví) a J. Veselý (uč. školy v Proseči n. Nisou a zodpovědný redaktor). Dále se oznamuje, že další vydávání Obrázků převezmou učitelské jednoty Budeč podještědská v Liberci a Budeč Metelkova v Tanvaldě. Budeč Metelkovu zastupují V. Šindelář (říd. uč. v Rejdicích, p. Příchovice) a J. Jiroš (říd. uč. v Českém Šumburce). Jak víme, z těchto plánů sešlo a další čísla Obrázků z Jizerských hor už nevyšla.

Ještědský obzor z 11. 1. 1923 oznámil, že Obrázky z Jizerských hor se budou vztahovat na oblast frýdlantskou, libereckou a jabloneckou. Nejsou určeny jen žactvu, ale i dospělejší mládeži. Spolupracovníky budou hlavně učitelé a časopis má být přípravou k vydávání většího vlastivědného sborníku. Obsah bude příroda, dějiny kraje, místní pověsti, průmysl s množstvím obrázků. Je zdůrazňována nutnost, aby z německého pohraničí neodcházel čeští učitelé.

V týdeníku Naše Hory z 8. 9. vzpomíná Josef Veselý, že vydávání Obrázků z Jizerských Hor muselo být před časem pro nedostatek spolupracovníků zastaveno. Zároveň ale doufá v nejbližší pokračování tohoto sborníku (Naše Hory, r. 1924).

Úřední list Okresní správy politické a Okresního školního výboru v Liberci

Nákladem Okresní správy politické v Liberci vycházel od roku 1922 v Liberci českoněmecký Úřední list Okresní správy politické a Okresního školního výboru v Liberci. V nepravidelné periodě 3 až 8x ročně a ve formátu 32x24 cm se tiskl v České knihtiskárně Bohumila Kobra v Horním Růžodole.

Přinášel vyhlášky okresní správy politické, paragrafy, zákony, ustanovení a jiný materiál úřední povahy.

Vyskytují se tu zprávy charakteru "Zuzana Tvrdonová roz. Moleczová, porodní bába-ztráta babického diplomu (č. 3, 6. 5. 1922). Další vyhlášky jsou např. :Odměna za sbírání chroustů a ponrav, Účast školních dětí při politických projevech ...

Některé zprávy jsou rozvedené více : "Osoby pokousané vzteklými zvířaty. Odeslání do Pasteurova ústavu - Min. zem. oznámilo min. veř. zdravotnictví a tělesné výchovy, že dle zprávy st. diagnostického serotherapeutického veterinárního ústavu v Ivanovicích na Hané ze dne 28. 7. t. r. č. 1842/3 přihodilo se již častěji, že přišli do tohoto ústavu osoby pokousané vzteklými zvířaty za účelem léčení... Poněvadž není vyloučeno, že se podobné případy budou opakovati, upozorňují se na základě min. veř. zdravotnictví a těl. výchovy....." (č. 1, 12. 2. 1923).

Mezi častější rubriky se řadí : Návštěvníci nemocnic a lakatelé podpor (následuje uveřejnění jejich jmen), Oznámení porodů a úmrtí, Vakcinace proti vzteklině a července vepřů, Ohlášené živnosti, Odhlášené živnosti...

Úřední list Okresní správy politické a Okresního školního výboru v Liberci vycházel pod tímto názvem do 14. 2. 1929. Od 19. 4. 1929 vycházel jako Okresní věstník pro politický okres Liberec.

Proletář

Týdeník stejného názvu vycházel krátce v Liberci už v roce 1907. Po válce vychází jako orgán nezávislé socialistické strany dělnické pro severní Čechy. Jeho rubriky zahrnovaly Liberecko, Hořicko, Královedvorskou, Náchodsko a některé ostatní regiony. Vydavatelem (za výkonný výbor strany) a odpovědným redaktorem byl Josef Drázký. Předplatné listu formátu 47x31 cm a rozsahu 4 stran činilo 4,50 Kč za čtvrt roku, 1,50 Kč za měsíc, číslo stálo 60 hal.

List tiskla knihtiskárna Trohoř a synové ve Dvoře Králové nad Labem. Redakce a administrace sídlila v Horním Růžodole, Husova třída 236.

Po přestoupení Josefa Drázského do komunistické strany v červenci 1925 Proletář zanikl.

Zajímavá je zmínka v Ještědském obzoru ze dne 22. 10. 1925, kde nyní už bývalý redaktor Proletáře Josef Drázský prohlašuje, že v čísle 4 (ze dne 21. 3. 1925) v článku Smutné konce dělnických zrádců odvolává urážlivé výroky proti Eduardu Hausmannovi a Karlu Hůlovi.

Věstník sokolské župy Ještědské

Sokolská župa Ještědská uvažovala sice již na své 10. valné hromadě, konané 16. 2. 1908 v Paceřicích u Turnova, o návrhu J. Köglera z Liberce o vydávání vlastního župního věstníku, návrh však byl zamítnut právě tak, jako po dalších deseti letech návrh U. Vericha na župní valné hromadě 21. 7. 1918 v Turnově.

Teprve v roce 1924 začíná vycházet Věstník sokolské župy Ještědské. Jeho majitelem a vydavatelem byla sokolská župa Ještědská, list řídil redakční kruh, za redakci odpovídal Emil Weiland z Liberce. Věstník vycházel jako měsíčník prvního každého měsíce a tiskl se v České knihtiskárně Bohumila Kobra v Horním Růžodole. V roce 1930 se tisk přenesl k Janu Jiránkovi do Turnova.

Věstník měl také po nějakou dobu samostatnou přílohu Výletní listy. Vycházely nepravidelně a stejně jako Věstník je řídil redakční kruh v čele s Emilem Weilandem. Administrace sídlila v bytě Vojtěcha Dvořáka v Liberci a jedno číslo stálo 50 hal.(srpen 1924).Opět se tu publikovaly především vlastivědné zprávy se zaměřením na turistické aktivity (např. popis Jizerských hor ap.).

Předplatné jednotlivých výtisků této přílohy se měnilo téměř s každým číslem. Například v roce 1925 stálo jedno číslo Výletních listů 2,- Kč, později 1,50 Kč a posléze opět 2,- Kč. Tisk se většinou uskutečňoval u Bohumila Kobra (do r. 1930), výjimkou je č. 3 z 25. 6. 1925, které se tisklo u Müllera a spol. v Turnově. Výletní listy přinášely na první straně pravidelné obrácení se k čtenáři v poetickém duchu "Vy, kteří přijdete v náš krásný kout...", které mělo vystihnout krásu přírody liberecko-turnovské oblasti a přilákat sem co nejvíce návštěvníků.

Věstník sokolské župy Ještědské spolu se svou přílohou zanikl po odstoupení Sudet v září 1938.

Nové listy

Od září 1927 začaly v Liberci v poledních hodinách každý den vycházet Nové listy, které měly i paralelní německé vydání Extrablatt. Oboje vydání tohoto "nezávislého a přísně ne-stranného deníku" měla naprosto stejný obsah, ale buď v německém nebo českém znění.

Majitel, vydavatel a odpovědný redaktor Jaroslav Pavlů byl úředníkem v Československé tiskové kanceláři. Formát Nových listů byl 44x29 cm a předplatné na rok 36,- Kč, 1 číslo za 10 hal. List se tiskl v České knihtiskárně Bohumila Kobra v Horním Růžodole a redakce a administrace pracovala ve Smetanově ulici též v Horním Růžodole.

Nové listy měly charakter večerníkového, bulvárního tisku jak obsahem, tak i typografickou úpravou. Telegraficky stručné zprávy se jen velmi zřídka týkaly místních poměrů. Deník vycházel obvykle jen na dvou stranách - polovinu vyplňovaly zprávy z celého světa a polovinu inzerce. Jen při větším množství inzerce vyšlo číslo čtyřstránkově se 2 stranami textu.

Přesné zprávy o ukončení vycházení těchto novin nemám, ale udržely se prý jenom jeden rok¹⁰⁾.

Číslo a prostor

Od roku 1927 vydával odborný učitel K. Lodr sbírku odborných brožur Číslo a prostor. Tiskl se v České knihtiskárně Bohumila Kobra. Sbírnka obsahovala hodně statistického materiálu použitelného především ve školách. Sborník cituje ve své knize i Květoslav Doutlík, kdy mluví o turistickém obměsíčníku a sborníku odborného učitele měšťanské školy Lodra¹¹⁾. O brožuru se zmiňuje i Ještědský obzor z 6. 10. 1927 - "V Horním Růžodole vydává K. Lodr zajímavý časopis Číslo a prostor pro školy i praktický život. Úhledná knížka o 48 stranách za 3,- poštou 3,60 obsahuje spoustu látky - o původu soukromého majetku, o vzniku výměny, obchodu a platidla, o československých mincích, o národním hospodářství, státních podnicích, hodně tabulek a číslic, statistik o všem možném. Je to velmi účelná pomůcka nejen pro školy, ale i pro širokou veřejnost."

O ukončení vycházení tohoto sborníku nemám bohužel žádné zprávy, lze se však domnívat, že vydržel až do září 1938.

Ocelový vítr

Tento šrámkovský název náleží časopisu, který se označil za literární a organizační revue, sloužící zájmům Svazu československé mládeže národně-socialistické. Tisknut byl od srpna 1928 u Josefa Novotného (strojmistr v České knihtiskárně Bohumila Kobra), od ledna 1929 celý tisk převzal B. Kobr. V předcházejících letech byl list rozmnožován na psacím stroji.

Původní vydavatelské duo Eduard Rozkovec a Josef Novotný se od července redukovalo pouze na J. Novotného. Tento funkcionář nár.-soc. mládeže na Liberecku se stal i odpovědným redaktorem listu, jehož rozměry činily 29x22 cm.

Politický měsíčník Ocelový vítr přinášel také kulturní snahy (básnické pokusy, dřevoryty ...) a různé organizační pokyny.

Bibliografický katalog z roku 1929¹²⁾ charakterizuje Ocelový vítr jako Literární a organizační revue čsl. mládeže socialistické 4. obvodu 4. župy, kterou řídí redakční kruh a vydavatelem a odpovědným redaktorem je Josef Novotný, Horní Růžodole-Liberec.

V roce 1929 tento list také s největší pravděpodobností zanikl, žádné další zprávy jsem o něm nenašel.

Český sever

Orgánem strany národně demokratické v Poještědí byl Český sever. Vycházel jednou týdně, vždy v sobotu na formátu 39x28 cm. Předplatné za rok činilo 30,- Kč, za číslo 60 hal. Tiskl se u Bohumila Kobra. Majitelem a vydavatelem (zároveň i redaktorem) byl Emil Liška, odpovědným redaktorem Josef Stránský. První číslo listu vyšlo 27. 10. 1928.

Také Emil Liška neunikl žalobám na list. Roku 1930 je žalován Melantrichem (zastupuje několik časopisů) za článek "Národní socialisté obhajují svou nekalou soutěž". Roku 1932 byl opět žalován, tentokrát Československou stranou národně socialistickou. V obou případech bylo trestní řízení zastaveno¹³⁾. Národní demokracie národní socialisty asi v lásce moc neměla.

Český sever zanikl jako samostatný list 24. 10. 1934 a od 1. 11. 1934 vychází pouze jako hlavičkové vydání mladoboleslavského týdeníku Národní zájmy. Definitivně zanikl koncem ledna 1936.

Ještědský obzor ze dne 8. 11. 1934 upozorňuje, že 24. 10. 1934 vyšlo poslední číslo časopisu Český sever. Není to prý žádná škoda, protože byl zbytečný ("tropil nepříjemnosti čtenářům i nakladatelům"). Dále bude vycházet jako hlavička mladobol. Národních zájmů. Autor článku doufá, že v něm nyní budou serióznější příspěvky. Filiální redakci liberecké rubriky Národních zájmů vede pan Stránský, obchodník sukny v Schuckerově ulici.

Výletní zpravodaj

Klub československých turistů (KČST) vydával od roku 1928 Výletní zpravodaj. Majitelem a vydavatelem tohoto obměsíčníku byla Lužicko-jizerská župa KČST v Liberci, za redakci odpovídal Jan Kögler. Vycházel na formátu 12x15 cm za roční předplatné 6,- Kč a pro členy župy zdarma. Zprvu se list tiskl u Bohumila Kobra, pak u J. Glose v Semilech.

Zpravodaj pravidelně informoval o chystaných schůzích župy, různých chodeckých závodech a výletech KČST v Liberci. Často obsahoval reklamy a na zadní straně obálky pohled na horské chaty či hotely.

Zajímavá je politicko-turistická úvaha ve druhém čísle za květen-červen roku 1938 (od tohoto čísla se rozměry časopisu zvětšily na 15x21 cm) : "Jaro nás volá - začínáme Republika je naše a nikdo na světě nám ji nebude dělit..." Následují další věty v podobném duchu a závěrem autor (Jan Kögler) upozorňuje, že turistika je součástí brannosti a český člověk má tužit tělo a poznávat naše pohraničí. Vyslovuje obavu o osud pohraničí a zdůrazňuje vážnost politické situace, která brzdí spolkovou činnost KČST.

Jan Kögler je i autorem článku "Učme se od Němců" z třetího (a zřejmě posledního) čísla za červenec-srpen 1938. Chválí (spíše ironicky) Němce, jak jsou cílevědomí a pilní a kolik by se od nich v této oblasti Češi mohli naučit. Kritizuje Němce za to, že nikdy nechodí do českých horských chat (považovali by to za zradu němectví), ale abychom jim tolik nekřivdili, určitě ani Češi v hojném počtu německé podniky ~~zřejmě~~ nenavštěvovali. Další číslo Výletního zpravodaje kvůli obsazení Liberce říšským vojskem nevyšlo.

Zprávu o Výletním zpravodaji můžeme najít v už jednou zmiňované knize Kv. Doutlíka z roku 1934¹¹⁾, v níž se mluví o vlastivědné náplni časopisu (informace o přírodních stezkách a trasách...).

Po roce 1945 byl zpravodaj obnoven pod názvem Výletní zpravodaj turistické župy Lužicko-jizerské a s podtitulem Propagační leták osvobozeného pohraničí. Na stejném formátu přinášel podobný obsah jako předválečná čísla.

Jako příloha k Výletnímu zpravodaji vycházel Program výletů(někdy též Pořad výletů). Obsahuje pouze datum a pořad výletu vždy na několik týdnů dopředu. Je tištěn na formátu 13x20 cm a na jeho stránkách se objevují kreslené obrázky a nezbytné reklamy. Také tato příloha zanikla v září 1938.

Rudý textilák

Od 15. 7. 1929 vychází jako orgán svazu textilních dělníků a dělnic pro ČSR se sídlem ve Cvikově Rudý textilák. Do října 1929 byl vydavatelem Karel Marvan v Praze 2 a odpovědný redaktor Václav Marvan. Tiskl se v knihtiskárně Jaroslava Hoffmanna v Praze-Karlíně ve formátu 27x38 cm. Teprve od 6. 11. 1929 vychází tento čtrnáctideník v Liberci na formátu 29x43 cm a tiskne se v knihtiskárně Runge a spol., Karlova 7, kde je také redakce a administrace. Odpovědným redaktorem je Antonín Cafourek a vydavatelem nadále K. Marvan v Praze.

Rudý textilák fungoval jako komunistický odborový časopis ostře vystupující proti sociálně demokratickým odborovým organizacím. Přinášel zprávy z textilních severočeských továren a samozřejmě velice často docházelo k jeho konfiskacím.

Zanikl číslem 12, ročník 1. z 20. 12. 1929 a jeho hlavním účelem se zdá agitace před parlamentními volbami roku 1929.

Okresní věstník pro politický okres Liberec

Po reformě veřejné správy v roce 1928 byl Úřední list Okresní správy politické a Okresního školního výboru v Liberci změněn od 19. 4. 1929 v Okresní věstník pro politický okres Liberec. Vydával ho Okresní úřad v Liberci na formátu 29x21 cm 5až 12x ročně. Do roku 1936 ho tisknou bratři Stiepelové v Liberci, do března 1938 Bohumil Kobr v Horním Růžodole a do srpna 1938 Severočeská nakladatelská a vydavatelská společnost (SNV) Liberec.

Text tohoto úředního listu měl opět dvojjazyčnou česko-německou podobu a obsah podobný s minulým Úředním listem (paragrafy, zákony, ustanovení...). Abychom si udělali představu o podobě věstníku, uvedu názvy několika článků - Zpráva o schůzi okresního zastupitelstva, Zřízení poradny pro školní a osvětové stavby a zařízení, Vyhláška zemského poradního sboru (9. 1. 1932), Opravy a přecejchování vah, Odhlášené a ohlášené živnosti (26. 2. 1932), Vyhláška o mzdové úpravě v zemědělství na rok 1933 (1. 4. 1933).

Situaci v pozdním létě roku 1938 dokumentují i články z 8. 8. 1938, r. 10 - Pojednání o plynových maskách, Vyhláška o způsobu označování úředně zkoušených plynových masek...

Okresní věstník pro politický okres Liberec zanikl v září 1938 po odstoupení sudetské oblasti hitlerovskému Německu.

Severočeský živnostník a obchodník

List vychází jako orgán severočeských živnostníků a obchodníků. Na valné hromadě vydavatelského družstva Jizeran v Mladé Boleslavi 27. 1. 1930 se živnostníci ze severu dožadovali, aby část nákladu Jizerana nesla jiné označení a vycházela pro Liberec. Tak začal od 7. 3. vycházet Severočeský živnostník a obchodník, jednou týdně, vždy ve čtvrtek.

Majitelem, vydavatelem a odpovědným redaktorem se stal Antonín Jan Lastovička. List o rozměrech 42x28 cm se tiskl v České knihtiskárně Bohumila Kobra v Horním Růžodole. Předplatné za rok činilo 30,- Kč, za půl roku 15,- Kč, za čtvrt roku 7,50 Kč a jednotlivé číslo za 60 hal. Redakce listu sídlila v Liberci, Papírová ul. 22, administrace v Horním Růžodole, Smetanova 223. A. J. Lastovička pracoval jako turnovský tajemník živnostensko-obchodnické strany středostavovské. Náklad v roce 1937 činil 2 100 výtisků⁸⁾.

Mateřský list se od počátku rozšiřoval o další hlavičková vydání pro okolní kraje. Tak vznikly :

a) Hlasy Turnovska (od 7. 3. 1930) - pro okres turnovský a českodubský, později byl nahrazen samostatným týdeníkem Turnovské noviny.

b) Zpravodaj Jablonecka (od 1. 1. 1931)

c) Mariánsko Lázeňské noviny (od 1. 1. 1931)

d) Karlovarské listy (od 1. 1. 1931)

e) Semilské rozhledy (od 28. 10. 1931)

f) Českolipský kraj (od 1. 5. 1931)

g) Liberecké listy (od 1933)

Obsah těchto listů byl podobný - zprávy pro podnikatele, ale i jiné aktuality z regionů, zprávy z domova i ze světa, kulturní oznámení, reklamy. Zaměření novin bylo v souladu s živnostenskou stranou pravicové, v opozici proti socialistickým stranám. Severočeský živnostník a obchodník zanikl v září 1938 jako ostatní české noviny v sudetské oblasti.

Severočeský deník

List s podtitulem nezávislý orgán hraničářský začal vycházet 28. 10. 1932. Severočeský deník vlastně založil a zprvu i tiskl Bohumil Kobr. Po něm se majitelem a vydavatelem stala Severočeská nakladatelská a vydavatelská společnost s r. o. v Liberci (již zmíněná SNV), kterou vedl Jan Lebl. Prvním odpovědným redaktorem byl dr. Balthasar, pak básník a žurnalista Miloslav Bureš a od roku 1937 František Koubek. Redakce sídlila původně v biu Lípa, později v Nádražní ulici v budově státních úřadů (naproti nádraží) a v roce 1938 v Guttenbergově ulici v Horním Růžodole. Noviny měly své filiální redakce i v Jablonci nad Nisou a v Chomutově a filiální administraci v Praze. První rok vycházel Severočeský deník pouze obden (3x týdně) - v úterý, pátek a v neděli, teprve později denně kromě pondělí. Náklad činil roku 1937 12 000 výtisků a rozměry byly 42x28 cm⁸⁾. Předplatné na rok 72,- Kč, půl roku za 36,- Kč, čtvrt roku za 18,- Kč a jednotlivé číslo 30 hal. V roce 1938 60 hal. za číslo.

Tento nezávislý a nepolitický list přinášel objektivní zprávy (nezkreslené stranickou příslušností) ze světa i z domova . Měl hájit národní, kulturní a hospodářské zájmy Čechů. Proti tomu samozřejmě často vystupoval tisk německý - např. Reichenberger Zeitung uveřejnil dne 29. 10. 1932 článek jako odezvu na zahájení vydávání Severočeského deníku, v němž zdůrazňuje, že českých časopisů a novin už je na Liberecku dost.

Severočeský deník (č. 280 ze dne 9. 12. 1934) oznamuje, že v Liberci přestává vycházet Český sever, který však nemá se Severočeským deníkem nic společného.

V roce 1936 se dosavadní vydavatelstvo (spol.s r. o.) změnilo na družstvo. O této události informuje Věstník československých novinářů : "Severočeský deník v Liberci provádí reorganizaci. Dosavadní vydavatelstvo (spol. s r. o.) mění se v družstvo a obrací se s provoláním podepsaným místními význačnými osobnostmi k severočeské veřejnosti. List bude zdokonalen, redakce rozšířena. Šéfredaktorem bude Rudolf Kopecký, který dal již 1. 5. výpověď v Národních listech a v létě do Liberce přesídlí. Je to jistě zajímavý rozmach malého, nezávislého listu, který byl založen v době hospodářské krize a nejen ji předržel, ale i překonal."¹⁴⁾

V dubnu 1937 zakoupilo vydavatelstvo Severočeského deníku tiskárnu Graphia v Horním Růžodole. Pro stěhování svých strojů z knihtiskárny Bohumila Kobra přerušil list vycházení od 1. do 6. 5. 1937.

2. 9. 1937 se v Liberci ustavil přípravný výbor pro utvoření tiskařského a vydavatelského družstva Severočeského deníku, který měl za úkol připravit veškeré práce pro ustavující schůzi tohoto družstva. Předsedou byl zvolen Jan Dubický¹⁵⁾.

Roku 1937 měl list tyto přílohy :

Neděle - literární příloha, praktická domácnost

Úterý - Domácí lékař, sport-auto-moto

Středa - Věstník státních a veřejných zaměstnanců, Sokolský zpravodaj (řídil ho bratr J. Plánička, náčelník sokolstva Liberec)

Čtvrtek - Technika-stavba-průmysl-elektřina v našich službách
Pátek - turistika, lázně, letoviska, divadlo, film, hudba
Sobota - Severočeská hospodyňka¹⁶⁾

S přibývajícím časem se v roce 1938 v novinách objevují články upozorňující na hrozivou mezinárodní situaci pro mladý Československý stát. Tak například v čísle 220 ze dne 24. 9. 1938 je na první stránce velkými titulky nadpis "MOBILIZACE" a pod ním "VLÁDA NÁRODNÍ OBRANY" a celý článek začíná slovy "Včera po demisi Hodžova kabinetu se utvořila nová československá vláda...". Celý list je pak věnován zhoršujícím se podmínkám ve vztahu k Německu - ohlasy na německé nebezpečí u nás i po celém světě, provokace v pohraničí...

Naposled vyšel Severočeský deník v neděli 2. 10. 1938 (223. číslo, 7. ročník). Pak bylo ještě vydáno č. 224 (13. 10. 1938), které ale vyšlo v knihtiskárně Koníček v Praze-Vinohradech. Bylo to úplně poslední číslo těchto novin. Severočeská nakladatelská a vydavatelská spol. pak vydávala v Praze ještě dva roky týdeník Nedělní pražské noviny, jež ale neměly s Libercem nic společného.

Severočeský deník byl často žalován především od SdP. Redaktor Jan Miloslav Bureš v roce 1935 3x, po něm pak František Koubek v letech 1937 a 1938¹⁷⁾. Tyto žaloby svědčí o výrazně protiněmeckém postoji listu. V tomto se ale shodovala většina novin a časopisů vycházejících česky a majících české vydavatele.

Domov našich žen

Severočeská nakladatelská a vydavatelská spol. s r. o. v Liberci vydávala od roku 1935 v Praze a od roku 1937 v Liberci časopis Domov našich žen, nepolitický obrázkový týdeník pro ženy. Do roku 1937 se Domov našich žen tiskl u Aloise Koníčka-Praha 12, odpovědnou redaktorkou byla Karla Gruberová-Praha 12 a redakce a administrace sídlila v Praze 12, Anglická 13.

V roce 1937 působila jako odpovědná redaktorka R. Pižlová, redakce a administrace se přemístila do Horního Růžodole, Guttenbergova 116 a jen filiální redakce a administrace zůstala v Praze.

List na formátu 38x26 cm a za roční předplatné 40,- Kč se tiskl v knihtiskárně Graphia v Liberci, která se stala majetkem SNV. Jak tato knihtiskárna, tak i samotná SNV spol. s r. o. byly rodinným podnikem Jana Lébla a Rudolfa Müllera.

Po stránce regionální neměl list větší význam. Jen občas přinášel obrázky nebo text s námětem z Poještědí. Domov našich žen vycházel až do roku 1938. Zmínka o Domově našich žen je i v Mosseho katalogu¹⁸⁾.

Pohraničí

Tento časopis pro kulturní, politické a hospodářské otázky vycházel od 1. 9. 1935. Od ledna 1937 změnil podtitulek na List pro politické, kulturní a hospodářské otázky hraničářů. Majitelem a vydavatelem (za vydavatelstvo) je do ledna 1937 Alois Janata, v této době vychází list měsíčně. Od ledna 1937 je odpovědným redaktorem (i vydavatelem) Bohumil Kobr, u kterého se noviny (nyní s periodou jednou týdně) i tisknou. Krátký čas v roce 1937 je odpovědným redaktorem časopisu Rudolf Kopecký.

Původní rozměry 31x24 cm (čísla o 8 stranách) se od ledna 1937 mění na 48x32 cm (čísla o 4 stranách). Předplatné za rok 15,- Kč, číslo 1,50 Kč, od listopadu 1935 18,- Kč za rok, 1, 50 Kč za číslo a od ledna 1937 30,- Kč ročně a 80 hal. za číslo. Do ledna 1937 vychází Pohraničí v Rochlicích u Liberce (dnes část Liberce), pak v Liberci.

K pravidelným přispívatelům patřili Fr. Humler, V. Gutwirth, Al. Janata, Jiří Chyský, J. Miškovský, M. Koudelka a v neposlední řadě básník Miloslav Bureš, který uveřejňoval kulturní příspěvky i ukázky ze své tvorby - v 6. čísle, r. 1936 je například na 3. straně báseň Bureše "Chlapec hrající si s hlinkou".

Na první straně se pravidelně objevuje sloupek s názvem Pohraničí. Přináší aktuální informaci z regionu a zamyšlení se nad ní. Je zajímavé sledovat některé rubriky, už od prvního čísla se jasně krystalizuje orientace nového listu. V 1. čísle ze dne 1. 9. 1935 jsou články jako : Henlein, a co s ním, O poměru Čechů a Němců, Naši intelektuálové v pohraničí ... Na druhé straně tohoto čísla je zajímavá úvaha Novináři a my. Autor si stěžuje, že dodnes Praha přehlížela dění v Sudetech (nebyli tu dopisovatelé, ani filiální redakce hlavních deníků, pouze filiálka ČTK v Liberci, ta však nemá větší zájem na libereckém dění). Dnes se situace výrazně mění, zájem o sudetský život je veliký, žurnalisty z celé republiky přitahuje především osoba K. Henleina.

Číslo 11-12 z roku 1936 na straně 6 oznamuje změnu ve vydávání Pohraničí - "Počínaje únorem 1937. bude Pohraničí vycházet každý týden jako informační list severních Čech. Mimo články a úvahy, týkající se kulturních, hospodářských a sociálních potřeb pohraničí bude přinášet zprávy o životě a dění v severních Čechách od Trutnova po Teplice. Bude zahrnovat tato města s okolím - Trutnov, Vrchlabí, Jablonec n. Nisou, Liberec, Frýdlant v Čechách, Českou Lípu, Rumburk, Varnsdorf, Děčín, Podmokly, Ústí n. Labem, Litoměřice, Lovosice a Teplice. Úkolem listu bude i nadále státi na stráži státních zájmů a pomáhat budovat demokratickou frontu severočeských hraničářů v duchu ideí, z nichž vznikla naše republika.... Všem čtenářům a přispívatelům děkuje za pomoc

REDAKCE"

Ani týdeník (od 1937 vždy ve středu) Pohraničí nemohl přetrvat připojení Liberce k Německu. Zanikl tak na konci září 1938.

Hlasy od Ještěda

Od 1. 9. 1937 vychází s podtitulem Časopis pro národní a hospodářské zájmy Hlasy od Ještěda. Majitelem, vydavatelem a odpovědným redaktorem je Karel Šrýtr, typograf u Bohumila Kobra. List vychází jednou týdně vždy v úterý s datem příštího dne na formátu 48x32 cm (číslo má 4-6 stran). Předplatné činí 20,- Kč ročně, 13,- Kč za půl roku, 7,- Kč za čtvrt roku a 50 hal. za číslo. Časopis tiskne Česká knihtiskárna B. Kobra v Horním Růžodole a ústřední redakce, administrace a expedice je v Liberci, Na Rejdišti 2, filiální redakce v Českém Dubu na náměstí.

List je věnovaný drobnému zpravodajství z libereckého a českodubského okresu. Jsou zde tradiční reklamy, nehody (černá kronika), drobné zprávy z regionu, z domova i ze světa, čtení na pokračování i kultura.

Pravidelnou a samostatnou rubrikou je na druhé straně Hasičská hlídka, řídí ji tiskový zpravodaj župy Poještědské Josef Čihák z Chvalčovic. Nepravidelně se vyskytují rubriky Sokolská hlídka, Denní kronika, Naším krajem, zatímco se s železnou pravidelností objevují reklamy. Drobnější zprávy typu : Troufalost Němců v Českém Dubu, Liberecký veletrh či Chcete vlastní letoun (20. 5. 1938) se nacházejí uprostřed a na konci listu.

Od května do září 1938 si pod hlavičkou listu můžeme přečíst motto Svatopluka Čecha - "Sláb jenom ten, kdo v sebe ztratil víru, a malý ten, kdo zná jen malý cíl". Spolu s přibývajícimi burcujícími zprávami charakteru Na pomoc!! (str. 3, 31. 5. 1938) to vystihuje situaci české menšiny v pohraničí.

Číslo ze 17. 6. 1938 přináší jako hlavní zprávu na 1. straně informaci o obecních volbách v Liberci - mimo to, že je vyhrála SdP, je zajímavé přečíst si seznam jmen zvolených za československé státotvorné strany do obecního zastupitelstva. Mimo jiné tu figurují lidé s novinářskou praxí - dr. Josef Veverka a Jan Kögler.

V roce 1938 se také pozměňuje den vydání listu. Nyní vychází každý čtvrtek s datem příštího dne. Roční předplatné činí 25,- Kč.

V čísle 24 (17. 6. 1938) Karel Šrýtr na první straně otiskuje "Čtenářům Hlasů od Ještěda" oznamují, že nastupují vojenské cvičení ve zbraní a prosím je, aby tyto mimořádné prázdniny, v nichž Hlasy nebudou vycházet, vzali laskavě na vědomí. Z finančních a technických důvodů nemohu za sebe opatřit náhradníka, ale po cvičení zase Na shledanou! Na zdar!

Karel Šrýtr, vydavatel a odp. red. Hlasů od Ještěda"

Další číslo vychází až 15. 7. 1938 (číslo 25) a na první straně má omluvu, aby čtenář prominul, z důvodu odmlky přinese toto číslo i zhodnocení starších informací. Na 2. straně pod názvem Našim čtenářům píše redakce, že chce rozšířit obsah a volá ke spolupráci všechny lidi - učitele, úředníky ap. Vítá každou radu, zprávu. Žádá spolky o zasílání příspěvků a zdůrazňuje rozšířenost příznivců listu v Praze i po celé republice. Též se rozšiřuje levnější předplatné 15,- Kč ročně na členy sokolských a střeleckých jednot, legionářských organizací, členy Selské jízdy, Dělnické tělovýchovné jednoty a Orla. Dříve dostávali list levněji pouze členové hasičských sborů.

V jednom z posledních čísel z 9. 9. 1938 (č. 36) se už projevuje roztrpčení nad vývojem - jednak je na první straně připomenuto smutné výročí úmrtí TGM, jednak se tu objevují články jako Jen klid a rozvahu ... Hlasy od Ještěda zanikají koncem září 1938.

25 let SKD

5. 10. 1937 vyšel v Liberci slavnostní list k 25-letému jubileu Severočeského konsumního a výrobního družstva (SKD). Vydavatelem bylo výše zmiňované družstvo v Liberci. Odpovědným redaktorem František Kubant. Tiskl se u B. Kobra na formátu 38x28 cm. Číslo mělo 12 stránek. List byl zaměřen sociálně demokraticky se vzpomínkovými články soc. dem. funkcionářů na začátky dělnického spotřebního družstevnictví v libereckém kraji.

A-Zet (severočeská mutace)

Pražský ranní A-Zet rozšířil od září 1937 své krajinské mutace na oblast severních Čech. Majitelem a vydavatelem byl tiskový koncern Melantrich, který také list tiskl. List vycházel všech sedm dní v týdnu za měsíční předplatné 7,- Kč, jednotlivé číslo stálo 20 hal. Hlavní redakce a administrace sídlila v Praze, Václavské náměstí 42 a v Bratislavě, Manderlův palác. Pozici šéfredaktora zaujímal Bedřich Pangrác.

Liberecká mutace dostala název A-Zet sudetočeský a její filiální redakce sídlila v Liberci, Nádražní 12. Přívlastek sudetočeský vyvolal v tisku českých vládních stran protesty, spatřovaly v tom uznání politických cílů K. Henleina a NSDAP. Věstník československých novinářů, r. 12, 1937-1938 se na straně 25 zmiňuje, že Miloslav Bureš, odpovědný redaktor Severočeského deníku, přestoupil do redakce A-Zetu, kde vede filiální libereckou redakci. Miloslav Bureš řídil tuto redakci až do 30. 9. 1938.

A-Zet sudetočeský zabíral poslední stranu celostátního vydání. Pravidelně obsahoval kratší regionální zprávy a černou kroniku, někdy i sportovní zpravodajství. Od května 1938 se politicky důležitější zprávy otištějí též v německém znění. 1. 10. 1938 byla po obsazení Sudet filiální redakce v Liberci zrušena a mutace pro náš kraj přestala nakrátko vycházet.

Od 1. 11. 1938 bylo vydávání mutace obnoveno ve filiální redakci v Jičíně, redaktorem je opět Miloslav Bureš a list se přejmenovává na A-Zet severočeský. Od roku 1941 se noviny jmenují A-Zet severočeského kraje. Trvale mutace zaniká zároveň se zastavením mateřského listu v Praze 31. 8. 1944.

A-Zet fungoval původně jako orgán národně socialistické strany, od jara 1939 se stal listem Národního souručenství.

Deník českého severu

Když se Severočeský deník přestal roku 1937 tisknout u Bohumila Kobra, založil si tento velmi plodný muž náhradní noviny, jimž dal název Deník českého severu.

První číslo, které Kobr vydal 28. 10. 1937, komentoval Severočeský deník 14. 11. 1937 v článku Zázračný muž, v němž se zabýval hlavně technickými možnostmi Kobrovy tiskárny. Reagoval také Ještědský obzor v článku Poměry v českém tisku ze 4. 11. 1937 - vydávání nového listu považuje za naprosto zbytečné.

Deník českého severu dlouho nevydržel, zanikl snad ještě koncem roku 1937 (zmínku o jeho vycházení v roce 1938 jsem nikde nenašel), nejpozději však v září 1938.

Hraničářský deník

V Ústí nad Labem vychází mutace Léblova Severočeského deníku. Od roku 1937 jej vydává a tiskne Severočeská nakladatelská a vydavatelská společnost s r. o. v Liberci. List vychází denně kromě pondělí (stejně jako Severočeský deník). Filiální redakce a administrace je v Ústí nad Labem, Tržné náměstí 18. Hlavní redakce v Horním Růžodole, další pak v Praze a v Brně. Šéfredaktorem je Jan Lebl (majitel nakl. společnosti), politickou část řídí V. Fresl, místním (ústeckým) redaktorem je J. Güttner. Předplatné ročně činilo 120,- Kč, 40 hal. za číslo. Když 16. 9. 1938 redaktor Güttner opustil město (snad narukoval), byla redakce v Ústí n. Labem uzavřena a dopisovatelé odkázáni na hlavní redakci v Liberci. Podobně jako mateřský Severočeský deník zanikl i Hraničářský deník po připojení Sudet k říši.

3. 6. Drobnější tiskoviny

V této části se zaměřím na tiskoviny, o nichž je jen velice málo materiálu, ale které jsou z regionálního hlediska méně důležité než noviny s větší tradicí.

Od roku 1924 asi až do roku 1931 vycházel v Liberci Věstník inspektorátu československých škol národních v Liberci. Spolu s ním vycházely i Školské zprávy československých státních škol národních v Liberci. Oboje noviny vydával F. K. Lang a svým obsahem měly zřejmě úzkou profilaci na oblast libereckého školství.

Týdeník pro politiku, hospodářské a dělnické hnutí Mezinárodní tisková korespondence a dělnické hnutí vycházel v letech 1925-1936. Redakce měl v Praze, Vídni a Liberci. Majitelem, vydavatelem a odpovědným redaktorem byl Eduard Stegbauer, libereckou redakci řídil Vojtěch Hampl a tiskl se v knihtiskárně Runge a spol. v Liberci. V letech 1937-1938 vycházel list pouze v Praze pod názvem Světový rozhled za redakce Richarda Slánského.¹⁹⁾

V roce 1929 vycházel v Liberci vlastivědný sborník Pojestědí, v kterém spolupracovali Miloslav Bureš, inspektor Brynda a Veselý. List podobného charakteru jako Obrázky z Jižerských hor či Výletní zpravodaj neměl dlouhého trvání a zřejmě velice brzy zanikl.

Roku 1933 vycházel list Prodavač tabáku. Byl to odborný časopis Svazu prodavačů tabáku. Tiskl ho Bohumil Kobr a odpovědným redaktorem byl J. Hasil.

U bratří Stiepelů v Liberci se v roce 1930 tiskl druhý ročník časopisu Zápisník pro soudce, advokáty a notáře. Více o tomto úzce profesně zaměřeném listu se mi nepodařilo zjistit.

V letech 1930-1935 s krátkou přestávkou (27. 10. 1933 - 27. 4. 1934) vychází v Praze a v Liberci časopis pro agitátory a organizátory Bolševik. Severočeské muzeum v Liberci archivu je 3. - 4. číslo tohoto listu ze září 1934. Časopis vyšel v sešitovém formátu A₅ a obsahuje agitační články, vzpomínky na odborovou činnost - "Vzpomínky bolševika Vasiljeva na budování strany za cara" ap. Majitelem a vydavatelem je uveden dr. Jaromír Dolanský z Prahy-Karlína, odpovědným redaktorem Josef Macháček z Liberce-Horního Růžodole. Předplatné na rok 15,- Kč, půl roku 8,- Kč, za jednotlivé číslo 1,50 Kč. Vychází pravidelně kolem desátého každého měsíce a tiskne ho Schwarzbach a spol. v Liberci.

V roce 1935 vychází v Liberci dvoje noviny s podobným zaměřením - Veletržní a hospodářské zprávy a Daňový zpravodaj pro každého. První noviny rediguje J. Schmidt, druhé vydává prof. dr. A. Flanz.

Podobného druhu jako Domov našich žen byl i časopis Pomoc rodině, který vycházel v roce 1936 v Liberci dvakrát do měsíce.

Ve třicátých letech se v Liberci tiskly též některé pražské časopisy - pražský reportážní týdeník Depeše a časopis Srdce, které však kromě tisku neměly s Libercem nic společného.

Spíše kuriozní je zmínka v katalogu trestních spisů²⁰⁾ o trestním řízení zahájeném proti Helmuthu Leglerovi z Liberce, který 23. 10. 1929 předčítal žákům letáky a vyzýval je, aby své příběhy též napsali, že je uveřejní ve školním komunistickém časopise Karabáč. Mimo to pobízel děti k oslavě 7. listopadu (VŘSR).

Kromě vážných a seriózních politických nebo odborných časopisů jsem zachytil i jeden nevážný a humoristický - Sylvestrovské noviny. Majitelem a vydavatelem byl Zábavný odbor Sokola hornopaseckého a tiskly se v České knihtiskárně Bohumila Kobra v Horním Růžodole. Roku 1933 vyšel 16. ročník, z čehož lze usuzovat, že list začal svou existenci někdy kolem 1. světové války. V podtitulu stojí "Satiricko-humoristicko-rejpavo-dobíravý časopis, hájící zájmy mladých mužů a starých panen obojího pohlaví, orgán pěstitelů legrace, oficiální list strany lidovecko-národně-agrárnícko-demokraticko-sociálně živnostenské strany. Vychází jednou za rok v posledním ročním tažení ve 12 hodin a 5 minut v noci v Hořeních Pasekách ... Předplatné na celý rok 2,- Kč a 1 hal."

List obsahuje různé vtipy, fejetony, básničky, reklamy (žertovné) a přání do Nového roku.

Nyní se ve stručnosti zmíním o několika odborových komunistických časopisech, o kterých je vesměs nejvíce informací v poválečných publikacích (po roce 1948).

V období první republiky vydával Komunistický svaz mládeže řadu časopisů. Prvním orgánem Komsomolu byl Mladý komunist (v českém, slovenském i maďarském znění). Jeho 1. číslo vyšlo 18. 2. 1921, tedy ještě před sloučením všech mládežnických komunistických organizací v ČSR, existoval však necelý rok. Redakce měl v Praze a v Liberci a jeho pokračovatelem se stal list Komunistická mládež a po něm (od r. 1926) Pravda mládeže. Pravda mládeže zanikla roku 1929²¹⁾.

V Praze a v Liberci vycházel v letech 1921-1924 časopis pro propagandu, agitaci a výchovu Agitátor. Už z jeho názvu je patrné hlavní zaměření tohoto komunistického listu.²²⁾

List Komunistické strany Československa Rudý sever vycházel v Ústí nad Labem, Teplicích-Šanově a Liberci v letech 1922-1931.²³⁾

Posledním z těchto komunistických agitačních listů je Vůdce. Pod tímto typicky ideologickým názvem se skrýval teoretický časopis pro mládež vycházející v Liberci a Praze v letech 1923-1925.²⁴⁾

3. 7. Některé novinářské osobnosti

V průběhu seznamování s časopisy se hojně vyskytovala jména tiskařů, redaktorů a dalších lidí točících se kolem novinářské práce. U některých jsem přímo uvedl alespoň jejich zaměstnání (noviny je většinou úplně neuživily), ale většina zůstala anonymní. Není v silách jedince, aby obsáhl všechna jména, a tak jsem se snažil zjistit údaje o těch, o kterých je to možné. Vídaným pramenem byly Zprávy České besedy, ostatní údaje jsem sestavil většinou podle bádání Václava Brože, ten své poznatky otiskoval v poválečných časopisech.

Miloslav Bureš²⁵⁾

Miloslav Bureš pocházel z Vysočiny, ale měl vřelý vztah k Liberci. Přišel sem jako mladý redaktor, pracoval v Kobrově tiskárně, byl členem redakce Severočeského deníku, pak A-Zetu a přispíval i do listu Pohraničí. V Liberci vyšla jeho první básnická sbírka Chlapec hrající si s hlinou. Po druhé světové válce se vrátil opět do Liberce, kde řídil kulturní část deníku Práce. V té době vzniklo i Burešovo libreto baletu Modravá země, čerpající námět z Jizerských hor. Balet měl svou premiéru v libereckém divadle dne 15. 1. 1950. Na Burešovy verše napsal hudbu jeho přítel Bohuslav Martinů a vzniklo tak známé Otvírání studánek.

Josef Čapek

Narodil se 21. 1. 1869 v obci Bošín u Nymburka. Vyučil se v Liberci truhlářem a po návratu z ciziny se zde roku 1908 trvale usadil. Spoluzakladatel a v roce 1919 odpovědný redaktor Ještědského obzoru. V roce 1945 prvním předsedou Národního výboru v Liberci. Zapojil se do činnosti soc.-dem. strany, stal se spoluzakladatelem pěveckého sdružení Ještěd a konzumního družstva. Za své zásluhy byl jmenován 1. čestným občanem města. Zemřel v Liberci 23. 5. 1955.

Josef Drázský

Narodil se roku 1895 v Srbsku u Mnichova Hradiště. Jako zednický učeň pracoval při organizování sociálně demokratické mládeže na Liberecku. Prošel Rusko a Balkán, vstoupil do anarchistického hnutí, pak do KSČ. Roku 1924 založil a vydával v Horním Růžodole časopis Proletář. V době okupace zatčen gestapem. Po propuštění pracoval v podzemním komunistickém hnutí v Pojizeří a Poještědí.

Vojtěch Hampl²⁶⁾

Narodil se 8. 4. 1872 v České Skalici jako nejstarší syn. Vyučil se truhlářem, ale pracoval jako tovární dělník v Semilech. V devadesátých letech působil v Sasku (Penig) jako tiskař látek. Roku 1906 se s rodinou přestěhoval do Liberce, kde začal pracovat v soc.-dem. organizaci (seznámil se zde i s Karlem Kreibigem), řečnil na schůzích a táborech. Po vzniku KS do ní přešel. Roku 1925 byl zvolen senátorem Národního shromáždění a tuto funkci vykonával až do r. 1929 (odešel ze senátu po neshodách s gottwaldovským vedením). Pracoval i v novinách - spoluzakladatel Ještědského obzoru, Komunistické mládeže, v Mezinárodní tiskové korespondenci, Rudém Pojizeří, Třídním boji a též spolupracoval s německým soc.-dem. deníkem Vorwärts. Před Mnichovem odešel do Semil. Za války se zapojil do odboje, na jaře 1943 zatčen, 28. 6. 1944 odsouzen k smrti a rozsudek byl vykonán 19. 10. 1944. V roce 1984 mu byla odhalena pamětní deska v jeho bývalém domku v Doubí u Liberce.

Alois Janata

Studoval na gymnáziu v Liberci. Redaktor Stráže severu a v letech 1937-1938 Ještědského obzoru. Přispíval do mnoha krajinských novin a časopisů. Po roce 1948 odsouzen na 23 let do vězení, které strávil v dolech v Jáchymově. Po šesti letech se vrátil domů s podlomeným zdravím a v roce 1965 zemřel na rakovinu plic.

Bohumil Kobr²⁷⁾

Tento muž byl snad největší osobností liberecké novinářiny. Majitel knihtiskárny, kde tiskl desítky novin, časopisů a různých brožur. Narodil se 26. 4. 1896 v Cerhenicích u Kolína. Jeho rodiče se záhy přestěhovali do Lomnice nad Popelkou, kde vychodil školu. Potom studoval na tkalcovské škole v Semilech. Chtěl být původně učitelem. Protože však jeho rodiče neměli tolik prostředků, aby mu studie poskytl, šel Bohumil Kobr do učení jako typograf. Vyučil se u firmy Kosař v Lomnici n. Popelkou. Byl vzdělaný, národovec, humanista. Snaha pomoci tehdejší české společnosti v pohraničí jej vedla k založení tiskárny v Liberci-Horním Růžodole. Byla to první česká tiskárna na Liberecku. To mu bylo 24 let. Za pomoci České záložny v Liberci, která mu poskytla finanční prostředky a společníka, vybudoval tiskárnu, jež tiskla většinu tisku pro české spolky a občany, ať už šlo o brožury, plakáty, drobné tisky, výroční zprávy spolků i škol, dopisní papíry, navštívenky, smuteční oznámení atd. Ve 30-letech byl již zcela nezávislý.

Jeho úsilí šlo tak daleko, že stál u zrodu týdeníku Naše Hory a později založil Severočeský deník. Tiskl i jiné české listy pro města v severních Čechách, od Chebu až po Děčín a Českou Lípou. Byl jedním z prvních, kteří byli žalářováni po příchodu nacistů do Liberce. Po válce se Kobr vrátil zpět do Liberce a působil po větší nucené přestávce jako odborník v tiskárně. Zahynul při tragickém incidentu se sovětskými okupačními vojáky na libereckém náměstí (dnes Náměstí Edvarda Beneše) 21. srpna 1968.

Vojtěch Kodet

Narodil se 16. 4. 1891 ve Stupně. Sociálně demokratický novinář, který v letech 1919-1922 působil v Ještědském obzoru jako odpovědný redaktor. Pak odešel do Vídně.

Jan Kögler

Tento národně socialistický politický a samosprávný pracovník v Liberci se narodil 9. 5. 1879 v Josefově. Vrchní oficiál čsl. drah v Liberci a od června 1938 člen obecního zastupitelstva v Liberci. 15 let v čele Klubu českých turistů. Dal základy k vytvoření turistické župy Lužicko-jizerské a byl také jejím prvním předsedou a jednatelem. Člen ústředního zastupitelstva KČST v Praze. Založil řadu tělocvičných sokolských jednot. Spoluzakladatel a 26 roků předseda liberecké železničářské organizace. V roce 1936 ve funkci zástupce výkonného výboru vydavatele týdeníku Naše Hory. Vedl též Výletní zpravodaj a přispíval do dalších krajanských časopisů.

Jan Konrád

Radikální socialista, anarchista, školský a divadelní pracovník. Narodil se 28. 1. 1871 v Mnichově Hradišti a od roku 1893 působil v Liberci. Zde zaujímal místo redaktora listu Proletář a v roce 1919 předsedou vydavatelského družstva nár.-soc. týdeníku Naše Hory. Zemřel 25. 3. 1922 v Liberci.

Antonín Rejha

Narodil se 1. 1. 1878 v Uněticích u Libáně a jako krejčovský dělník se usadil roku 1895 v Liberci. V letech 1906-1911 redaktorem týdeníku Proletář a v letech 1919-1937 redaktor týdeníku Naše Hory. Národně socialistický obvodový tajemník v Liberci. Po odchodu na odpočinek žil v Bakově nad Jizerou. Zemřel 2. 11. 1938.

Josef Švarc

Sociálně demokratický pracovník. V roce 1937 krátce působil jako redaktor Ještědského obzoru. Po okupaci pohraničí odešel do Prahy, kde také roku 1942 zemřel.

dr. Josef Veverka

Měl podobný osud jako Alois Janata. Spolupracovali v redakci Ještědského obzoru, Veverka byl v roce 1937 jeho odpovědným redaktorem. V červnu 1938 zvolen do obecního zastupitelstva v Liberci a po roce 1948 zatčen a žalářován v komunistických vězeních.

Josef Votoček²⁸⁾

Votočkova ulice i bývalé středisko U Votočků připomínají jednoho z významných mužů Liberecka. Josef Votoček se narodil 18. 6. 1875 v Jilemnici jako syn Josefa Votočka, podruha ze Studence u Jilemnice. Jeho matka byla dcerou bambitkáře Novotného z Jilemnice. Před příchodem do Horního Růžodolu byl účetním. O přijetí do svazku obce Horní Růžodol podal žádost dne 15. 3. 1919 a ta schválena purkmistrovským úřadem 22. 5. 1922. Stal se prvním českým starostou Horního Růžodole (1923). Obvodní důvěrník národně socialistické strany v Liberci a jeden ze spoluzakladatelů týdeníku Naše Hory. Zemřel 1. 11. 1932 v Praze.

Emil Weiland

Inspektor státních drah v Liberci a spoluzakladatel a předseda Obce přátel legionářů se narodil roku 1896. Předseda a místní důvěrník strany Čsl. národně socialistické v Liberci, pracoval v týdeníku Naše Hory. Zastupoval stranu v městském osvětovém sboru, ve finančním oddělení města a v německém školním výboru. Byl 9 let redaktorem Věstníku sokolské župy Ještědské a jedním ze zakladatelů loutkového divadla Ještědské sokolské župy. Člen výboru Sokola libereckého a dlouhá léta jednatelem Čes. divadelního výboru v Liberci.

V tomto abecedním rejstříku jsem se snažil zaznamenat údaje týkající se žurnalistického působení jednotlivých osob. Někde jsem našel materiálu víc, většinou jde o důležitější jména. Zcela výjimečná je postava Bohumila Kobra, kterou jsem považoval za nutné rozvést trochu více. Není náhodou, že většina stručných životopisů představuje novináře ze dvou největších listů - Ještědského obzoru a Našich Hor. O nich lze nějaké informace zjistit přímo z výtisků novin. Obecně lze říci, že lidé, působící v novinářské profesi, se aktivně zapojovali i do společenského života v Liberci.

Zasobily jsem zjistil jen podle odkazů v pramenech. Všechny údaje, jejich výtisky jsem v archivu ani nikdy neviděl. O novinách, archivovaných v úplaceti ve všech případech, existuje naopak materiálu velké množství (výstřední, ale velmi důležitou diplomovou práci), protože však nebylo možné zjistit celkovou situaci, musel jsem z tohoto materiálu vybrat to nejpodstatnější. Jde o již několikrát zmíněvané Ještědský obzor a Naše hory.

Obtížným úkolem se stalo vyhledávání materiálů týkajících se novinářů a novinářů jednotlivých listů. Zde mi nejvíce pomohly rozhovory s pamětníky (p. prof. Tomáš), Zprávy Českého lidu v Liberci, ale i některé jiné prameny. Výsledkem je abecední rejstřík osob připojený k práci.

K samotné práci o časopisech a novinách v Liberci jsem připojil stručné pojednání o vývoji první Československé republiky, československém novinářství a o životě v Liberci před i po vzniku republiky.

V průběhu práce jsem se samozřejmě nezabýval jen s údaji vzájemnými se jen s tímto regionálním tiskem. Všechny správy a zprávy o životě v Liberci a v okolí (politika, kultura, sport...). Poznámky, které jsem získal z dobových tiskovin, se pak mohou velmi dobře hodit i ve školní praxi.

4. Závěr

Úkol mé práce zněl zmapovat české tiskoviny vycházející v Liberci mezi světovými válkami. Zpočátku se zdálo, že nebude dostatek materiálu k plnohodnotnému zpracování tohoto tématu, ale postupem doby přibývaly další časopisy a noviny, které v letech 1918-1938 v Liberci vycházely. Jejich konečným počtem jsem byl sám překvapen. Základní údaje - doba vycházení, působnost novin, vydavatel, majitel a tisk se mi podařilo zjistit téměř u všech listů. Problémy nastaly u těch, jež vycházely nepravidelně nebo se objevilo pouze několik čísel. Některé časopisy jsem zjistil jen podle odkazů v pramenech a literatuře, jejich výtisky jsem v archívu ani nikde jinde nenašel. O novinách, archivovaných v úplnosti ve všech ročnících, existuje naopak materiálu velké množství (vystačilo by na samostatnou diplomovou práci), protože však mým úkolem bylo zjistit celkovou situaci, musel jsem z tohoto materiálu vybrat to nejpodstatnější. Jde o již několikrát zmiňované Naše Hory a Ještědský obzor.

Obtížným úkolem se stalo vyhledávání faktů o vydavatelích a novinářích jednotlivých listů. Zde mi nejvíce pomohly rozhovory s pamětníky (p. prof. Tomsa), Zprávy České besedy v Liberci, ale i některé jiné prameny. Výsledkem je jmenný abecední rejstřík osob připojený k práci.

K samotné práci o časopisech a novinách v Liberci jsem připojil stručné pojednání o vývoji první Československé republiky, československém novinářství a o životě v Liberci před i po vzniku republiky.

V průběhu bádání jsem se samozřejmě nesetkával pouze s údaji vztahujícími se jen k tématu regionálního tisku. V novinových zprávách se vlastně odráží všechny sféry života společnosti (politika, kultura, sport...). Poznatky, získané studiem dobových tiskovin, se pak mohou velmi dobře uplatnit i ve školní praxi.

Kromě dějin celosvětových a celostátních by se žáci měli seznámit i s historickými proměnami svého kraje. Regionální historie je pro ně bližší a zajímavější, mohou v ní najít události, jež souvisí s okolím míst jim dobře známých.

Téma meziválečných novin a časopisů má blízko i ke každodennímu životu jedince (tedy i dítěte). Snad ve všech domácnostech se alespoň jednou za čas objeví na stole noviny nebo nějaký časopis. Tyto hromadně sdělovací prostředky mají i v dnešní době pasivního přijímání informací (hlavně prostřednictvím televize) nezastupitelnou úlohu.

Diplomovou práci o českém meziválečném tisku v Liberci mohu ve škole uplatnit jak ve slohu (např. stylistické srovnání dnešních novin s novinami před 70 lety), literaturě (mnoho významných spisovatelů bylo zároveň novináři a i noviny často otiskovaly kritiky literárních děl), tak i v dějepisu. A zatímco my se dnes díváme na události před 2. světovou válkou s jistým odstupem, listy tehdejší doby na ně reagovaly bezprostředně a vystihovaly okamžité nálady a pocity větší části společnosti.

Na úplný závěr se zmíním o rysu, charakteristickém pro vývoj novinářství ve zkoumané oblasti. Projevila se zde typická česká vlastnost - sjednotit se až po tom, kdy všem teče do bot. Skoro celých dvacet let první republiky si levicový a pracovný tisk v libereckých Sudetech nemohl přijít na jméno. Každodenní osočování a nadávky nejhrubšího kalibru jsou součástí novinové politiky. Teprve v druhé polovině třicátých let se listy postupně sjednocují v jednotný postoj proti německému nacionalismu. V žádných českých novinách jsem nenašel souhlasné stanovisko k Hitlerovým požadavkům vůči Československu. Zapomnělo se na vzájemné spory a ustanovil se jeden společný nepřítel. Ani to však nemohlo zabránit pomalu přicházející katastrofě.

S dosaženými výsledky svého zkoumání jsem spokojen, myslím, že má práce pomůže laikům i odborníkům v orientaci v novinářském životě Liberce v letech 1918-1938 a že jsem podle svých schopností zachytil všechna důležitá fakta k této problematice.

5. Seznam citovaných pramenů a literatury

- 1) Horáková, L.: Obsazení Liberecka československým vojskem na konci roku 1918. In: Historický sborník Ústecka - Vznik samostatného Československa a severní Čechy. Ústí n. Labem 1968, s.185.
- 2) Doutlík, K.: Průvodce po Liberci a okolí. Horní Růžodol-Liberec 1934, s. 28. Dále jen Doutlík.
- 3) Beránková, M. - Křivánková, A. - Ruttkay, F.: Dějiny československé žurnalistiky. 3. díl. 1. vyd. Praha 1988, s. 11. Dále jen Dějiny.
- 4) Dějiny, s. 53.
- 5) Dějiny, s. 58.
- 6) Dějiny, s. 60.
- 7) Beránek, J.: Od svobody do osvobození - Prvních 60 let českého tisku na Liberecku. Gymnázium Liberec 1982, s. 33.
- 8) Mosse, R.: Zeitungs Katalog Čechoslovakei und plakattierungs-handbuch. Pragi, Brünn, Reichenberg 1937. Náklady a rozměry uváděných tiskovin jsou na stranách 24 a 25. Dále jen Mosse.
- 9) Karásková, M.: Katalog trestních spisů krajského soudu v Liberci z let 1918-1938. Praha 1959, s. 218, resp. s. 302. Dále jen Katalog.
- 10) Pozůstalost Václava Brože. SOAL - 5. krabice.
- 11) Doutlík, s. 16
- 12) Randé, K. - Foch, V.: Bibliografický katalog Československé republiky. Praha 1930, s. 262.
- 13) Katalog, s. 156, resp. s. 154.
- 14) Věstník československých novinářů. Praha 1936, č. 8, r. 10, s. 284. Dále jen Věstník.
- 15) Věstník. 1937-1938, r. 12, s. 26.
- 16) Mosse, s. 124.
- 17) Katalog, s. 269, 277, 280, resp. 296, 306, 308.

18) V Mosseho katalogu je na straně 124 tato poznámka : "Domov našich žen - rodinný obrázkový týdeník našich hraničářských žen, přinášející zajímavosti našeho pohraničí a celého světa ve slově i obrazech... Jeho obsah tvoří : Romány, povídky, básně, móda, kuchyně, rady a pokyny, recepty, kosmetika, pojištění, sociální hlídka, filmový zpravodaj, divadlo a hudba, co nového v literatuře..."

19) Reháková, M.: Soupis komunistického a dělnického tisku 1870-1938. 1. vyd. Praha 1974, s. 84.

20) Katalog, s. 196.

21) Dějiny, s. 293, resp. s. 129.

22) Dějiny, s. 287.

23) Dějiny, s. 300.

24) Dějiny, s. 304.

25) Tomsa, J.: Liberečtí občané v názvech ulic města Liberec. Zprávy České besedy č. 74. Liberec 1993, s.13 Dále jen Tomsa.

26) Havrdová, M.: Vojtěch Hampl - Bojovník za socialismus a proti fašismu (1872-1944). /DP/ Liberec 1986. PF Hradec Králové, 36 s.

27) Tomsa, s.11

28) Tomsa, s.5

6. Soupis pramenů a literatury

Prameny

Noviny a časopisy ze zkoumaného období uložené v SOAL, Vědecké knihovně Liberec a Severočeském muzeu v Liberci.

Pozůstalost Václava Brože v SOAL - 13 krabic včetně jeho článků otištěných po 2. světové válce.

Literatura

BERÁNEK, J.: Od svobody do osvobození - Prvních 60 let českého tisku na Liberecku. Gymnázium Liberec 1982.

BERÁNKOVÁ, M. - KŘIVÁNKOVÁ, A. - RUTTKAY, F.: Dějiny československé žurnalistiky. 3. díl. 1. vyd. Praha 1988.

DOUTLÍK, K.: Průvodce po Liberci a okolí. Horní Růžodol-Liberec 1934.

HARNA, J.: Československá republika - pokus o demokracii ve střední Evropě. 2. vyd. Praha 1993.

HAVRDOVÁ, M.: Vojtěch Hampl - Bojovník za socialismus a proti fašismu (1872-1944). /DP/ Liberec 1986. PF Hradec Králové.

HORÁKOVÁ, L.: Obsazení Liberecka československým vojskem na konci roku 1918. In: Historický sborník Ústecka - Vznik samostatného Československa a severní Čechy. Ústí n. Labem 1968. s. 185.

KARÁSKOVÁ, M.: Katalog trestních spisů krajského soudu v Liberci z let 1918-1938. Praha 1959.

KREIBICH, K.: Těsný domov-čirý svět. 1. vyd. Liberec 1968.

KURAL, V.: Konflikt místo společenství - Češi a Němci v Československém státě (1918-1938). 1. vyd. Praha 1993.

LIBERECKÁ RADNICE: kolektiv autorů. Liberec 1993.

MALEC, K.: Soupis bibliografií novin a časopisů - Vydávaných na území Československé republiky. 1. vyd. Praha 1959.

MOSSE, R.: Zeitungs Katalog Čechoslovakei und plakattierungs-handbuch. Prábi, Brünn, Reichenberg 1937

- OLIVOVÁ, V.: Československé dějiny 1914-1939. 1. vyd. Praha 1992.
- RANDÉ, K. - FOCH, V.: Bibliografický katalog Československé republiky. Praha 1930.
- REHÁKOVÁ, M.: Soupis komunistického a dělnického tisku 1870-1938. 1. vyd. Praha 1974.
- ŠOBÁŇOVÁ, D.: Hlavní etapy sociálně demokratického listu Ještědský obzor v letech 1907-1938. /DP/ Praha 1984. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta žurnalistiky.
- ŠTORKÁN, K.: Dějiny československého tisku. Praha 1954.
- TECHNIK, S. - RUDA, V.: Liberec minulosti a současnosti. 2. vyd. Ústí n. Labem 1980.
- TOMSA, J.: Liberečtí občané v názvech ulic města Liberec. Zprávy České besedy č. 74. Liberec 1993.
- VĚSTNÍK ČESKOSLOVENSKÝCH NOVINÁŘŮ(TISK, NOVINY A NOVINÁŘI). Praha 1927-1938.
- ZACHOVALOVÁ, A.: Vývoj tisku na Liberecku. /Písemná maturitní práce/ Liberec 1974.

7. Obrazové přílohy

Příloha č.:

1. Naše Hory (1. číslo, 1. ročník, 29. 8. 1919).
2. Naše Hory (1. číslo, 12. ročník, 3. 1. 1930).
3. Frýdlantský hraničář - hlavičkový list Našich Hor (7. číslo, ročník 1932, 25. 11. 1932).
4. Jablonecký kraj - hlavičkový list Našich Hor (26. číslo, ročník 1935, 28. 6. 1935).
5. Obrázky z Jizerských hor (1. číslo, 1. ročník, leden 1923).
6. Obrázky z Jizerských hor (5.-6. číslo, 1. ročník, červen 1923). U obou dvou titulní a závěrečná strana.
7. Severočeský živnostník a obchodník (34. číslo, 1. ročník, 28. 10. 1930).
8. Liberecké listy - hlavičkové vydání Severočeského živnostníka a obchodníka (37. číslo, ročník 1938, 15. 9. 1938).
9. Sylvestrovské noviny (365. číslo, 15. ročník, poslední den v roce 1932).
10. Ještědský obzor (26. číslo, ročník 1935, 27. 6. 1935).
11. Z našeho kraje - příloha k jubilejnímu číslu Ještědského obzoru (ročník 1937, 9. 9. 1937).
12. Podkrkonošský obzor - hlavičkový list Ještědského obzoru (37. číslo, ročník 1938, 15. 9. 1938).
13. Pohraničí (10. číslo, ročník 1936).
14. Okresní věstník pro politický okres Liberec (1. částka, 9. ročník, 2. 2. 1937).
15. Hlasy od Ještěda (4. číslo, 1. ročník, 21. 9. 1937).
16. Výletní zpravodaj (3. číslo, ročník 1938, červenec-srpen 1938). Titulní a závěrečná strana.
17. Hraničářský deník (188. číslo, ročník 1938, 15. 9. 1938).
18. A-Zet sudetočeský (208. číslo, ročník 1937, 22. 9. 1937).
19. Severočeský deník (222. číslo, 7. ročník, 28. 9. 1938).

20. Portrét Miloslava Bureše
21. Podobizna Bohumila Kobra
22. Portrét Josefa Votočka

Všechny obrazové přílohy jsem z důvodu přehlednosti zmenšil na formát A₄. Pro ilustraci dokumentuji pouze titulní (popř. i závěrečnou) stránku listu, která nejvýstižněji charakterizuje dané noviny. Některé tiskoviny jsou kvůli svému velkému formátu ofocené bez několika spodních řádků, což ale nic neubírá na jejich autenticitě. Podobizny tří osobností jsou z dříve citovaných Zpráv České besedy (č. 74, r. 1993).

ČÍSLO I.

Liberec—Hoření Růžodol, dne 29. srpna 1919.

ROČNÍK I.

NAŠE HORY.

Časopis československé strany socialistické pro severní Čechy.

Vychází každý čtvrtek s datem příštího dne. Uzávěrka listu v úterý v poledne. — Předplácí se na celý rok 15 K, na půl roku 8 K, na čtvrt roku 4 K. Do ciziny o poštovné více. — Redakce a administrace Hoření Růžodol č. 196. Telefon č. 975 IV. — Vydavatel a majitel Výkonný výbor XVI. kraje čes. strany social. v Liberci. — Zodpovědný redaktor Antonín Rejha. — Inzeráty platí se hotově. — Veškeré peněžní záležitosti řiďte na adresu: Alois Havlík, Liberec, Vavřincův vch. č. 5. — Reklamáce se nezapoučejí a nevracují. — Rukopisy se nevracejí.

Cena 30 h.

JOS. VOTOČEK:

PC 88/1: 1919

908.434.1-11 Liberec 104)
Liberec - noviny
OK

NAŠE HORY.

Vystupme na horu Ještěd. Na všechny strany stápní se v paprscích slunce krása našich hor. — Stojíme-li čelem k zlaté naší Praze, ztí oko v pravo horu Říp zvonovitou, na níž praotec Čech se zastavil. V levo Bezděz, Trosky, Kozákov, upoutají naše oko co poslední strážce k českým rovinám.

Směrem k Liberci jest pohled ještě malebnější. V pravo nejvyšší hora naše Sněžka se svými ochránci. Ve středu klidné pohorí Jizerské s horou »u Obrázku« a v levo pak kůžele různé až po Milešovku litoměřickou. I kus republiky saské odtud vidíme. Kotlina sama předvádí nám nesčíslné množství různobarevných skupin domů, luk, zahrad a večer tisíce světél. Návštěvník i každý pozorovatel jistě řekne — je to krása přírody a žítí musí býti v tak rozkošném městě spokojené... Bádá-li však blíže, tu sezná, že spokojený přepychový život může si zde dovoliti pouze několik málo lidí, kteří nahromadili kapitál do svých rukou. Ostatní žijí týden k týdnu a nejvíce z nich je těch, kteří den ode dne protloukají se životem. I poctivý dělník má zde život těžký, neb výdělek jeho nestačí, aby slušně mohl si žít s rodinou upravení.

Rod Habsburků zanechal naší republice v těchto horách moře Němců, kteří s naším národem, s naší zemí necítí a nechtějí s Čechy žítí rovnoprávně, lidsky.

Císařové rakouští co Němci starali se o to, aby ne všichni národové, nad kterými vládli, nýbrž aby jen Němci byli spokojeni, aby jejich řeč a blaho neutrpěly. Za tím účelem školy německé nižší i vyšší rostly každoročně a odchovávaly i z Čechů Němce národnostně silné povahy a citící pouze s národem německým.

V horách těch Čech, české slovo, česká řeč a hlavně česká škola byla jimi utlačována, zmenšována. Zákony platily jen pro Němce a český člověk, třebaže byl pracovitý, nenašel zákonitě spravedlnosti nebo ochrany.

Však jako z jara pták přilétne, přitáhli do těchto hor i naši jedinci — hledat práci a živobytí. Člověk český, vždy pilný a pracovitý, ani zde nelenil. Pracoval po denní lopotné práci v továrnách, na stavbách, v obchodech i v úřadech a v práci té vytrval, zorganizoval společnosti, hnízdečka českého lidu, z nichž vzrostly organizované české menšiny ba i většiny.

Malý horský domeček v úkrytu lesů ještědských na Hluboké skrýval již v letech 1880 českou tiskárnu, jejíž původce pod krutým žezlem rakouským odbyv si zletěl žalář ve věznici pankrácké, zemřel v dálné Americe.*)

Vzpomínek však takových máme více. V těchto horách zakoušel Čech jen útlak a zvláště krušné pocítil to ten, kdo časy ty prožíval a pro věc českou zde pracoval.

Rakouský četník a liberecký policajt býval častým hostem pracovníků českých. Vše to násilí, zneužívání úřední moci však jim nepomohlo. Lid český v horách našich v práci své neustoupil a vytrval až k osvobození národa.

Kdo za svobodu naší pracoval, trpěl a zkoušel, ten každý měl by hlouběji podívat se do zněmčelých českých našich hor. Jen na tvářích zde v menšinách žijících Čechů může ztí ten veliký úspěch jich práce, jich útrap.

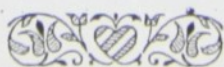
Silný duch slavného Slávka prof. Masaryka, který svůj národ znal pod krutou vykořisťovací vládou maďarskou, vzpomněl i nás v severu hor zněmčelých. A my jsme, budeme a musíme mu zůstatí vděční a věrní. Jsme povinni odstraniti všechny choutky osobního, stranického a politického záští a pracovati jen a jen na udržení onoho velikého dokonaného díla.

Pevný náš úmysl jest, naše hory zněmčelé české republice i národu udržeti. My víme, že v těchto horách žijí lidé čeští, česky citící, nově oživou svou vlast milující a v těch hledáme naše bratry, naše spolupracovníky. Jsme si jisti, že je najdeme a naše strážce pohraniční posílíme tak, že v nitru naší země bude celý národ náš pracovati klidně, nerušeně a těžké doby nynější nahrazovati českým blahobytem, o který nás hrozná válka připravila.

Jsme si jisti, že český náš lid na horách našich se tiskem našeho časopisu vzpruží, procitne, oživne.

Milujme naši vlast osvobozenou nade vše, milujme naše hory, nedbajíce toho, že nejsou dosud ryze české!

*) Známa tajná tiskárna Pačesova a soudruhů, z nichž někteří dosud žijí na Liberecku, k čemuž se vrátíme.

Nase Hory

Časopis československé strany národně-socialistické pro severní Čechy.

Cena 60 h.

Vychází každý čtvrtek s datem příštího dne. Uzavěrka v úterý v poledne. — Předplácí se na celý rok 30 Kč, na půl roku 15 Kč na čtvrt roku 8 Kč. Do ciziny o poštovné více. — Redakce a administrace Hor. Růžodol 196. Telefon 1284. — Účet pošt. spoř. 204.170. — Majitel a vydavatel výkonný výbor IV. obvodu, IV. župy čs. strany socialistické v Liberci-H. Růžodole. — Odpovědný redaktor Ant. Rejha. Inzeráty platí se hotově. Veškeré peněžní záležitosti řídí na adresu: Alois Havlík, Liberec, Vavřinec vršek 5. Reklamace se nezapoukají a nevracují. Kdo si podrží 2 čísla, je považován za odběratele. Za inzeráty a zaslání redakce neodpovídá. Česká knihtiskárna B. Kober v H. Růžodole. Odběr ovšem, známek povolen řed. pošt a telegr. v Praze výn. z 3, X. 1919 čj. 202.778/VII-28

Br. Frant. Nosek mrtev.

V neděli dne 29. prosince 1929 zemřel v Podmoklicích u Semil ředitel národně-socialního spotřebního a výrobního družstva „Svépomoc“ a dlouholetý starosta obce Podmoklic, bratr František Nosek. — Podlehl zápasu se smrtí po dlouhém utrpení, zákeřnou chorobou srdeční, kterou byl stížen již po několika let. Před rokem, když nemoc jeho dostoupila vážného stadia, odebral se na léčení do všeobecné nemocnice v Jičíně, odkud se po několika týdnech vrátil značně zotaven. Za nedlouho dostavilo se však opětne a vážné zhoršení. Téměř po celý letošní rok upoután byl na lůžko, jsa pečlivě ošetřován lékařem p. MUDr. J. Jakubcem. V době poslední vytrpěl pravá muka fyzická i duševní. Zapíral však svá utrpení jak jen mohl a ve své bezpříkladné svědomitosti, jakmile se jeho zdravotní stav, byť jen zdánlivě, jen poněkud zlepšil, spěchal do kanceláře družstva, vyřizoval starostenskou agendu v obci, vše jen pro svou svědomitost a proto, aby své drahé a přátele nezarmoutil přiznáním, že to s ním spěje ku konci. V poslední době odebral se opětne na několik dnů do jičínské nemocnice a po svém návratu hrál před rodinou a známými opětne roli neohroženého hrdiny, až se dostavila katastrofa, která jej z těžkého utrpení vysvobodila. Jeho skon jest smrtí skutečného hrdiny a dojímá hluboko i přes to, že již delší dobu bylo známo, že dny jeho života jsou sečteny.

V posledních dvou dnech byl bratr Nosek při plném vědomí, cítil se volnějším a netušil, že tak rychle blíží se konec jeho života. V neděli o 4. hodině rápní dostavil se slabý záchvat, po němž jeho uslechlé srdce na vždy dotlouklo. Zemřel klidně ve věku 56 let, zanechav tu 16letého syna Bohuše s milovanou a zdrcenou manželkou.

V bratru Františku Noskovi odchází muž, který celý svůj život zasvětil úspěšné práci ve prospěch sociálně trpících, lidu pracujícímu, jež z celé své duše miloval. Velikou a plodnou byla jeho práce ve straně nář. socialisticke, jež byl na Semilsku zakladatelem a vedoucím činitelem. Stejně velkou byla jeho práce v národně-socialním spotřebním a výrobním družstvu „Svépomoc“ v Podmoklicích, jehož byl zakladatelem a trvalým ředitelem a z něj svou povětivostí, pracovitostí a železnou vůlí vybudoval jeden z největších družstevních podniků na českém severovýchodě. Neméně velkou byla práce v obci podmoklické, kde po celou řadu let byl starostou, zvolen vždy a zástupci všech politických stran za čl. stranu národně-socialistickou.

Bratr František Nosek byl muž nejčistších zásad, jakých v dnešní politické rozvlněné době není nikdy žádný nadbytek. Rozsáhlý, věčný, přímý a ve všem logický. Stejně odpovědně vedl družstevnictví jako zájmy těch, kdož je v jakékoli formě v jeho ruce vložili. Jako starosta obce s několika tisíci více méně nezámožných občanů, vědom si své politické i hospodářské odpovědnosti, byl vždy prozíravý, najmé tam, kde jednalo se o otázky povahy finanční, daňo-

vá zatížení poplatníků a hospodářství obce vůbec, v čem býval až do nepřístupnosti sporný. Stejně vřelý zájem měl na hospodářské prosperitě podniků průmyslových, jejichž poválečné potíže nebyly mu neznámé. Jako dlouholetý starosta okresní nemocenské pojišťovny v Semilech ještě z doby předválečné a, člen i její správy nyní, konal stejně odpovědně všechny povinnosti s funkcí tou spojené. Nejinak bylo tomu v ústředně konsumních družstev čl. strany nář. soc., kde byl svědomitým funkcionářem dozorčího výboru. Stejně vzorně plnil povinnosti jako člen Telocvičnice jednoty Sokol v Podmoklicích, kde se zvláště úzkostlivě staral o záležitosti finanční a ve všech korporacích a všude tam, kam důvěrou svých přátel a spoluobčanů byl postaven. Poslední jeho prací bylo ustavení družstva pro postavení „Klofáčova dělnického domu“ v Podmoklicích-Semilech, jehož byl zakladatelem a zvolen prvním ředitelem. Žel, že uskutečnění tohoto svého vroucího přání se již nedočkal. Zesnulý byl mužem ve všech směrech čestným, mužem národnostně uvědomělým, pokrokovým a přesvědčeným socialistou.

Bratra Noska mezi námi více není. Jeho tvořivý a blahu pracujícího lidu nezištně sloužící duch se s jeho umučeným tělem rozloučil. Dťoulko do srdce zlaté, bijící jen pro pravdu a krásno, neznající klidu ani oddechu. Škoda, přeskoda tohoto vzácného muže, jež celý svůj život láce k bližnímu a práci zasvětil. Nad jeho rakví v nelíceném bolu se sklání všichni, kdož jej znali, zejména ti sociálně utištění, jimž v jejich těžkém existenciálním záporeni byl obětavým učitelem a laskavým rádcem. Nám pak svým mravním a vzorným životem budiž povždy světlym příkladem.

Čestná a trvalá vzpomínka budiž zachována jeho světlé památce.

O pohřbu zesnulého bratra Noska, který z domu smutku v Podmoklicích na hřbitov semilský se konal ve středu dne 1. ledna 1930 přineseme zprávu v příštím čísle.

Historický kalendář.

1. leden 1871.

Začal vycházeti časopis „Sokol“ za redakce Miroslava Tyrše. Jako programový článek otištěna byla v něm úvaha Tyršova „Náš úkol, směr a cíl“, již napsal v roce 1870 ve Švýcarsku. Jest to Tyršova nejkrásnější práce, pravé evangelium sokolské, velkými myšlenkami prodchnuté, jež opět a opět na paměť jest uváděti. (Vyšel v knižce za 40 h. nákladem Č. O. S.).

2. leden 1839.

Zemřel Josef Krasoslav Chmelenský, obrozenecký básník (narozen 1800), spolužák Fr. L. Čelakovského, skladatel písní v duchu národním. Byl spolupracovníkem skladatele F. J. Skroupa, jenž na slova Chmelenského zkomponoval první českou původní operu „Dráteník“ (1826). Z literárních kritik Chm. smutně proslul příkrý odsudek Máchovy básně „Máj“.

3. leden 1849.

Narodil se historik francouzský Arnošt Denis, přítel českého národa. Napsal dějepisné knihy: „Konec samostatnosti české“ a „Čechy po Bílé Hoře“, jimiž stal se pokračovatelem Palackého. Za světové války pomáhal věrně Masarykovi. Na jeho počest pojmenováno v Praze nádraží a zřízen mu pomník. Zemřel 1921. Rada jeho spisů je přeložena do češtiny. Čtete je pilně!

4. leden 1859.

Narodil se Karel V. Rais v Bělohradě, spisovatel, který líčil život vesnického lidu podkrkonošského. Jsou to známé knihy „Západní vlastenci“, „Západ“, „Pantáta Bezoušek“, „Na lepším“, „Kalibův zločin“, které vždy poukají i novodobě čtenáře. Zachytil i těžký náš zápas národnostní v knize „O ztraceném ševci“. Raisovy spisy bylo by zbytečno doporučovat. Patří k nejcennějším autorům.

5. leden 1918.

Toho dne pronesl anglický ministerský předseda Lloyd George k delegátům britských dělnických organizací řeč, v níž vytkl britské válečné cíle. Otázky habsburské se dotkl způsobem, který naše vedoucí zahraniční pracovníky silně zarazil prohlášením, že britská vláda nemá v úmyslu rozdělit centrálních mocností. Brzy ovšem přišla i britská vláda k názoru, že se Rakousko-Uhersko udržeti nedá. (Podrobné vylíčení lze najíti v knize Beneš Ed.: „Světová válka“, díl I., odst. 110., str. 515.)

6. leden 1918.

Do Prahy se sjeli čeští poslanci zemští i říšští z historických zemí českých, aby promluvíli jménem umlčeného národa o svém stanovisku k mřrovému jednání, prohlásili právo na sebeurčení. Sněm konal se v Grégrově sále Obecního domu. Zahájil jej předseda Svazu českých poslanců Fr. Staněk, deklaraci přečetl jednatel Svazu posl. Vlastimil Tusar. (Podrobné vylíčení najde čtenář v knize Fr. Soukupa „28. říjen 1918“, díl II., kap. XXIII., str. 604; tam je otištěna též proklamace. Také v Benešových „Dokumentech“ je pod č. 99.)

7. leden 1769.

Narodil se Ant. Jarosl. Puchmajer, básník z doby probuzení, jenž po tehdejší způsobu pohrával si ve verších galantní lyrikou. Myšlenky slovanské sloužil jako gramatik a slovníkář. Též bajky skládal. Zemřel r. 1820.

FRYDLANTSKÝ PRÁVNÍK

Vychází každý čtvrtek s datem příštího dne. Uzavírka v úterý v poledne. Předplácí se na celý rok 30 Kč, na půl roku 15 Kč, na čtvrt roku 8 Kč. Do ciziny o poštovním více. Redakce: Frýdlant, 25. listopadu 1932

něžní zaslíky řídte na adresu: Alois Havlík, Liberec, Vařčův vršek 5. Inzeraty platí se hotově. Redakce Frýdlant Admání: strace Horní Růžodol 196. Telefon 1294. Ma-

jitel a vydavatel výkonný výbor IV. obvodu IV. Zupy cel. strany socialistické v Liberci-H. Růžodole. Odpovědný redak. Antonín Rejha. Kdo si podrží dvě čísla, je považován za od-

běratele. Tiskem České knihtisk v Hor. Růžodole. Odběr novino povolen řed. pošt a telegrafů. sm z J. G. 1919 č. 239.032-712

První české noviny ve Frýdlantu v Č.

Ročník 2532

Br. tajemník František Kocour šedesátníkem.

Bratr Frant. Kocour, tajemník Čsl. svazu dělnictva textilního se sídlem v Náchodě — sekretariátu v Semilech — dožívá se v následujících dnech šedesátilet.

Bratr Frant. Kocour narodil se dne 28. listopadu 1872 v Radimovicích v Podještědí v rodině chudého dělníka s 10 dětmi, z nichž tři již jako školní děti, mezi nimiž i náš jubilant pracovali za 20 krejcarů denně v hodkovické tiskárně firmy G. Blaschka. Po 14ti letech svého věku odešel do světa bez prostředků a probíjel se, jako celá řada chudých chlapců, velmi těžce tvrdým životem. Od let devadesátých pracoval v jednotlivých továrnách na českém severu, pak v textilních závodech v Německu a ve Švýcarsku, kde v pokračovacích školách a výchovných kursech večerních nahražoval vzdělání, které v dobách jeho školních let vyvrhla mu práce v továrně. Po návratu z ciziny byl intenzivně činný v socialistickém hnutí na severu Čech a prací v českých menších, v dobách tendencí nevyslovně hospodářsky i kulturně utiskovaných.

Pro svou radikální činnost na ochranu bezmezně vykořisťovaného dělnictva, přicházel do častého styku s bývalou rakouskou žandarmerií, za což odměněn byl několika tresty a častým pobytům ve vazbě vyšetřovací. V r. 1907 při velké stávkě dělnické na Liberecku, po čtyřměsíční vyšetřovací vazbě odsouzen byl krajským soudem v Liberci k 6 měsícům těžkého žaláře v samovazbě, po jehož odepkyání vyhoštěn okres. hejtnanem baronem Štefem navždy z okresu libereckého, jabloneckého, frýdlantského a z obvodu okres. hejtnanství českolipského. Stejný údel jej pak stihl ve Dvoře Králové n. L., kde po dvouměsíčním pobytu byl okres. hejtnanem rytířem Cesaným rovněž navždy vypovězen z okresu. Od roku 1909 pracoval na Náchodsku, kde za svojí radikální činnost vysloužil si dalších několik trestů, mezi nimiž při stávce červenkostelecké tři týdny tuhého vězení. V r. 1910 vstupuje do služeb čsl. strany nár. socialistické jako vedoucí redaktor rozšířeného týdeníku Lidové Prouty v Náchodě. V r. 1913 do služeb čsl. svazu dělnictva textilního, v jehož službách od 1922 působí jako obvodní tajemník sekretariátu v Semilech.

Do tisíců jde počet schůzí, veřejných dělnických projevů, otevřených bojů, výlek a stávek, které bratr Kocour jednak jako dělník, jednak jako tajemník abluoval. A stejné je množství článků, které napsal do polit. a odborových časopisů čsl. strany nár. socialistické, mezi nimiž pro historii dělnického hnutí významných prací o vzniku a činnosti socialistického hnutí na severu Čech, o so-

Bratr Fr. Kocour je pracovníkem neúnavně mravenčí pile, který nezištně a obětavě pomáhá a radí všude tam, kde je o to požádán, bez ohledu na to, jedná-li se o členy vlastní odborové organizace, stoupence čsl. strany nár. socialistické, či o příslušníky jiných stran anebo o žadatele ze řad ostatního občanstva.

Dnes, při dovršení jeho šedesátky, přeje jemu bratru Fr. Kocourovi z hloubi srdce plného zdraví, dostatek síly a odhodlání, aby s neztencenou láskou mohl se i nadále věnovat plnění svých občitných povinností ve prospěch těch, kteří jeho bohatých zkušeností, práce a pomoci budou potřebovat. Antonín Rejha.

Sociální a sociálně-hygienické potřeby okresu českodubského.

Práce na poli sociálním a zdravotním obstarává svědomitě Okresní péče o mládež, starající se o mládež dospělejší, Ochrana matek a dětí, která má péči o ty nejmenší a jejich matky, Masarykova Liga proti tuberkulóze, odbor Čsl. Červeného kříže, Dámský odbor Národní Jednoty Severočeské, Ženská pracovní komise při straně národně-sociální, filiálka okr. nemocenské pojistovny a dva státní obvodní lékaři. Všechny tyto korporace sledují svůj humanitní cíl, pomoci tam, kde pomoci jest nutně třeba. Zraky jejich upírají se hlavně k mládeži, která jest naší budoucností, aby hmotně nestrádala a nedoznala mravní úhony. Protože však jmenované korporace sledují, jak již bylo napsáno, z největší části společný všelidský cíl, bylo by nejvýš žádoucí, aby v malých městech, jakým jest i Český Dub,

Boj o výstavbu českých škol v Liberci pokračuje.

Odbor Národní Jednoty Severočeské v Liberci svolal na den 21. listopadu veřejnou schůzi v Národním domě v Liberci, na které bylo znovu jednáno o stavbě českých škol. Za hojně účasti rodičů, učitelstva i význačných místních pracovníků politických i veřejných zahájil schůzi předseda p. vrch. rada Popper. Ve své řeči znovu probral strasti a nedostatků české školy za celých 50 let jejího trvání, což bylo snad již zbytečné, neboť o tom byla veřejnost informována dostatečně již na celé řadě schůzí i památníkem vydaným k 50letému jubileu české školy. Pak referoval p. řed. Čápek, jako účastník, o posledním jednání deputace u ministerstva školství. Ministr nebyl přítomen, jednali tedy se sek. šéfem Müllerem, který opětně ujistil naše delegáty, že stavba liberecké školy jest v první řadě v programu projektovaných staveb, plány jsou hotovy, ale nejsou dosud zajištěny potřebné peníze. Městský rada n. Čápek řekl, že přesto nabízí v náhradu za místo v zámecké zahradě

kromě pozemku Zimmermannů jiný naproti Turnhalle. Taj. dem. p. Švarc rovněž ujistil, že dojde v brzké době. Tedy v slibů. Překvapením však bylo elní sdělení p. ing. Aksamita: lesů a statků, že konečně byl pozemek v zám. zahradě z majetku zemědělství do majetku min. Nad touto zprávou se jistě m. sluchačů pozastavil, poněvadž byla toho domněn, že tato vědávno provedena, když došlo i základního kamene. Tím, že nebyla, lze si dnes vysvětliti stečně průtahy ve věci samé kávu, že nyní vše půjde rychle. Tu naději si jistě odnášel přítomní. Po řeči p. Vaníčka Maška byla schválena nová r schůze skončena. Jest nyní na notě severo-č., aby s neztencenou a za podpory všech politických covala k dosažení dávneho snu kých Čechů a vel-důležitě potře menšiny — české školy.

znány za naprosto nezpůsobilé. Velice krásný úkol vytkla si proto Okresní péče o mládež v Českém Dubě, pracuje-li se svými odbory k tomu, aby vybudován byl v Č. Dubě sociální dům, v němž by se umístila česká dětská opatrovna, dětský domov, poradna Ochrany matek a dětí, sléhárna pro rodičky, veřejná knihovna a škárna a vanové a sprchové lázně. Poněvadž projekt tento bude vyžadovati značného nákladu, chová nejširší veřejnost obavu, že nebude jej možno realizovati, nedostane-li se uvedeně korporaci náležitě finanční podpory se strany okresu, městské obce Českého Dubu a státu. V letech popřevratových objevují se v okrese českodubském dosti časté případy epidemických nemocí, po přednosti spály. Protože izolace nakažlivě nemocných, kteří dle zákona nemohou býti ponecháni v bytech v domácím ošetřování, naráží ve všech obcích okresu na nepřekonatelné obtíže, ježto není zde izolčních místností, pracovala dříve okresní správní komise s městskou obcí Čes. Dubem k tomu, aby v době nejkratší vybudován mohl býti v Českém Dubě infekční pavilon, společný všem obcím okresu. Náklad na tuto stavbu bude uhrazen obcemi podle předpisu přímých daní. Nemocnice, sociálně-zdravotních ústavů, dispensářů a lázní okres českodubský vůbec postrádá, nikoliv však z nepochopení se strany občanstva, ale pro nedostatek finančních prostředků chudého kraje Podještědského. Lidovou službu sociálně-zdravotní značnou měrou vykonávají sanitní oddě-

neboť jest po pravdě útlukem, vaným na podkladě nacionálního bincem má pouze město Český Dub liv ani ten ve směru chudinské třeňi obecního nepostačuje. V t stě jest také nadační dům, v skytují se zdarma byty podle n stiny starým a k práci méně dělníkům fy. F. Schmitt v Českém Město Český Dub a mnohé obce starají se všemožně o zdravotní p du zřizováním gravitačních v Jest však řada obcí okresu, kter tázku musí teprve vyřešiti. Z ob zdravotní obvodů, na něž j českodubský rozdělen, jsou se horskému terénu příliš veliké a cích tohoto služba lékařů velmi nejvyšší vysilující. Vozidel ambu pro potřebu města a venkovské prozatím nestává. Poněvadž v Českém Dubě bytová tiseň ne nána, ačkoliv v tomto městě a v stání vybudovány byly za podp obecní činžovní domy, nelze ko ti, že by všechny rodiny měly zdravé. Četné rodiny bydlí v by storově velmi malých a vlhkých. ani případů, že lékaři dožadují s vy obci, aby z důvodů zdravotní raly se o vhodnější byt té či on O stavebním ruchu nelze v okre dukubském vůbec mluvit. Kanál orovodna pouze v Českém Dub ciálně-zdravotních potřebách je v okrese českodubském mnohe. Není-li okres tento v uvedeně tak vybaven, jak toho nezbytná

Jablonecký kraj

Časopis československé strany národně-socialistické.

Vychází každý čtvrtek s datem příštího dne. Úzávorka v úterý v poledne. Předplácí se na celý rok Kč 30, na půl roku 15 Kč, na čtvrt roku 8 Kč. Do ciziny o poštovné více. Účet poštovní spořitelny číslo 204.170. — Peněžní záležitosti řídit na adresu: Alois Klavík, Liberec, Vavřinecův vřet 5. Inzeráty platí se hotově. Redakce a administrace Horní Ráždol 196. Telefon 1072. Majitel a vydavatel vý-

konný výbor IV. obvodu, IV. župy čal. strany národně-socialistické v Liberci-Horním Ráždole. Odpovědný redaktor Antonín Rejha, Redakce se nachází na Nastranku. Kdo si pořadí dvě čísla, je považován za odběratele. Za inzeráty a zaslání redaktor neodpovídá. Tiskem České knihtiskárny B. Kober, v Horním Ráždole. Odběr novinových známek pov. f. pošt. a t. v Praze, vřt. z 10. X. 1932 č. 289.330/VII

Cena 60 hal.

Cena 60 hal.

Odpovídáme

„Krkonošský obzor“, ve svém čísle ze dne 14. června 1935 přinesl na své stránce 3. článek pod nadpisem: „Zastupci na ochranu cti svého podniku“ pod tím výrazně „Žalujeme“. V tomto článku zasedl výbor firmy Fejfar a ládek ve Studenci prohlašuje, že od- tá s velkým rozhořčením neslychané zení pana poslance Stejskala, že je- závod přímo robotárnou s poměry mo pod psa. Jsem pozván, abych osob- přišel se přesvědčiti, jak krásně tam níci žijí a pracují a dopouštím se prý ejné nehoráznosti, jestliže si dovolu- řed celým národem firmu takto ha- řiti. Dává se mi nakonec rada, že bych měl konečně uvědomiti, že vinu na- řních troskách československého prů- řlu a mizerii nezaměstnaného děl- řva nesou v první řadě všichni ti, kteří řosud v poslanecké sněmovně posta- ře jednomyslně proti zájmům česko- řenského průmyslu a tím proti dělní-

tomuto projevu cítím za povinnost ojití názor svůj, který je adresován samotným dělníkům, tak také veřej- ři. Domnívám se, že projev od novin řný, nevyšel z iniciativy dělníků za- řtaných u firmy Fejfar a Mládek, ale řyšel z iniciativy vedení závodu. Pod- řlenů závodního výboru u této fir- ři tamních panujících poměrů ne- řo ne argumentem, neboť se do- řám, že ten, kdo by odmítl podepsat- řel by také za to svoje následky. řisy a projevy činěné pod hospodář- řa a existenčním tlakem, nejsou pro řmérodatné.

řek se týče merita věci, konstatuji, řem osobně panu továrníku Fejfar- řel svoje mínění o něm přímo od plic. ř pan tov. Fejfar mluvil o spoluprá- řníků s průmyslem, tu jako zástup- řník, lidem zvolený, dal jsem k di- řití tisku dopis, který mě došel od řu zaměstnaných u firmy Fejfar a řek ze Studence a který byl takové- řu, že prokázal, že mezi slovy a ře veliký rozdíl. To, co jsem v no- ř reprodukoval, nebyla moje slova, řva povětivých dělníků, kteří jsou řojení, u této firmy trpí a k nám řacejí o pomoc a ochranu. Ti dělní- ří se na nás obraceli, ti žalují na řy. Je příznačné, že v celém dlou- řánku zaslána nebylo vyvráceno řem uveřejněný dopis dělníků mlu-

stížnosti a výtky, ale ne na adresu naši. Já ovšem s dělníky ze závodního vý- boru polemizovati nechci. Jako za Ra- kouska musel každý podepisovati „holdy“ Jeho Veličenstvu císaři a králi Františ- ku Josefu I., ač si u toho myslel každý co chtěl, tak se ukazuje, i dnes, že podob- né „projevy“ musejí býti podepisovány, jinak hrozí hospodářské a existenční dů- sledky.

Těm, kteří jsou duševními původci cit. „zaslání“, konstatuji: „Jsem ve sty- ku s dělníky Vašeho závodu. Ti nás in- formují podle pravdy. Jsem ve styku ne-

jen s dělníky ze Studence, ale také s děl- níky z Úpice, kde pan tov. Fejfar jest zvuceným správcem konkursní podstaty. Známe proto poměry velmi podrobně a nenecháme se omezovati ve své práci a ve své kritice. Necht pan továrník Fej- far zanechá pěkného řečňování a at nás raději překvapí takovými činy pro děl- nicтво, abychom mohli říci, že to je jeden z nejlepších průmyslníků a zaměstnava- telů, jakého známe. Až do dnešní doby jsme to o něm říci nemohli, což není naší vinou, ale vinou jeho samotného a vinou vedení jeho podniků. —js—

ze lži, urážek, štvání, z kterého jen zástupci stran protisocialistických slouží každý, kdo těchto a soc. hnutí nečestných, používá.

V Semilech, dne 24. června 1935

J. Řepka, ředitel Okresní nemocniční pojišťovny.

Popletené prohlášení

Okres Národní jednoty severo- v Liberci se zapletl do politiky a kudy ven. Jednotliví jeho přední č- lé jsou současně ve štábu sjednoce a těžce nesli, že jim ostatní české st- na Liberecku nepomohly prosadí okresního zastupitelstva jejich kan- ta. Proto nárek, že ostatní české st- jsou málo vlastenecké, že nesly se nocením do koalice a proto také v demokratickém Českém Severu do ně otištěn dopis, zasláný během jed- našim okres. výk. výborem okrsku. Když jsme v posledním čísle Našich napsali, že to není nestranné jedn- když se dopis, adresovaný okrsku N- dáva k dispozici určité politické str- neuznala správa okrsku, že se tu s- stala určitá chyba, ale p. vrch. r. l- per, kterého se to vůbec netýkalo tiskuje jménem libereckého odboru J. S. prohlášení v denním tisku, „apeluje na svědomí a cit všech Č- atd.“ To je věru popletené prohlá- ředně p. Poppovi a libereckému o- ru po celé věci vůbec nic není a za- řhé musí výbor okrsku NJS. přec uz- ře se chyba stala a že dopis, který řlil toliko jemu, některý jeho funk- řář buď dal do redakce „Českého S- ru“ přímo, nebo si jej nechal „nevěd- ky“ ukrást z kapsy a po vytištění ř- řtřit do kapsy. Ale pánové zneužij- řis, který patřil jedině NJS., dát k dispozici „sjednoceným“ a pak ř- řovat ve veřejném prohlášení post- řého o vlastenectví, to je — nejmr- řečeno — troufalost. A p. vrchní r- Poppo, vite-li vůbec, co to je být- řtranným, pak nezatahujte libere- řbor NJS do věci, do kterých mu řeho není.

Vili Drvák:
EPIGRAM O LIDSKOSTI.
Neříkej, že neláskou jsou obdařeni lidé a nad jejich falešnou lidskostí se nezlob. Proto tě tak mladého nechali umřít v bídě aby ti pak mohli kytičky nosit na hrob.

RADA CHUDÉ PRODAVAČE.

Oblékej se, jak se tvému stavu sluší, třeba nelez — do žabky.

Semilští komunisté

obdrží od br. ředitele Řepky dar více jak Kč 159.100 -

Obnos tento je splatný ihned a mohou si ho komunisté ve prospěch revoluční akce kdykoliv vyzvednouti

Redakce našeho časopisu obdržela od bratra Řepky, ředitele okresní nemocni- ské pojišťovny v Semilech toto prohlá- ření:

Časopis Pochodeň v č. 20 přináší člá- nek nepodepsaného revolucionáře o ú- řasných poměrech v nemocenské pojiš- řovně v Semilech. V druhém dílu člá- nku útočí revoluční sjednotitel na mne, ře lidé jako já jsou příčinou toho, že se proletariát tří socialistických stran ne- řmůže dohodnout o jednotnou akci. — řbych dokázal revoluc. pisateli v Po- řchodni, že já, který mám již jednu re- řvoluci za sebou, revoluci, kterou jsem řělal v prvních řadách, jako řádový vo- řák a ne pod pianem, jako „revoluční“ ředaktor, nechci býti příčinou toho, aby se soc. strany nemohly sejít a proto k- tomuto revolučnímu dílu „chci přispěti i po stránce finanční.

Abý mezi námi bylo jasno, připomín- řám nejdříve, že můj plat v nemocenské pojišťovně vyplácí se dle stejné kole- řktivní smlouvy, jako případně komunisti- řckému řediteli nemocenské pojišťovny z Nymburka, který svého času mluvil na komunistickém táboru v Semilech a ja- řko celé řadě komunistických ředitelů a řředníků nemocenských pojišťoven čes- řkých i náneckých, nevyjímaje jejich spo- řjence, ředitele a řředníky ze řad Národ- řního sjednocení a proto můj plat nemůže řbýti příčinou k závistí nebo výčtkám. Za druhé: stejně jako komunisté, přál bych si, aby provedeny byly volby do nemocenských pojišťoven a aby komu- řnisté měli možnost nahlédnouti do hos- řpodářství pojišťovny, třebaže jsem osob- řně přesvědčen, že ve zněmčeném území na místo komunistických a sociálně de- řmokratických zástupců dělníků přijdou do správy pojišťovny henleinovci.

cionář vykonávám dohled. Dle časopisu Pochodeň dostávám za tuto funkci roč- ně 12.000 Kč. Protože jsem starostou tohoto družstva již 11 let, měl jsem ob- řdržeti odměnu Kč 132.000. Protože mi družstvo vyplátilo ročně náhradu jízdné- řo v částce Kč 1100, mám dle Pochodně u něho k dobře 122.100 Kč Vzdávám se tohoto obnosu 122.100 Kč ve prospěch revoluční činnosti komunistické strany v CSR, a splnomocňuji komunistické pře- řdávky Béma a Kouckého, aby si tyto pe- řnize u pokladníka družstva „br. Mareše, nádražního restaurátora v Turnově vyz- řvedli.

Pochodeň píše, že na leg. dvoře mám polovinu podílů. Prohlašuji závazně: družstvo má dle účetní uzávěrky podílů za 94.000 Kč. Jelikož je polovina podílů dle tvrzení Pochodně má, mám právo s- ní také disponovati. Ponechám si 10 po- řdílů po 1000 Kč v částce Kč 10.000, o- řstatních 37.000 Kč věnuji komunistům semilským s podmínkou, že jich smí býti použito jen na soc. revoluci.

Dostávám jako člen okresního výboru — dle tvrzení Pochodně — Kč 1000. — řPokud vím, dostává za schůzi komu- řnista Koucký 50 Kč a komunista Kunc 70 Kč. Já dostávám pouze 20 Kč, tedy daleko méně, nežli komunisté. Minulého řoku bylo 13 schůzí výborových a 4 řschůze zastupitelstva. Obdržel jsem za tento rok náhradu za 17 schůzí Kč 340. Poněvadž dle Pochodně měl jsem dostat 1000 Kč, jako člen okresního výkonného řvýboru, vzdávám se zůstatku ve pro- řspěch semilských komunistů a splnomoc- řňuji je, aby si tento obnos u pokladní o- řkresu paní Vlčkové vyzvedli.

Pochodeň píše, že jsem to byl já, který dal návrh na prodej chorobince v ř. Brodě. Prohlašuji toto tvrzení za nepra- řvdu, hodnou jen přísluhovačů buržoasie.

Moravská agrární a průmyslová banka

filiálka v Jablonci n. N.
CENTRÁLA V BRNĚ

provádí kulantně veškeré obchody bankovní.

Telegramy: Moravobanka
Číslo telefonu 681.

Akciový kapitál a rezervy Kč 200,000,000.

Vklady Kč 1,300,000,000.

Největší radost dětem
způsobí

pěkná KNIHA

Velký výběr jich má na skladě
podepsané knihkupectví.

Těž školní potřeby všeho druhu
dodáme.

Knihovněm obecním i spolko-
vým zvláštní výhody!

Dávám knihy též na měsíční
splátky.

**Knihkupectví Národní
Jednoty Severočeské**

KAREL HLAVATÝ

LIBEREC, Na svahu 8
budova Měšiční školy.

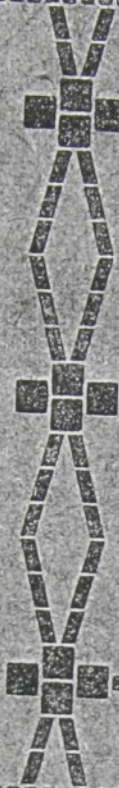
Koupíme následující knihy:

1. A. Benda: Geschichte der
Stadt Gablonz.
2. A. Jäger: Dorfchronik.
3. Ferd. Thomas: Tamnwald u.
Umgebung.
4. Hallwisch-Herrmann: Ge-
schichten Reichenbergs.
5. Heimatsurkunde (okres Li-
berec, Frýdlund, Jablonec).

Redakce „Obrázků“.

OBRÁZKY Z JIZERSKÝCH HOR.

VLASTIVĚDNÝ ČASOPIS.

O B S A H:

1. NA CESTU. Slovo úvodní.
2. JIZERSKÝM HORÁM. Báseň.
3. JIZERSKÉ HORY. Přírodní popis.
4. SOUPEŘÍ. Bajka.
5. VRCHOL HORY JIZERY.
Obrázek a popis.
6. ROZHLEDNA NA SMRKU.
Obrázek a popis.
7. Z KRAJE SKLA. Korálová pohádka.
8. DVĚ POVĚSTI.
9. NAŠE ŠKOLY.

Ročník I. Leden 1923. Číslo 1.

Vychází měsíčně kromě července a srpna. — Ročník I. vyjde do prázdnin (6 čísel), ročník II. začne vycházeti po prázdninách. Vydavatel a redaktor J. Veselý, učitel v Proseči n. Nisou (Prošovice) u Jablonce n. N. — Cena čísla jednotlivě 60 h. v předplacení (při odběru nejméně deseti čísel) 50 hal. Tiskem České knihtiskárny Boh. Kobr, Horní Ružodol-Liberec.

Hotel Národní dům v Liberci.

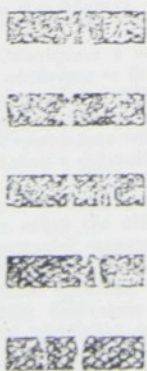
Převzat a znovuzřízen na hotel prvotřídní.

Vzorně čisté, elegantní pokoje. — Ústřední topení.

Znamenílá česká kuchyně. — Plzeňský prázdroj.

Středisko turistů a účastníků zimních sportů.

J. TEUBER, hotelier.

Nejlevnější

nábytek

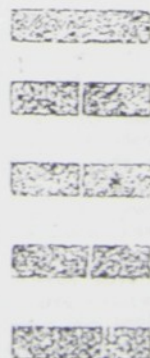
všeho druhu i jednotlivě dodává

FRANT. KSANDR, truhlář,

Liberec, Rochlická ul. 9.

Tež výrobě šedivého nářadí a

nábytku.

Největší radost nětem
způsobí

pěkná KNIHA

Velký výběr jich má na skladě
podpsané knihkupectví.

Tež školní potřeby všeho druhu
dodám.

Knihovněm obecním i spole-
čným zvláštní výhody!

Dávám knihy též na měsíční
splátky

Knihkupectví Národní

Jednoty Severočeské

KAREL HLAVATÝ

LIBEREC, Na svahu 8

budova četnické školy.

Nádražní restaurace v Liberci.

Výborná kuchyně

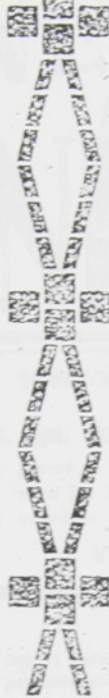
Vzorná obsluha.

Hosinské pokoje.

Telefon číslo 666.

OBRÁZKY Z JIZERSKÝCH HOR.

VLASTIVĚDNÝ ČASOPIS.

O B S A H:

1. Českému Sevegu.
2. Pohled do ráje.
3. My a Němci.
4. Řeka Niso.
5. Horní Růžodol.
6. Předání skla.
7. Katastrofa na Desné.
8. Slavný kraján.
9. První továrna v Liberci.
10. Mluva čísel.
11. Naše školy.
12. Trn a Děvoženka.

Ročník I. Červen 1923. Číslo 5-6.

Vychází měsíčně kromě července a srpna. — Ročník I. vyjde do prázdnin (6 čísel), ročník II. začne vycházeti po prázdninách: Vydavatel a redaktor J. Vyselý, učitel v Proseči n. Nisou (Prošovice) u Jablonce n. N. — Cena čísla jednotlivě 60 h. v předplacení (při odběru nejméně deseti čísel) 50 hal.

SEVEROČESKÝ

ŽIVNOSTNIKA OBCHODNIKA

Liberec, Jablonec, Turnov, Trutnov, Frýdlant, Čes. Lípa, Varnsdorf, Rumburk, Podmokly, Děčín, Ústí n. Lab., Most, Teplice, Zatec, K. Vary, Mar. Lázeň.

Majitel, vydavatel a odp. redaktor A. J. Laštovi
Novinové známky: ř. p. a t., Praha 54069-VI.
Tiskem České hnihtiskárny B. Kobr, Hor. Růžc

Číslo 3

Zapomíná se stále na to, že má-li se mladý stát
úspěšně vyvíjeti, že každý stav, každá složka, třída v
našem státě jsou nepostrádatelné a že mnohdy
o prospívá jednomu stavu, druhému škodí a že je

S upřímnou účastí vzpomínáme všech těch drobných pracovníků národních, kteří zejména v dobách pohnutých a krušných šifrovali po českých krajích národní uvědomění a lásku k vlasti. Nezapomínáme ani na všechny známé i neznámé bratry a sestry, jež se v době války postavili na stranu národa.

Obchodnictvu a živnostnictvu se nemůže dnes nikdo diviti; pocit nespravedlivého rozdělení daňových břemen jest pro tento stav tiživější a tiživější.

Jak má býti takovému venkovskému malému obchodníkovi, když vidí, jak taková 2—3 socialistická družstva v sídle jeho živnosti nezaplátí státu za dlouhá léta téměř ani haléře daní, o obecních přírážkách ani nemluví, že tato družstva, jejich vedení velmi často končíva krachem, dostávají stále a stále sanační podpory, zatím co on, drobný, samostatný výdělečně činný jedinec musí tenhle všechen protekání šlendrián na úkor své vlastní existence zaplatiti. A kdo všechno odebírá zboží a nakupuje těchto konsumních družstevch? Je známo, že ne jsou to jen členové konsumních spolků, nýbrž i dnešní konsumy obchodují a prodávají protizákonně takíka ve velkém, téměř bezdaně, jak...

Zvláštní vydání!

Liberecké listy

Nezávislý list pro národní, kulturní a hospodářské zájmy

Vychází každou sobotu. — Řídí redakční rada. — Administrace v Liberci, Na rejdišti 2, telefon č. 4102. — Předplatné na celý rok Kč 25.-, na půl Kč 13.-, na čtvrt roku Kč 7.-. Jednotlivé číslo 50 haléřů. — Redakční uzavírá v úterý večer. Rukopisy se nevraceni. — Majitel, vydavatel a odpov. redaktor Boh. Kobr. — Dohledací pošt. úřad Liberec 3. — Tiskl B. Kobr. Liberec. —

Ročník 1938.

V Liberci dne 15. září 1938.

Státné právo vyhlášeno pro okres Liberec

Ročník

Jubile
vydá

Číslo

Vychází jednou za „uherskej měsíc“ (ročně) v posledním ročníku tažení ve 12 hodin 30 min. v noci, v Hoř. Pasekách. Francované a zamaštěné dopisy se zásadně nevra

cejí. — Redakce, administrace a expedice se nacházejí u nás. Číslo jsme před posvícením zabíleli. — Účet spořitelny promázli. — Předplatné na celý rok 2 Kč a 1 hal. S donáškou denní o pětku víc. — Do všech

států ostatních o celý „šup“ víc. — Totéž platí pro Horku, Bláto, Východní Indii, Kozlenec, Velkou Británii, Fackárnu a Spicberky, jakož i Družcov, Australii, Krastí s Boudou, Kanárské ostrovy a Sobákov.

Majitel a vydavatel Zábavní odbor hornopasackého. Řídí redakční kruh kerá práva vyhrazena. — Hoř. Pasedlní den v roce 1932. — Patisk

Motto: Proč bychom se netešili, když nám Pánbu zdraví dá!

Oblak těžký zahálil celou horu Sinay. Zvuk trub zazněl jako tisíce saxofonů, z hory se čadilo jak z vejšku staré laurinky a plameny veliké šlehaly až do stratosféry, znamenají do vešky veliké. Lid tlašl se hrůzou, jak by zahlédl někde berních e-tsekutorů — a očekával, co se stane. I vyáhl z kapsy přehluboké jedno číslo Sylvestrovských Novin a jal se celému vyděšenému národu předčítati. Oni pak smíchem vřele dojatí houci, chchtáhl se čtrnáct dní čtyřicet nocí.

Ev. red. čp. 48., kapit. č. n. 18.
— O —

Ještědáci, Ještědačky!

Předkládáme Vám opět nové číslo Sylvestrovských Novin a prosíme, aby celá naše milá členářská obec věnovala svoji pozornost všem stranám tohoto listu. Snažíme se každý rok, aby byl náš list listem ze šesti nejlepších. Proto letos byla naše pravodajská kancelář rozšířena a zprávy brány byly ještě „za tepla“ ze všech koutů a děr v Podještědí. Ze zahraničí a přátelských států naší „Madárie“ došlo poslední dobou před závěrkou listu tolik telegrafických zpráv, že jenom ty nutné jsme řadili. Ostatní jsou uloženy v redakčním magacinu-archivu pro doby příští. Doume, že bude rozmlít čtenářstvo Sylvestrovských Novin i letos s námi spokojeno. Již před vidíme spokojené, usměvavé tváře hezkých našich čtenářek, již napřed líme úsměv „pod vousy“ našich čtenářů. Vidíme již předem „rozmátý“ celý lid. A přejeme Vám toho povyražení srdce, všem, neboť jistě tento rok, kteráž se nám tolik slibný, byl jeden z nejkrásnějších. Mnohého „zdrbnul“ tak, že kdyby pravdu si nepřičetl „Sylvestrovský list“, sil by si opravdu zoufounout. A nežli zoufati, raději couvnout. Každému zoufalci eme býti na pomoc, vyléčiti ho z trudy a nyllosti, ze škarohlídství. Chceme každému podat ten — „záračný eliksír“ doho humoru, dobrého vtipu. Proto sdíláme se po celém roce v té naší redakci uého, rozvíklaného stolu, abychom uděto, co Vám slibujeme. „Sylvestrovské dny“, které jsou jediné toho druhu, nejší u celém našem kraji musí se vyrovnat

s Vámi s každým dobře a pámbu nebeskejchraň, abychom chtěli někoho urazit, týrat, nebo dokonce dopáliti. Řídíme se arcitrošku hesly: „Živé dopalovat a mrtvé upalovat. Přece musí být na chudý lidi přisnost, „sme lidi hodný a sou lidi neřadí“ Každý je zrozen na jinou planetu, každý má jiný rozum, každý jinou „národu“, každý je jiná kroupej, chytráku chytřej!

Redakce.

Rok za rokem

(Boga Lahvík.)

Rok za rokem jde žitím člověka, rok padá za rokem v života proud, i ten - kdo od něho nic nečeká, v Novém roce chce štěstí dosáhnout. Každý měl v tomto roce zklamání a smůlu mřít? — Snad víc! A vzpomínky dnes každý zahání, Novému roku jde s radostí vstříc. A roky jdou, jen číslce se mění, co jeden vzal, to druhý může dát a ten, kdo práci ztratil a má hodně jmění, ten druhému se může smát. Nechť Nový Rok vám síly dodá všem, nechť v náručí vaší štěstí vletí, doufáme, že bude nám vyplněným snem rok tisící devětstý třicátý třetí!!

Co nám přines starý rok

V lednu nastoupil rok 1932, aby se ujal vlády a s ním nastoupil Kočáček Hynek, by se ujal hospody, kterou Franta Štětkář opustil. Na Světlo přivandrovala Kopeckého loutková společnost s fešnou dcerou, která pletla hlavu svobodným i ženatým mužům. V tomto měsíci mrzlo, byly samé plesy, 6 funusů, 2 svarby, 8 prub na rozvod a šikovná obleva.

Stáří humoristických listů, čili legračních plátků jistě asi není o mnoho menší, nežli stáří samotného písma. Už v nejdávnějších dobách dávali psáti slavní humoristé tohoto světa svůj vtip a humor, at už těžko luštělinami obrazci hieroglifu, klínovým písmem assyrským, znaky čínskými i fénickými, nebo latinkou, abecedou jonskou, švabachem, azbukou, ba i dávám písmem hebrejským, neboť co

V únoru mrzlo jen to fičelo, dodčlávaly se bály, tu a tam byla nějaká valná hromada, v Rozstanech se učily holky stříhat, Zavadička vdala dceru, ale v frasičském divadle ve Světlé, a ke konci měsíce tragicky skončil Baštecký.

V březnu přijela Sichtova světelná-margarinová filmová společnost s přednáškou a vampíčkama s Vittelem. Byly dva funusy, občas se zamračilo, Chlebařů Ruda otevřel „diskretní cukrárnu“ u Kočáčeků v prvním šluku. Následovalo Vzkříšení s parádním faklunkem a 6 muzikantama, včetně kapelníka a zemské davky.

V dubnu byl „april“ - jeden z druhého si vystřelil. V Liberu byl jarmark, někdo z něj přišel až třetí den, čistej jako vodénka tichá. — Potom se nám rozstalo na život a na smrt Hajnej Eda. Mezi tím byly odvody. Potom bylo „osm srdcí v plamelech“ ve Světlé v bijáku. Na to přišlo límování, sázely se brambory a mangul, zá dnev v tom měsíci neumřel, Tyrouský holce sežralo kůže celý šaty a měsíc byl zakončen dvěma svarbama.

V květnu byl 1. máj, dělníci vyrukovali s kutálkou do Duba a večer hráli „vlastní krvi“ divadlo. Bijograf hrál ukášanou hru „Mlynář a jeho dítě“. V máji bylo 6 funusů různých druhů, na Semerinku se zhoupala šenkýřka, řádil na horách silnej záškrť, ku konci měsíce byla bouřka a měsíc máj, měsíce lásky, zakončil Eda Bulříř funusem.

V červnu měli modlibohovští harši cvičení, rozstaňákům uteklí převodem a celej červen se strašně štětili. Karlik Bohuš byl křtěnej na dočtora, byl župní slet v Rovensku, v biografu „Černý plamen“ a „2lu-tá lilie“. V tomto měsíci se sekaly louky, zahrady, někdo nařekal hromadu čluhů, některý sekal dobrotu u svý starý. Dorostel na všeskolský slet do Prahy, parceláři působili v Hodkách a v Pasekách, bylo as pět funusů a jedna svarba, Boga s Panbičkem čuměli v libereckém zvěřinci na opice, a u Kaňků byl moc veselý „Petr a Pavel“ a tím měsíc byl u konce.

V červenci bylo na horách jako po vy-mnění, všechno bylo v Praze na všeskol-ským sletě, zas bylo šest funusů, včetně Tomáše Bači, který udělal všem našim šev-cům ohromnou radost, že spad z eroplánu a doopravdy se zabil. Taky se proved na Světlé „hara-kiri“ a k tomu přišel nevině

Lady Roháček.

Boga

1902

ROČNÍK

Letos zas už po patnácté razí cestu ten náš list, s celou nůši dobrých vtipů, proto ho má každý číst.

Po patnáct letí světem přes hory a doliny, dnes zná již snad každé dítě „Sylvestrovské Noviny“.

Patnáctkrát jsme zasedali, psali mnohdy přes půlnoc, leckoho jsme v paškál, vzali, do plátku až tuze moc.

Patnáctkrát nám vynadali kdo se do nich pěkně svez patnáctkrát nám zlořečili, že by neřal od nás pes.

Patnáctkrát již zrejpali jsme dobré vůle ten náš lid, patnáctkrát už po Sylvestru neměli jsme žádný klid.

Po patnáctě při lucerně hledáme Vám humor, vtip, patnáctkrát by všem „podfuk list náš vyrovnal se lip.

Po patnáctě rozesmál se každý, jistě tady z Váš, patnáctkrát měl redaktora na mou duši — vzít d'as!!

Sibřinky Soko'a v Hor. Pasekách.

Ráz: Z pohádky do pohádky botu dne 28. ledna 1933.

V září bylo taky moc krásně, v lálci se mlátilo obilí, mlátilo se i Ladík Bohuš spad v Suchý z vařmed na to slit s kazatelny, kopaly s bory, páčila se na ještědské hranice šové oslavě, byly dva funusy a u šň svarba, neboť

Ještědský Obzor

**Tydeník čs. soc. demokr. strany
dělnické pro severní obvod II. župy**

Vychází každou středu s datem příštího dne. Redakční závěrka v úterý v poledne. Předplatné: na rok 30 Kč, na půl roku 15 Kč, na čtvrt roku 7.50 Kč. - Jednotlivé číslo
Inseraty platí se předem. - Rukopisy se nevracejí. - Reklamacie poštovního prosty. - Účet pošt. spořitelny 250.139. - Redakce a admin., Liberec, Zhořelecká 5. Tel. 1951

Již jen v Československu může německý lid svobodně myslit a mluvit

projevu předsedy strany poslance s. Hampla ve schůzce

sme právem hrdi na to, že největší
ornost nejen v parlamentě, ale v ce-
veřejnosti vzbudila velká programo-
řeč předsedy naší strany, poslance
lruha H a m p l a, kterou před-
ve středu dne 19. června v debatě
ádním prohlášení. Soudruh posla-
Hampl ve své řeči vyslovil a důraz-
důvodnil požadavek postupné de-
atické přestavby hospodářství re-
ky a za hlavní problémy našeho
prohlásil *mir, spolupráci, chléb a*
edlnost.

mlouvaje o zahraniční politice
epubliky, zmínil se mezi jiným o
poměru k Německu, při čemž u-
správnou a dle úsudku denního
teovsky rozumnou lekcí našim
loveům. Část této řeči soudruha
a pro informaci široké obce na-
enářů otiskujeme. Soudruh posl.
pravil:

amný je zejména náš poměr k
u, s nímž máme a budeme mít
vé obchodní styky. Nám je jas-
sedmdesátimilionovému národu,
u hospodářsky i kulturně, ne-
rati posíci, která mu právem
im je také jasno, že nalézá se
u v mimořádném psychologick-
u. Budíž také pochopitelné, že
časné metody, jež v tuto dobu
formou vlády a které jsou v
demokratickým a jiným na-
s. národa, chceme býti zdržen-

ne jen dvě upřímná přání. To
by politika Německa neohro-
evropský mír a aby ani při-
i nepřímou nevměšovala se do
vnitřních poměrů. To je to
uší, co můžeme žádati.

samozejšími požadavky
o sloučiti říšsko - německou
propagandu u nás. Snad bu-
abychom se v Berlíně zepta-
stějí vlastní dosáhnouti. —
zná zbraň: mnoho lidí v Ně-
ichtivě naslouchalo, aby se
děllo, co je v Třetí říši na-

v této souvislosti k našim
rajanům, kteří jsou pod
nlejnovým, jsem povinen
oslovensko je dnes již po-
m, v němž německý lid
é myslit a mluvit. Spra-
a musí uznat, že Čecho-
jného státu. Němec. lid
Německo a Rakousko.
žiny různého druhu u
v celém světě mnohdy
v politické hranice so-

je, tedy i české, jako na příklad Ostrav-
sko i Plzeňsko, byly stejně ostře dotče-
ny. Ale jakou to nyní politiku chtějí
Henleinovi mužové dělat? Po vol-
bách teror? Neuznávání smluvních
stran v pracovních ujednáních?
Má to být začátek nebo konec této
německé politiky u nás? A tak
slova slyšíme a víry nemáme. A jaké

Velká manifestace strany na Česko-dubsku

Krásný průvod městem. — Významný projev ministra
soudr. Ing. J. Nečase

Po velkolepém úspěchu veřejného
cvičení naší DTJ v Proseči pod Ještě-
dem, jehož se účastnil senátor soudr.
Vojtěch D u n d r, následoval v ne-
děli dne 22. t. m. okresní den strany
v Českém Dubě. O půl 2. hodině odpo-
lední vyšel ze seřadistě za Lidovým do-
mem malebný průvod, jenž se těšil za-
slouženě pozornosti diváků. Nejprve by-
la nesena státní vlajka, za níž následo-
val oddíl dělnických cyklistů z Choty-
ně v bílých úborech a s rudé a modře
zdobenými koly. Za nimi kráčely od-
díly skautů, členek a členů DTJC., re-
citační sbor mládeže z Horního Růžo-
dolu - Rochlice a hojně účastníků v ob-
čanském oděvu. V průvodu jely dva
pěkné alegorické vozy: jeden s velkým
ozubeným kolem a nápisem: „Roztočte
kola, chceme žít“ — a s dělníky s kla-
divy po obou stranách; druhý vezl ze-
mekouli s nápisem: „Družstevnictvím k
socialisaci.“ Kol tohoto kráčely dívky
v národních krojích s košíčky a podě-
lovaly drobotinu sáčky s cukrovím.

V parku se pak konala manifestace
strany. Byla zahájena státní hymnou,
násče okresní důvěrník soudruh Lauryn
uvítal přítomné české i německé sou-
druhy a zvláště ministra soudruha ing.
J. Nečase, pozdraveného frenetickým
potleskem.

Ministr sociální péče soudruh ing. J.
Nečas poukázal nejprve na vzrůst poč-
tu hlasů strany na Česko-dubsku, trpí-
cím těžkou krizí, o třetinu, a zdůraznil
pevnost našich posic v celém státě,
prokázanou odevzdáním více než 1 mi-
lionu hlasů sociální demokracii. Jako
potěšitelný zjev zdůraznil skutečnost,
že i v tomto těžce zkoušeném kraji zví-
těžily strany demokratické, kdežto stran-
y protidemokratické dostaly pouhý
nepatrný zlomek hlasů.

Dále uvedl v podstatě toto: Zkušeno-

to zajímavější zjevy: *Presidentu repu-
bliky se pošle loyální telegram, který
vlastní listy neotisknou. To není fair
play.*

Jedné věci nesmí naši německí kra-
jané, anebo část jejich pod praporem
Henleinovým, zapomenout: Českoslo-
venský národ je nezanítlivý, existen-
ce našeho státu je neotřesitelná. Byli
jsme příliš a drazé poučení. Proto kaž-
dá kalkulace na tomto poli je cesta ne-
schůdná. Nikoliv násilím, nýbrž cesta-
mi demokracie a vzájemné důvěry se
dožijete blíž k tomuto státu a jeho zří-
zením.

tití. Náš lid se stává ve zdrcující větši-
ně za pravory demokracie a jejího nej-
většího předsmítitele T. G. Masaryka.
(Republikový neotřesitelný potlesk).

Ministr soudruha Nečas pojednal pak
výstižně o hlavních otázkách zahraničí
ní i vnitřní politiky. Zlepšení poměrů lze u-
rychlit též prosazením některých po-
žadavků sociálně politických, na příklad
zkrácením pracovní doby, jež nemůže
zmizet z pořadu denního jednání.

Dále prohlásil ministr soudruh Nečas,
že si nedáme do řízení svého státu za-
sahovati nikým. Je větší každého státu,
jakou vládní soustava si zvolí. V Čes-
koslovenské republice máme soustavu
demokratickou, jež předčí všechny sou-
stavy diktátorské. Někteří proroci se
snaží lidu namluvit, že demokracie se
přežila a že jen diktatura je oním útva-
rem, který nám přinese pomoc. Dějiny
znají od dob nejstarších až do našich
mnoho diktatur, ale všechny postupně
zanikly — mnohé žalostně — nebo se
změnily v jiné vládní útvary. Naše ú-
stava je moderní; zaručuje každému
svobodu a plná občanská práva. Demo-
kraci zůstaneme věrni a budeme ji
chrániti do všech důsledků. Nepřipusti-
me teroru ani v českém, ani v němec-
kém území naší republiky. Každá roz-
kladná a protistátní činnost bude sti-
hána a potěna. (Bouřlivý potlesk).

Deviza naší vlády: mír, chléb a práce,
nemá nikde většího oprávnění než v těž-
ce postižené průmyslové oblasti liberec-
ké a přilehlých krajích, zvláště Čes-
ko-dubsku.

Projev ministra soudruha ing. J. Ne-
čase byl často přerušován bouřlivým
souhlasem.

Za německou stranu

**Soudr. Josef Kejzla
z Liberce šedesátník**

Dne 1. července 1935 dožívá se
z nejznámějších pracovníků v dělní-
hnutí na Liberecku, soudruh Josef
zlar, náměstek ředitele Okresní
censké pojišťovny 60ti let. Soudr.
Kejzlar pochází z obce Žeretic na J-
sku, kde se narodil dne 1. července
— ale je dokonale aklimatisovaný
berečanem, neboť od 14 let celý
život, mimo světové války, kterou
na italské frontě, žil v Liberci. P-
do Liberce roku 1889, aby se učil
meslu truhlářskému a za ním sem-
šli jeho dva bratři František a Jaro-
i tři jeho setry, takže všech šest
rozenců Kejzlarových našlo svůj do-
v Liberci. Všichni tři Kejzlarové
ludí již jako učňové k českému dě-
kému hnutí, v němž neobyčejně in-
sivně pracovali. Nejmladší Jarosl-
velmi nadaný mladík, krásně vyvin-
postavy, záhy po vyučení zemřel, s-
ší František, také již zesnulý, přešl
do Prahy, kde se věnoval výhradně
notářskému hnutí, byl dlouholetým
stónáčekníkem Svazu DTJ, na je-
technickém vybudování má nemalý
díl, po převratě v hodnosti podpluk-
níka organizoval 1. pluk Stráže svo-
dy, potom byl zaměstnán jako úřed-

li, aby se dostalo pomoci dělnictvu,
mědělcům i strádajícímu živnostnict-

Po zahraniční Písň práce se úspěš-
představil recitační sbor mládeže z
Růžodolu - Rochlice

Dr. J. VEVERKA:

Obvod libereckého sekretariátu čsl. pc. dem. strany dělnické zasahuje do 7 obvodních okresů, v nichž působí 6 okresních výborů, 51 místních pol. organizací, 3 organizace žen a 3 organizace mládeže. V roce 1937 jsme ustavili 5 pol. organizací a 2 organizace mládeže. V nejbližší době bude ustaveno 6 dalších organizací v obcích, kde jsou již přípravy k ustavení vykonány.

Zvláštní ráz naší organizační činnosti dává skutečnost, že z 153 politických subjektů, které do obvodu náleží, jest jen 30 lidí z českou většinou, zatím co v ostatních jest ve většině obyvatelstvo německé. V této oblasti jest celkem 90.690 obyvatel, z nichž jest jen 53.786 česků. V mnohých obcích soustřeďuje se naše strana největší počet hlasů z českých volebních stran a v některých okresech získává docela přes polovinu všech českých hlasů. Z posledních parlamentních voleb vyšla strana

Okras:	hlasů čsl. soc. dem.:	ostatní čes. str.:
hrastava	888	545
iberec	4.088	7.191
ablonec n. Nis.	1.391	3.688
anvald	1.823	2.412
rydlant v Č.	220	952
ové Město p. Smrk.	31	175
český Dub	1.323	6.321
Celkem	9.764	20.984

v severním obvodě mladobolesl. župy

Při volbách do orgánů územní samosprávy se též čestně umísťujeme. Starosty máme v Horním Růžodole, Doubí, Tanvaldě a Rašově.

Souběžně a v naprosté shodě s politickým hnutím strany pracují na obvodě organizace odborové, tělovýchovné, kulturní, družstevní a podpůrné. Odborové hnutí jest na obvodě zvláště silné, neboť sdružuje v 161 skupině na 12.000 členů. Podobné významné místo zaujímají družstva, z nichž zejména Severočeské konsumní družstvo v Liberci s roční tržbou 13 mil. Kč se řadí k nejvýznamnějším českým hospodářským podnikům v severních Čechách.

Obvodní sekretariát strany má sídlo v Liberci, Zhořelecká ul. 5. Vyřizuje jednak agendu organizační a značná část jeho agendy se týká záležitostí sociálních, sociálně-pojišťovacích, pracovního práva, umísťovacích, daňových a pod. Obvodním důvěrníkem strany jest s. Kořínek z Hor. Růžodolu, místodův. s. J. Suchý z Hrádku, jednatelem s. F. Šádek z Rochlice a pokladníkem s. J. Kejzlar z Liberce. Obvodní františníci žen jest s. R. Vágnerová z Františkova, obvodní výbor mládeže bude ustanoven

na podzim. Obvodním tajemníkem strany jest nyní s. dr. J. Veverka.

Obvodní časopis strany Ještědský obzor zasahuje kromě oblasti okresů libereckého sekretariátu ještě do dalších 6 soudních okresů. Pro soudní okres novopacký vychází list s názvem »Podkrkonošský obzor«.

Mladoboleslavská župa se skládá z 27 okresů s cca 530.000 českými obyvateli. Pro průsobnost Ještědského obzoru jest vyhraženo 13 okresů s 156.456 obyvateli. Jsou to okresy: (v závorce počet procent Čechů ze všeho obyvatelstva okresu):

Frýdlant v Č. s	1.603	čes. oby.	(5%
N. Město p. S.	328	" "	(4%
Jablonec n. N.	10.087	" "	(14%
Tanvald	7.707	" "	(28%
Jilemnice	21.783	" "	(95%
Rokytnice n. J.	1.404	" "	(18%
Vysoké n. J.	10.010	" "	(95%
Liberec	18.958	" "	(18%
Chrastava	2.627	" "	(10%
Semily	17.385	" "	(98%
Želč. Brod	24.681	" "	(99%
Český Dub	1.323	6.321	
Nová Paka	27.405	" "	(92%)
Celkem	156.456	čes. obyvatel	

Sociálně politické aktuality

ŘEČI MINISTRA SOC. PÉČE SOUDR. ING. JAR. NEČASE, NA ŽUPNÍM SJEZDU ČSL. SOC. DEM. STRANY
DĚLNICKÉ DNE 29. SRPNA 1937 V MLADÉ BOLESLAVI.

Sociálně politické zákony, jež se již podařilo v posledních letech re-alisovat a další sociálně politické úkoly.

Ze sociálních zákonů a opatření v minulých letech se podařilo přes svízele doby přece jen řadu realizovat, často za cenu a obětí nesmírných: Nevypovědnost kolektivních smluv, prohlášení neplatnosti kolektivních smluv v textilu (největším výrobním odvětví u nás), šíření živnostenské inspekce, úprava národního pojištění, nové zařazení do bezpečnostních tříd úrazových, 40 hodin práce na veřejných pracích a v protiváhu péči, ochrana života a zdraví lidí stavebních, zlepšení osudu těžce invalidů a válečných vdov, částečné odčinění křivd samosprávy sanačních předlohami, zprostředkování práce, částečné odčinění srážek veřejných zaměstnanců, odškodnění při nemocích z povolání, opatření proti zastavování výrozy závodů a proti hromadnému pouštění zaměstnanců, zlepšení gentility systému, novela zákona vystěhožáků, ochrana domácího trhu průmyslovými rozhodčími komisemi pro cestovní stavebních hmot, dvě nařízení o přešedlování pojištěnců, zákon o pracovních podmínkách soukromých zaměstnanců a zákon o zlepšení pensijního pojištění veřejných zaměstnanců, zákon o pracovním poměru redaktorů — dále pak opatření spotřebitelských (proti podvodomu) a komplex otázek podpůr-

Jako se stát stará o nešťastníky, postižené katastrofami živelními, povodní, krupobitím, polomy a suchem nebo pádem dobytka, jako se stát postará o miliardovými sumami o sanaci bank nebo o pomoc průmyslu zákonem Rašínovým, tak je naší povinností lidskou a státní starat se o nezaměstnané, kteří bez vlastní viny (ba mnohdy z přímé viny druhých) jsou bez práce.

Úzkostlivě a pociťvě, přísně kontrolované (jak toho vyžaduje ostatně přelevším zájem nezaměstnaných sám), budeme držet i nadále ochrannou ruku nad nezaměstnanými. Historie jednou posoudí, jak byla tato práce správná a užitečná, aby nebyla podlomena a zničena celá generace.

V oboru sociální a hospodářské politiky zbývá, ještě několik úkolů velmi účelových, jež se ?dosud nezdarilo prodlit a jež bude třeba probjovovat. Jsou to: novela kartelového zákona, krácení pracovní doby, nový zadávací ed, závaznost kolektivních smluv v dalších odvětvích výrobních, moderní zákon péče o mládež, zákon učňovský, ochrana osob, vykonávaných presenění službu vojenskou, pojištění osob samostatně vydělečné činných, zákon o nehmelním klidu a moderní zákon o zábrana úrazů. Většina těchto zákonů byla ve formě projednávání návrhů předložena. Na první místo z neopozedených dosud osnov velkého dosadnutno klást novelu kartelového zá-

ství — níměně pak důležitá je činnost zástupců strany na zpracování velkých osnov občanského zákona (o 1369 paragrafech) a civilního řádu soudního. To jsou osnovy, jež byly nyní předloženy sociální demokratek ministrem Dérerem a jež strana sociálně-demokratická může s hrdoiti řadit k největším právníckým činům našeho státu, stejné jako po převratu na moderní naši ústavě měli vynikající účast sociální demokratek (dr. Meissner).

Proti strukturální nezaměstnanosti
a za vyšší mzdy a platy.

Cifry svědčící o velkém poklesu nezaměstnanosti u nás jsou jistě radostné a povzbuzující. Co tu bylo vykonáno, je však jen první velký krok. Na podzim a v zimě nutno počítat znovu se vzrůstem nezaměstnanosti — pro republiku a pracující lid i ten nynější čtvrtmilionový počet nezaměstnaných jest neúnosný. Znamená velké výdaje pro republiku a bezměrné utrpení těch, kdo i nyní, po 6 letech krise, jsou bez práce, zatím co statisíce jiných bylo již zafazeno do pracovního procesu.

K přeměnění strukturální nezaměstnanosti bude třeba dále přeorientovat náš průmysl, budování náhradní

Dvě gener

AL. JANATA.

Třicetileté vycházení »J
 obzrua« nutí k úvahám, jak
 vznikal, v jakém prostředí ž
 tvořil, a k úvahám o tom, jak
 funkce v současné době a jak
 ho úkoly v budoucnosti.

Generace, která »Ještědské« zakládala a tvořila, odchází na zaslužený odpočinek. Mnozí lidé stáli u kolébky nejstaršího časopisu na Liberecku, odešli navrátit se od nás, některé z nich vzdálených krajů, ostatní zblížili dosud v našem severočeském území. Jím všem patří uznání a díky, které vykonali, za houževnatost, vytrvalost a za neohroženost, s níž návaly překážky a nepřízeň pomohli neslevit nic z toho, co se nabízelo. Tradice »Ještědského« vyvstala z bouřlivých politických pasů roku 1907, kdy se konaly volby do říšské rady podle voleb, rovného, přímého a tajného hlasovacího. V té době vidělo české dělnictvo na Liberecku uvolnění vlastního časopisu již nutností a pronikavých úspěchů sociální demokracie ve volbách byl signál k rozmachu našeho hnutí i časopisu. Převládá odvahou, kterou tehdy prokázalo české dělnictvo ve svých politických zápasech, osvědčilo také při zakládání a vydávání vlastního listu. Došlo si list, který měl vždy na čele politické, hospodářské, sociální a kulturní zájmy dělnických vrstev. Vnitřním ohledem na poměry v severočeském polaničí. Byly to zvláště těžké české menšiny a obranně nepřátelským postupem rakouských úřadů, které stávi »Ještědský obzor« v prvních řad bojovníků za práva českého člověka na severu. Po třileté revoluční přestávce 1916—1918 nastoupila nová do bojů, za poměrů poměrně příznivějších, aniž mu však ubýlo síly. Naopak: ve vlastním, samostatném státě bylo, je a bude stále mnohem více podavků, které si dělnictvo musí získávat, při čemž dobrý tisk mu může být zbraní.

Generace, která »Ještědský
kládala, tvořila a často s velk
šti udržovala, může s uspok
hrdosti pohlížet na své dílo. V
la časopis, jaký dělnictvo v sev
cích potřebovalo a bude po

Tato generace je postupně vy-
tlačována lidmi mladšími, soudruhy
užšími, kteří neprošli tvrdou
edválněčným politických zápasů
nepoznali těch obtíží a překážek
jejich otcům stavěly v cestu.
Je generace, o níž se často ří-
ká „řízla k hotovému“. A tu se n-
edválně: bude tato generace umět
vládnout v cestách, na nichž před-
šli k tak pronikavým úspěchům
vůdčů? Může a musí být jediné
l. Ať máme na mysli celé so-
ciálně demokratické hnutí nebo jednotlivé
složky, mezi nimiž zaujímá
místo „Ještědský obzor“, nem-
o, než že

Podkrkonoský Obzor

Týdeník českosl. sociálně demokratické strany dělnické pro novopacký obvod

úní 1933.

Ve čtvrtek dne 15. září 1933.

Číslo 37.

Klid a pořádek v pohraničí

Jejvy, jichž jsme byli v posledním ústupu v národnostně smíšených krajích jeho statu svědky, nuti nás k tomu, abychom se všim důrazem žádali, aby byl konečně zjednan klid a pořádek. Ani zprávy o incidentech, o nichž henleinovský tisk naznačuje, jakoby byly stylisovány v neprospekch SdP, ve skutečnosti zdaleka nevystihují pravý význam věci a ponechávají někdy celou řadu okolností nepovšimnutou, ačkoli se na o okolnosti, které s bezpečnou stou usvědčují jedno a totéž hnutí uměrné vyprovokovaných a prestiž na těžce poškozujících výtržnostech.

U nás jsme před týdnem, že je v pohraničí atmosféra, v níž se těžko dýšá, která se stává nesnesitelnou. Měli jsme na mysli povšechně ovzduší, která nás na každém kroku dopadá a je vytrvářeno do krajnosti vybídnými politickými vášněmi většiny českého lidu. K tomu přibývaly incidenty, při nichž padly za obět lidské tělo, při nichž bylo zraněno mnoho lidí a civilních osob, při nichž jsou ukávaná okna dělnických konsumních a kulturních místností, při nichž se objevily jednotlivci, která se stávají obětí svých surových útoků, kteří do bezvědomí, okrádají!

Člověk, toužící po klidu a míru, neví, jak je v pohraničí je třeba dát pořádek. Teď už jsou poměry daleko, že kdekdo přiznává, že o volání mělo být dopředu slouženo, že jsme mohli být ušetřeni mnohem naše občanstvo dnes rozrušeno. Avšak jsme mohli být ušetřeni to nás lid dosud klidný, se už nechtě se založenými rukama dívat, to, jak je šlapáno po policii, jak bez nejmenšího odporu s rany teče naše krev. Nikdo to lidu nemůže mít za zlé, když se o odsouzeníhodné, pro nás ponížení přestává dívat a v budouc by nemohl se dívat se založenými rukama!

Ještě dříve dovede projevit tolik po pro výzvy vlády ke klidu a k řádění, který dovede tak ukázat, že by poškodil zájmy státu, aby se dal vyprovokovat k reakci. Vyzývavé chování našich německých občanstva, nesmí být nadále opouštěno. Odhodlaný, ke všem obědipravený lid, nejnebezpečnější státek republiky vedle zdatné armády, jejich přátel a našich opevnění, nedal otáčet ani rozleptat již řádění propagandu, tento měl být nyní připravován v své milovaný stát poměry pohraničí, které jsou zavazující a dodávající materiálu této dy? Tomu jest nutno stůj co stůj činit!

Řádě okresů bylo vyhlášeno rávo. Bude muset jistě dojíti na všechny národnostně traje, aby nastal konečně klid. Víťame toto opatření tak, vjíjí i občané německé národnosti mají v první řadě zjem na v pokoji mohli jít za svým

Velký a krásný byl jeho život. Desítky let připravoval svůj národ, učil ho oddanosti k pravdě a když udeřila hodina, šel jako kmet do ciziny, aby se tu postavil v čelo diplomatického, revolučního a vojenského boje za národní a státní svobodu. Po čtyřech letech vrátil se domů jako prezident samostatné republiky; pak dlouhá léta vedl republiku a staral se nejen o její základy, ale i o její budování a zajištění. On, hlasatel krásné lidskosti, dovedl se postaviti v čelo národní revoluce a národního vojska, když to bylo potřeba. Dovedl - jak říkal - odporovati zlu třeba i železem, když to bylo nutné.

Před rokem celý kulturní svět sdílel s Československem bolest nad odchodem prezidenta Osvoboditele. Po roce od jeho smrti je ve světě vyslovováno jméno Československa zase více než kdy jindy. Zájem o Československo ve světě roste a sympatie k němu se stále rozmnožují.

Více než kdy jindy jde o udržení odkazu prezidenta Osvoboditele. Nejenom jeho slova, knihy a hlavně, jeho život a činy dávají nám bezpečnost a poučení, jak máme žít a jednati, abychom jeho odkaz nejen udrželi, ale pevně zajistili a stále rozmnožovali.

Jeho touhou byla státní svoboda naplnění sociální a národnostní spravedlnosti. V duchu svých názorů usiloval o národnostní spolupráci u nás. Jednám jen v duchu jeho odkazu, chceme-li se dohodnouti se všemi, kteří s námi sdílejí společnou domácnost, společný stát. Ale jednám také v jeho duchu, chceme-li býti připraveni, když by-

chom svoji státní a národní svobodu musili hájiti tvrdě, třeba i železem.

Jeho snahou bylo, aby stát a národ náš se věnily v pospolitost států a národů jako prvek pracovitý, usilující o mír a spolupráci. Světové a demokratické veřejné mínění dnes již dobře ví, že jde dnes o Masarykovu víru v lepší lidstvo, o víru v pokoj a demokratický řád, o víru v klidnou a dobrovolnou spolupráci. Masaryk usiloval o světovou orientaci našeho státu a národa; tím přispěl, že dnes nejsme ve světě sami, že máme ve světě dosti přátel a pomocníků, kteří vědí, že nejde jen o Československo, ale o svobodu ducha, o vládu myšlenky, o základní svobodu lidí, o myšlenku spravedlnosti v národech a mezi národy.

Účast světa na našem zápasu bude tím větší a upřímnější, čím lépe sami dovedeme v praxi uplatňovati Masarykovy myšlenky. Může nám býti vzorem a včdem tam, kde bychom musili svoji i jeho svobodu pevně a nestrupně hájiti i železem. Jeho heslo: »Pravda vítězí!« bylo všim jiným, je i našim klidným vyčkáváním, že nakonec pravda sama zvítězí. Bojoval za tuto pravdu jako učitel, drobnou práci, jako voják a revolucionář i jako budovatel státu, který mu dal jméno: Osvoboditel.

Byl smutný měsíc září před rokem. Je neklidný letošní měsíc září. Přijďme-li s Masarykem dále, projdeme dobrou neklidu v lepší budoucnost, abychom v klidu a míru mohli uskutečňovati jeho myšlenky.

Poměry v pohraničí již byly neudržitelné

Liberec nesměl býti rozhodně ušetřen henleinovských demonstrací. Nebyl k nim sice žádný důvod, ale to henleinovským štvárcům nevadí. Již v sobotu 10. září byla liberecká veřejnost pobouřena zprávami, že se »něco chystá« na večer, ale silný dešť schladil horké hlavy, a pro to co nebylo vykonáno v sobotu, muselo se provést druhý den. V neděli večer se počaly ve vnitřním městě tvořiti hloučky, které stále rostly, až zejména na Soukenném náměstí znemožňovaly dopravu. Policie ohleduplně intervenovala, leč všechny ohledy a vůle zjednatí pořádek po dobrém byly jen pokynem pro několik skupin výrostků, aby zvýšili tempo. Po počátečním ojedinelém pokřikování, došlo ke shorovému hejlování a ke zpívání různých písní a jako vrchol všeho byla napadena stráž. Snad stačí uvést jen stručnou bilanci tohoto večera: 9 zraněných policistů, z nichž 2 těžce a jen 3, či 4 zadrženi demonstranti. Dále rozbité sklo ve výkladě fmy Baťa atd.

Měli jsme možnost osobně sledovati

jme museli přiznati, že opravdu sudetoněmecká kultura jest něco jiného, než kultura ostatních národů a to jsme ještě neznali pondělní projev bratra Sudetoněmců Adolfa Hitlera, jemuž podává zprávy o našich Němcích čestný host norimberského sjezdu Konrád Henlein.

Henleinovci prý neorganizovali nedělní demonstraci. Ujišťoval tak pan poslanec Holube večer, když bylo po všem. On také nedemonstroval, neboť jeho vysoké boty zářily bez poskvrny a elegantní převlečník a rukavičky nasvědčovaly tomu, že on skutečně takovou práci nedělá. Bez viny jsou také pravděpodobně páni Porsche, okresní vůdce SdP a místní vůdce Kastner. Demonstraci prováděly podle nich nekalé živly. Je zajímavé, že na komando těchto pánů (doslova): »Befehl der Bezirksleitung — abtreten!« se davy ne počaly sice rozcházeti, ale stěhovaly se alespoň na druhé náměstí.

V neděli v nás vše vřelo. Poslechli jsme však naši vládu a zachovávali

„Věrní zůstanem“

Se zřetelem k politické situaci sledních dnů, rozhodl se Petiční výbor předložit petici »Věrní zůstanem« vládě již dnes. Učinil tak tímto dsem, zaslaným předsedovi vlády i jim členům:

Vládě republiky čsl.
Pane předsedo vlády, páni ministři!
Jménem více než jednoho miliónu občanů, zatím podepsaných na petici »Věrní zůstanem« a jsouce si plně domi kritičnosti chvíle, předkládám Vám prozatímní počet podpisů: Dosud bylo sečteno 1,056,681 podpisů na 73 archů. Vzhledem k daleko většímu početnému počtu archů je počet podpís dosud sečtených jen zlomkem celkového výsledku, o kterém Vám podám svým časem zprávu.

Historicky rozhodující chvíle, která kládá největší odpovědnost na nás všechny a v první řadě na Vás, pánové, nutí nás, abychom Vás upozornili na požadavky připojené petice, nevykvalice skončení podpisové akce.

Ústupky, které mají býti přiznány nacistické, protidemokratické a protistátní organizaci pod zámlinkou národní rovnoprávnosti, narážejí již dnes na jednomyslný odpor většiny národa československého a všech demokratických složek ostatních národů republiky. Vyjednávání se takto dostává do příkréh rozporu s politikou 21. května t. r. která byla občanstvem uvítána jako osvobozující čin a pozdravena celou demokratickou Evropou. Jsme si vědomi, že tlumočíme požadavek obrovské většiny, žádáme-li Vás, pánové, aby si vláda v každém případě uvarovala konfliktu s vlastním národem. Vládě do stává se tak včas projevu vůle občanstva, který nedopouští ustupovati před jakýmkoliv diktátem.

vev.

Po nedělních výtržnostech henleinovců v Liberci, poslal člen městské rady soudr. Dr. Veverka jménem čsl. státního výboru stran p. ministerskému předá dle tent: teleg. am.

»Liberečtí Češi poslechli vládu republiky a zachovávali vůči všem provokacím henleinovců klid. Toto naše chování je však vykládáno jako slabost a nemohoucnost a dnes přes všechnu naši dobrou vůli jsme byli svědky bezpříkladných útoků nejen na nás ale na samu republiku a její zřízení. Prosíme Vás, pane ministerský předsedo, necht' jsou v zájmu všeho občanstva a státu, zatčení a potrestání všichni přímí i nepřímí původci dnešní liberecké demonstrace a necht' od nynějška jest postupováno striktně podle zákona«

Pohraničí

ČASOPIS PRO KULTURNÍ, POLITICKÉ A HOSPODÁŘSKÉ OTÁZKY

**OBSAH: JAROSLAV TOMSA: K stému výročí
Kollárových Rozprav o slovan. vzájemnosti ■
K. JÜNGLING: O dobrý film v pohraničí ■
J. MIŠKOVSKÝ: Světové lázně v krizi ■ K. HLÁ-
VÁČEK: Kultura a politika ■ FRANT. HUMLER:
Když to začínalo (II.) ■ VÁCLAV LACINA: V
srdci šumavských hvozdů ■ MIL. BUREŠ: Česká
regionální lyrika ■ JARO BERAN: EX libris ■
JAR. ŠKODA: Menšinová politika Třetí říše ■
Poznámky a zprávy ■**

Vychází měsíčně. Majitel a vydavatel (za vydavatelstvo) Alois Janata. Řídí redakční kruh.
Odp. red. A. Janata. Redakce: Rochlice 399 u Liberce. Admin. Liberec, Urbanova 2. Před-
platné: Jednotlivé číslo Kč 1.50, na celý rok (12 čísel) Kč 18.—. Novinová sazba povolena
řed. pošt a tel. č. 240.581-VII-1935. Podávací úřad Liberec 3. Tiskem B. Kobra v Liberci.

OKRESNÍ VĚSTNÍK

PRO POLITICKÝ OKRES LIBEREC.

BEZIRKS- VERORDNUNGS-BLATT

FÜR DEN POL. BEZIRK REICHENBERG.

Částka 1

Vydáno dne 2. února

1937

Stück Nr. 1

Ausgegeben am 2. Feber

1937

OBSAH: 1. Osobní. 2. Vyhláška o zmírnění zákazu fotografování. 3. Ocenění naturálních požitků pro Čechy. 4. Seznam lakatelů chudinských podpory a navštěvovatelných nemocnic. 5. Vyhláška o filmech „Zamořeno yperitem“ a „Jáchymov ve službách lidstva“.

INHALT: 1. Persönliches. 2. Kundmachung betr. die Milderung des Photographierverbotes. 3. Feststellung der Naturalbezüge für Böhmen. 4. Ausweis über Krankenhausbesucher und Unterstützungsschwindler. — 5. Kundmachung betr. die Filme „Verseucht durch Yperit“ und „Joachimstal im Dienste der Menschheit“.

1. Osobní.

Okresní hejtman v Liberci, vládní rada Jan Němec, odchází dnem 31. ledna 1937 na vlastní žádost na trvalý odpočinek.

Při této příležitosti byl mu panem ministrem vnitra a panem zemským presidentem vysloven vřelý dík a uznání za dlouholeté, velmi úspěšné a velmi svědomité služby.

Louče se tudíž se svým dosavadním působitěm, vyslovuje p. p. členům okresního výboru a zastupitelstva, okresního škol. výboru, všem pánům starostům obcí, jakož i všem svým spolupracovníkům v úřadě touto cestou svůj upřímný dík za jejich součinnost a pro budoucnost přání nejlepšího zduaru.

2.
Čís. 1425 pres. Dne 21. prosince 1936.

Vyhláška.

V základě zmocnění zemského úřadu v Praze uvádím tímto ve smyslu čl. 3 odst. 1 zákona ze dne 14. VII. 1927 čís. 125 Sb. z. a n. ve všeobecnou známost, že zákaz fotografování, platný pro zdejší okres bude zmírněn v tom směru, že bude omezen pouze na ta místa, resp. oblasti, kterou okresní úřad označí zvláštními výstražnými tabulkami s nápisem: „Fotografování zakázáno!“.

Po postavení těchto tabulek bude pak zákaz fotografování platit jen pro územní pás těmito tabulkami na vnější straně ohraničený, široký asi 500 — 600 metrů.

18 3154

1. Persönliches.

Der Bezirkshauptmann von Reichenberg, Regierungsrat Johann Němec tritt über eigenes Ansuchen vom 31. Jänner 1937 in den dauernden Ruhestand.

Bei diesem Anlasse wurde demselben vom Herrn Minister des Innern, sowie vom Herrn Landespräsidenten für langjährige, sehr erfolgreiche und sehr gewissenhafte Dienstleistungen, Dank und Anerkennung ausgesprochen. Indem derselbe von seinem bisherigen Wirkungsorte Abschied nimmt, spricht er den Herrn Mitgliedern des Bezirksausschusses und der Bezirksvertretung, des Bezirksschulsausschusses, den Herrn Gemeindevorstehern, sowie seinen Mitarbeitern im Amte auf diesem Wege seinen aufrichtigen Dank für ihre Mitwirkung, sowie für die Zukunft den Wunsch des besten Erfolges aus.

2.
Zahl: 1425 pres. Am 21. XII. 1936.

Kundmachung.

Im Grunde der Ermächtigung der Landesbehörde in Prag bringe ich hiemit im Sinne des Art. 3, Abs. 1 des Gesetzes vom 14. VII. 1927, Slg. d. G. u. V. Nr. 125 zur allgemeinen Kenntnis, dass das für den hiesigen Bezirk gültige Photographierverbot in der Richtung eine Milderung erfahren wird, als dasselbe nur auf jene Orte, bezw. Gebiete eingeschränkt wird, welche die Bezirksbehörde durch besondere Warnungstafeln mit der Aufschrift: „Photographieren verboten!“ bezeichnen wird.

Nach Aufstellung dieser Tafeln wird sodann das Photographierverbot nur für den durch diese Tafeln auf der äusseren Seite begrenzten Geländestrich in der Breite von 500 — 600 m Geltung haben.

Masaryk od Ještěda

časopis pro národní a hospodářské zájmy

vyšel vždy v úterý. Uzávěrka listu v neděli v poledne. — Ústřední redakce, administrace a expedice: Liberec, Na rejdišti 2, tel. 4102. — Filialní redakce: Český Dub, náměstí. — Předplatné na celý rok 20 Kč, na 1/2 roku 18 Kč, na 1/4 roku 9 Kč. Jednotlivé čísla 5 hal. — Rukopisy se nevracejí. — Majitel, vydavatel a odpovědný redaktor: Karel Šrýtr, Liberec. — Tiskne Česká knihtiskárna v Liberci. — Dohledací poštovní úřad Liberec 3.

4. V Liberci 21. září 1937. Ročník I.

tní dráha T. G. Masaryka.

resident Osvoboditel Tomáš G. Masaryk se narodil 7. března 1850 v Hodoníně na Moravě. Jeho otec byl zřízením císařských statků. Byl služebně přidán na různé císařské dvory po Moravě. Malý Tomáš se seznámil s chudým venkovským lidem a tu první dojmy, které utvářely sociální citění. Měl dva bratry, z nichž mladší zemřel v 2 letech, o 2 roky mladší zemřel v 11 letech, o 4 roky mladší Ludvík zemřel v 12 letech.

Jeho rodiče netrpěli přímo nedostatkem, přece se těžce probíjel k vyššímu vzdělání. Po obecné škole vychodil 13 let dvoutridní reálku řádu sv. Václava v Hustopečích. Potom chtěl jít na gymnázium, ale tam nebyl učitelem obecných škol, ale tam učil až do 16 let. Zatím se krátce učil zámečnictví ve Vídni a kovi v Čechách a praktikoval na obecních školách v Čejkovicih a v Hodoníně. V 15 letech udělal zkoušku za I. třídu českého piaristického gymnasia v Brně a po prázdninách vstoupil do českého gymnasia v Brně. Živil se malým vyučováním. Jako sexadesátiletý se stal ředitelem do Vidma ve svém 22. roce složil maturitní zkoušku. Okolnost, že prošel gymnasiem ve zralejším věku, mu umožnila si sám volit ze školské látky, co dal za důležité pro svůj vývoj, že se rozsáhlou měrou doplňoval své vlastní sebevzděláním a že snáze přicházel k důležitým stýkům. Maturitě se chtěl připravovat na české orientální akademii ke dráze matematice, ale poznal, že tam jako učitel nemá vyhlídek. Studoval teoretické filosofické fakultě vídeňské univerzity. Po 4 letech se stal doktorem filosofie a připravoval se k habilitaci. Jeho doprovázel jako vychovatel svého žáka na cestách a v Lipnici se seznámil se svou přítelkyní Emmou Garrigue. Na krátko učil suplent na vídeňském gymnasiu, ale ze toho vzdal a opět se živil malým vyučováním. Roku 1878 zamířil do Ameriky a tam se oženil. Rok se stal docentem na vídeňské univerzitě, na níž přednášel 4 léta o filosofii. Když roku 1882 došlo v Praze k dělení české a německé univerzity, Masaryk jmenován mimořádným profesorem. Rádným profesorem byl jmenován rakouské vlády jmenován v roce 1897.

Ve své vlastní literární činnosti se věnoval organizaci vědecké práce a bojem o rukopisy Královéhradecké a Zelenohorský příspěvek ke zvyklostem a požadavkům na českou vědu.

Československo uctívá jasnou památku presidenta Osvoboditele

Český Dub, 19. září 1937.

Velký sál Sokolovny — před 14 dny naplněný radostí a štěstím při slavnosti otevření nové budovy Okresní hospodářské záložny — dnes je vydekorován černě. Před bílou bustou presidenta Osvoboditele z červeného srdce plápolá bílý plamen, po stranách busty stojí čestná stráž, složená z českých a německých krojovaných spolků. Obecenstvo z širokého okolí potichu naplňuje sál. Převládá mládež, ale i mnoho starých tváří prací a starostmi zvrstlých je zde. Všichni prociťují ztrátu milovaného bytosti.

Smuteční tryznu zahajuje tesklivými slovy předseda okr. osvět. sboru paní vrch. kom. inž. Rechcigla. — Slečna uč. Stupková recituje básně Jana Knoba: „Věčnou stráž“. Spisovatel učitel Fr. Křelina dojemným způsobem vyslovuje bolest národa nad ztrátou presidenta Osvoboditele, jehož stávkou po bok M. J. Husa a J. A. Komenského. Pod vlivem truchlivé řeči slzy kanou z mnohých očí a z leckterých rtů slyší tlumený vzlyk. — Před bustou Osvoboditelovu přichází dále p. odb. uč. J. Šimůnek, jenž recituje Vítězslava Nezvala: „Tři smuteční básně“. Pak všichni přítomní vstávají a sál ovládá 2minutové ticho. Oči všech jsou upřeny k bílé bustě prvního presidenta Čs. republiky a srdce jsou naplněna hlubokým pohnutím. Teprve zapějí státní hymny a živě opět sál. — Vystupnými slovy p. inž. Rechcigla je tato krásná pietní tryzna ukončena. Všichni účastníci odcházejí přímo do městské radnice, kde v zasedací síni se nachází bohatá Masarykova výstava, již uspořádal p. říd. uč. Havel, jednatel kuratoria musea K. Světlé.

Kromě této oficiální tryzny konají ještě všechny spolky, politické strany a sousední obce svoje smuteční projevy. Zvláštní uctění památky presidenta Osvoboditele je připravováno správní komisí na den pohřbu úterý 21. září.

Československo se důstojně řadí k ostatním krajům, jejichž láska k milovanému presidentu je upřímná, opravdová.

Účastnil se podmětné práce v ženském hnutí. Projevoval sympatie se spravedlivými požadavky dělnického hnutí. R. 1900, když byla založena lidová strana, pozdější pokroková, zvaná též realistická, stal se Masaryk jejím vůdcem a vypracoval její program. Roku 1907 byl zvolen za poslance do říšské rady a zůstal jím až do světové války.

Na říšské radě vystoupil mimo jiné důrazně na obhajobu svobody vědy, ujal se profesora Wahrunda. Zejména však vykenal důležitý čin tím, že odhalil intriky rakouské vlády proti Jihoslovánům i proti srbskému státu, v nichž bylo se strany rakouské užito i padělání dokumentů za účelem obvinění jihoslovanských politiků. Bylo to za velezrádného procesu v Záhřebě, za procesu Friedjungova ve Vídni a Vasičova v Záhřebě.

Když došlo ke světové válce, rozhodl se Masaryk pro otevřený boj proti Rakousku-Uhersku, v němž mu připadla zcela samozřejmá vůdčí úloha. Vše, co až dosud podnikal, se náhle ukázalo jako nutná a neocenitelná příprava k novému úkolu osvobodit národ z politického područí a vrátit mu kdysi ztracenou státní samostatnost. Jeho studium a první vědecké působení ve Vídni spolu se zahraničními cestami mu dalo světový rozhled v šíři u nás neobvyklé. Jeho filosofie mu dala pevnou směrnicí myšlenkovou a mravní. Studium české otázky si ožejmíl smysl národních dějin a politického vývoje a ověřil si své zásady praktické činnosti politické a parlamentní. Podobně ze životních zkušeností od dětství doma, na poli i v

Zastával se Jihoslovánů, získal si jejich věcnost a seznámil se podrobně se samým balkánským ohniskem, z něhož vyskočila jiskra, jež zapálila světový požár.

Po vypuknutí světové války nejprve dvakrát navštívil Holandsko za účelem informací, v prosinci 1914 odejel do Italie a odtud do Švýcarska. Tam zahájil propagační boj za osvobození svého národa, kterýžto boj se dále rozvinul v boj diplomatický i vojenský. Na podzim r. 1915 byl povolán do Londýna za profesora slovanských studií a odtud řídil celou akci v neustálém spojení s dr. Benšem, který pracoval v Paříži. V květnu 1917 odešel do Ruska organizovat československou armádu. V Petrohradě zažil státní převrat. V březnu 1918 odejel přes Sibiř, Japonsko a Tichý oceán do Spojených států, aby osobním stykem získal presidenta Wilsona pro československou akci. Za jeho pobytu v Americe došlo ke zhroucení Rakouska a 14. listopadu 1918 byl od revolučního Národního shromáždění zvolen za prvního presidenta republiky Československé. Vrátil se přes Londýn, Paříž a Italii 21. prosince 1918 do Prahy nadšeně uvítán celým národem.

Jako president se věnoval vnitřnímu i vnějšímu upravení republiky a jejího demokratického řízení. Postupně navštívil různé kraje státu, aby z vlastního názoru poznal jejich potřebu. Roku 1923 navštívil oficiálně Francii, Belgii a Anglii. Několikrát pobýval na ostrově Capri za účelem léčebným R. 1927 podnikl delší cestu do Egypta, Palestiny

Z myšlenek T. G. Masaryka.

Využívat všechny pokroky a výstřednosti vědy a poznání — musí být heslem naší národní praxe.

Samostatnost neudrží a nespasí národ, pokud si národ neudrží samostatnost — spasí nás mravní vzdelanost.

Je tedy práce třeba; má-li národní národní program dostat plný obsah, než jej má teď, práce je třeba. Máme-li čestné obstat v světové konkurenci. Musíme si uvědomit, že naše rození nemělo pouze obsah jazykově národnostní, nýbrž že to bylo obrovského života a že tudíž právě na jeho plnchu tu plnost nového života musíme pamatovat.

Odvaha k iniciativě, to jest ono politické heslo reformační přítomnosti; žádujeme od moderního člověka, aby tvořil dějiny, a každý z nás je má tu být, má se duchovně a duševně plně užít, nemá si nechat předpisovat, že má umět sám volně postupovat. Nebeurčení a sebeovládání, to jest velkého snažení moderní etiky a tato etika musí si alkoholismus odsoudit, neboť on slabuje a zhoršuje chápavost, oslabuje schopnost myslit, kazí činnost fantazie, tím, že místo ní posiluje nejasnou a zarní fantastičnost.

Povznesený, obnovený člověk — jest náš úkol a k jeho řešení jest nutné vedle ostatních snah opravdu pokrokové etiky také abstinence od alkoholu. V tomto smyslu platí slova: budoucnost patří střizlivým, totiž těm, kdož se rozhodli pro vyšší, mravnější světový zřetel a způsob života. Ukořím pohraničí toto připsáno lidem, kteří se domnívají, že jejich vycházejí jen proto, aby bylo nouti polemiky.

Henleinovské parády netáhněte
Do Modřic přijelo 2.000 lidí, a sčítáním Brněnec dostala SdP 21.000. V Tasovických nebylo celých 3.000 a v Hustopečích dokonce jen 1.000. Jistěně mělo přijít na 25.000 v průvodu šlo jenom 2.500 lidí. Národní Blatné SdP čekala na okresnost 6.000 lidí, ale přišlo jich 850.

„Risová teorie pro posměšlivé“
Hlavním teoretikem německé rasu je pan Rosenberg, který dokazuje, že to protinobelovskou cenu. Nyní vychází na jevo, že čistý arijský germán Rosenbergovu mongolsko-židovského. Co novou vyznavači Rosenbergova, které se obrací nyní proti němu.

Zubní přípravky THYMOLIN
1. jsou z nejlepších surovin a pod lékařskou kontrolou
2. splňují vše, co zubní lékaři od zubní pasty požadují
3. doporučuje Spolek českých a moravských zubních lékařů
4. jsou výborné a nase...

1. 1938.

VÝLETNÍ ZPRAVODAJ

TURISTICKÉ ŽUPY LUŽICKO-JIZERSKÉ

ROČNÍK 1938 • V LIBERCI, OD 1. ČERVENCE DO 31. SRPNA 1938 • ČÍSLO 3

Pro členy župy zdarma, jinak předplatné 6 Kč ročně. Vychází pravidelně každý druhý měsíc. Řídí redakční kruh. Za redakci odpovídá Jan Kogler, vrch, oficiál st. dráh, Liberec, nádr. Můjitel a vydav. Lužicko-j. zerká župa KČST. v Liberci. Tiskne grafický závod fy Josef Glas, Semily. Dohlédací poštovní úřad Liberec 3.

Učme se od Němců.

(Politika v turistice.)

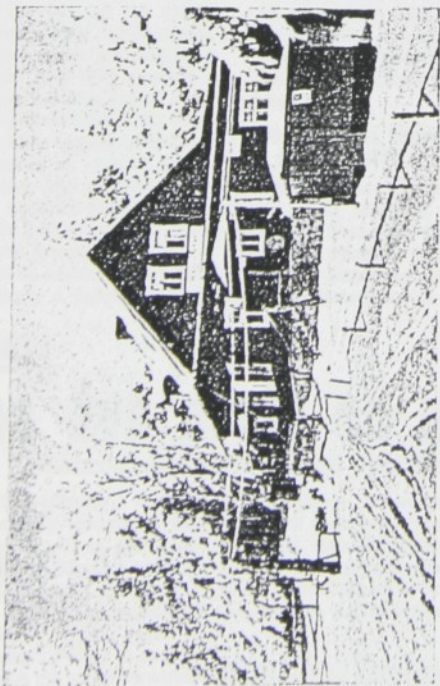
Naši pohraniční Němci mají po stránce turistické dobrou a dlouholetou školu, mají pevnou a cílevědomou organizaci a dokázali bez sporu, že dovedou agitačně i propagačně býti na svém místě.

Často jsme na to loyálně poukazovali a dávali jejich příli, obětavost i pracovitost za vzor turistům našim. Jestliže i dnes poukazujeme na jednu jejich dobrou vlastnost, pak to činíme u vědomí, že je nutno říci si do očí pravdu, i když není vždy příjemná.

Ani turistika se nevyhne zpolitizované atmosféře, ani turistika nemůže přehlížeti vše to, co se u nás na pohraničí v poslední době odehrává nepřijemného.

Vlna výbojně a odbojně politiky velké většiny německého lidu, politiky označené zkratkou „SdP.“, valí se jako lavina celým českým severem a ničí vše, co si dovoluje míti vlastní, odchýlný názor.

Na všem českém a německy nehenleinovském se provádí organizovaný boj kot a naše živnostnictvo a obchodnictvo zavírá postupně své krámky, odříká koncese a prchá, pokud to je možné, do vnitro-

Oznamuji

všem turistům a příznivcům české turistiky,

že jsem dnem 1. července 1938 převzal provoz turist. chaty na

Pláni pod Ještědem.

Vynasnažím se, abych P. T. návštěvníkům pobyt v chatě všestranně příjemný.

O hojnou přízeň prosí

Vilém Hoření, nájemce.

Hraničářský

Cena 40 hal.

DENÍK

Vychází denně. Redakce a administrace: Ústí n. L., Tržní nám. 18, tel. 3211, Hor. Růžodol, Rochlická 1, telefon 2786. Praha XII., Anglická 13, tel. 305-83, Brno, Mundyho 2. — Předplatné 10 Kč měsíčně. — Vydává a tišne Severočeská nakladatelství a vydavatelská spol. s r. o. v Liberci. Šéfred. Jan Lehl. — Politickou část řídí a za redakci odpovídá V. Frel. Dohledací poštovní úřad Liberec 3.

Ročník 1938.

Ústí n. L., ve čtvrtek dne 15. září 1938.

Číslo 188.

K situaci

Napětí uvnitř Československa i ve střední Evropě trvá!

Liberec, 14. září. Vyhlášení stanného práva v osmi okresech se osvědčilo. Na dnešek v noci i přes den byl všude zachován klid. Po vzrušujících dnech, o jichž vyplnění incidenty se postarala SdP se snahou o jednu lepší věc, znamená to oddych pro obyvatelstvo zejména v pohraničí, které otřesení vlády plně schvaluje a jež pro každou situaci se dává své vládě k dispozici. — Lid věří, že bylo ukončeno období ústupů Henleinovců v zájmu čsl. republiky a mokratické a v zájmu práv čsl. národa. — Lid bude očekávat vývoj událostí odhodlaně a ve všem obětí, každé hodiny a za všech okolností.

Všeobecně se doufá, že spravedlivý svět přivede, že další mírnosti čsl. vlády by světu a demokracii mohla ztratit jednu z nejcennějších svých posil v Evropě a také známou hmotnou sílu, kterou ČSR neorně reprezentuje.

Skutečně, po celou téměř včerejší noc byly nestrannými předními osobnostmi zahraniční politiky a armád v Anglii, ve Francii i jinde ozvěny československou, která je charakterisována zesílenými bezpečnostními opatřeními v pohraničním území a snad také tím přerušením je jednání Henleinovců s vládou. Henleinovci, citící se posílení dělní Hitlerovou řečí, snažili si sjednat předpoklady pro pořádání dalších incidentů, které by mohly dát sousední říši důvod záminky proti ČSR. Nemohlo jim to pochoptitelně vyhovět, ač tak učinili velmi strohou a tedy nepřipustnou, ač Henleinovci jsou stále jen politickou nohou a ničím více! Aby tedy vyvolali v nás dojem, že se jim vskutku špatně vede, umili zastavení vydávání svých tří listů, jimi také ústředního orgánu „Die Zeit“ ukázali své stoupence na rozhlas. Ze německého československého, jest nabídnut. Rozně, čsl. tisk tím nedozná žádných škod. avení těchto listů bude znamenat spíše ení jeho průměrné úrovně. — První část Němců se neztotožňuje s takto Henleinovy strany a jejich mocných

protektorů. Možná říci, že zatím co nejpravověrnější stoupenci SdP se zmocnili národního šilenství, přibývá Němců, kteří se hroží důsledků, které by to šilenství mohl, kdyby čsl. vláda nebránila své klidné a věrné občany a veškerou možnou energii a příslušnou sílu. Tak na př. předsednictvo strany něm. soc. dem. vydalo následující prohlášení:

Po prozkoumání všech zpráv o incidentech v sudetoněmeckém území, které se udály 12. září večer a průběhem 13. září, možno konstatovat, že se příslušníci německé sociálně demokratické strany dělnické nezúčastnili ani v jediném případě útočných činů. Ve všech případech byli útočníky většinou mladiství příslušníci SdP nebo členové jejich ordinářských formací.

Členové něm. soc. demokratické strany dělnické, se vyhnuli se zřetelem k zahraničně politické situaci všem srážkám s příslušníky SdP a v řadě případů se dokonce zřekli ochrany majetku dělnického hnutí. Tímto stavem věci se úplně objasňuje se zřetelem na možné důsledky těchto výtržností stoupenců SdP otázka viny. Německá soc. demokratická strana dělnická zdůrazňuje, že se zasazovala všemi svými silami a do posledního okamžiku o smírné rozřešení sudetoněmecké otázky a o to bude zasazovat i nadále. Jestliže by vedení sudetoněmecké strany zmařilo metodami, kterých používá od pondělí večer, všechny předpoklady smírného řešení, tedy jest před veřejným míněním světa a před dějinnými jedinec ono zatíženou vinou za všechny následky.

Anglický a franc. vyslanec u dra Hodží

ČTK. V Praze: Předseda vlády dr. Milan Hodža přijal 13. t. m. francouzského velvyslance v Praze hr. Victoria de Lacroix a anglického vyslance Newtona.

ČTK. Z Londýna: Porada ministrů na Downing Streetu trvala přes hodinu.

ČTK. V Praze: Podle zpráv z dobře informovaných příslušných míst panoval dnes večer klid ve všech okresech, kde je vyhlášeno stanné právo. Orgány veřejné správy všude ovládají situaci.

Runciman dále jedná

Mise lorda Runcimana přijala 13. t. m. dopoledne poslanec Jaromír Špačta zastupujícího české členy poslanecké sněmovny z okresu moravsko-ostravského, společně s velkostatkářem Františkem Schwarzenbergem, zastupujícího Československou národní radu. Mise lorda Runcimana dále přijala spojenou deputaci republikánské strany a autonomního zemědělského svazu z Podkarpatské Rusi. Republikánskou stranu zastupovali poslanec Petr Židovský a senátor dr. E. Bačický, autonomní zemědělský svaz poslanci Andrejem Brodým a dr. Ivanem Pieškem a senátorem Juliem Földesem. — Deputaci provázeli dr. Alex Gierowski, generální tajemník Karpatoruského svazu.

Daladierův optimismus

Paříž, 14. září. ČTK. (Havas.) Ministerští předseda Daladier opustil předsednictvo minister. rady v 0.15 hodin a prohlásil novinářům, že věci nabývaly tvárnosti, že se urovnávají. „Jest třeba zachovat klid a chladnokrevnost“, pravil, „a dívat se všem pevně tváří v tvář“. Ministr zahraničí Bonnet opustil kabinet v 0.30 hodin.

Vojenská opatření Anglie

Londýn, 14. září. ČTK. (Reuter.) Jak se sděluje, dostavil se večer k britskému ministerskému předsedovi Chamberlainovi na Downing Street ministři spravující resorty národní obrany proto, aby uvažovali, jaká předběžná opatření nutno učinití vzhledem k vyjasněné evropské situaci.

Dnes plenární schůze britského kabinetu

ČTK. Z Londýna, 13. září. (Reuter.) Zítra dopoledne v 11 hod. se sejde britský kabinet k plenární schůzi.

Náš národnostní skut

Národní rada československá informovala lorda Runcimana a je národnostních poměrech našeho stádu aspoň uvedeno, že upozornila na to, že národnost československá ve všech zemích Československé polohy ústřední, tvořící i svým přirozenou osu státu. Národnosti n sídlí při hranicích státu a na obvodských celcích. Střediska zemská jsou zenyými středisky obyvatelstva národnosti.

Německá národnost v Československé republice jest usídlena při jejích hranicích celkem v osmi větších nebo menších, oddělených od sebe úseky, kde ní hranice dotýká národnost československou. Kromě toho tvoří řadu větších a menších ostrovů uvnitř jazykové československé ve vnitrozemí a počte šiny v některých městech a obcích nou československou. Všeude v polohy vnitrozemských sídlišť jsou německé menšiny prostoupeny německými československým, kdežto v jazykové oblasti československá je národnostně jednotná. V některých pohraničních, obklopených občinou německými, dosahuje i přes národnost československá 50 proc. obyvatelstva. Je tomu tak především ve velkých a průmyslových oblastech, mostecko-československé v severních Čechách lidnatým obcím s velkými českými menšinami se pod hřebem pohra Krušných hor řada velkých obcí s českou až úplnou českou, dosahující ní hranice a na straně druhé téměř sejičích s jednojazyčným územím. V osmi pohraničních německých sídlostech (mezi státními hranicemi a odděluji obce většinou československé obcí většinou německých) žije podle lidu r. 1930 celkem 2,638,714 Němců tisíc 711 Čechoslováků, v obcích s československou k těmto pátým 1 středně přiléhajících dalších 41,234, mezi 162,276 Čechoslováky. V národnostních oblastech pohraničních žijí 2,679,948 Němců a 546,047 Čechoslováků; ostatní Němci počtem 551,74 v jazykových ostrovech uvnitř centrální zkykové oblasti československé a rozptýleni mezi Čechoslováky.

Území Němců v republice sídlí — několikrát přerušeny různé řizky, táhnoucí se po celé délce Československé republiky s dnešním Němem — tvoří přirozenou zpisnou jednotku, ba není konce ani souhrnem zeměpisných celků dílčích. Přímyk k pohraničním horám, jež odděluji německých oblastí říšských, je toto zcela otevřeno do českého vnitrozemí a Moravy-Slezska. Není zde zeměpisné přídeli. Německá sídliště se volně a dílka zeměpisného zcela rozbihají do vnitrozemských. Přirozené regionální jednotky země českých zahrnují namnoze sídliště česká i německá, městská krajová zabírají velmi často prostory jazykové.

Noční schůze britských ministrů

Londýn, 14. září. ČTK. (Havas.) Ministr kolonií Mac Donald se odebral ministerského předsedy Chamberlaina ministerstva dominií, které spravuje přítomnosti lorda Stanleye, jenž onen v Kanadě. Má se za to, že jest ve velmi blízkém styku s vládami dominií, které stále spravovány o vývoji situace. Podtajemník Foreign office Cadogan dnes rovněž v Downing Streetu. Několik minut před 23 opustil lord Halifax a Caé ministerského předsedu a odebral se do Foreign office.

Daladier promluví do rozhlasu

ily Herald:

me na dva prsty od německého vpádu . . .

SLOUPCE ANGLICKÝCH LISTŮ POSKYTUJÍ OBRAZ NEJVAŽNĚJŠÍ SITUACE.

Londýn, 14. září. ČTK. (Reuter.) Všechny zdůrazňují od soboty vzrůstající vážnost situace. „Times“ praví, že Hitler odmítá, aby Němcům byla dána. „To je celý německý příspěvek k v území, kde již začínají poletovat, které by mohly vznítit požár ve v ptají se „Times“. Přímý a bezprostřední zájem Německa na vývoj ve střední Evropě je samozřejmý a britská politika chce stavět proti přirozenému vývinu do krajích. Ale tam, kde zájem Němců jsou největší, nelze svalovat odpověď za mír výlučně na bedra jiných. — „Telegraph“ praví, že vláda bude i ufatí ve smírné vyřešení sudetoně-

ti. Jak sděluje „News Chronicle“, mír může ještě býti zachován, vyžaduje to však velmi rozhodné činnosti britské vlády, která by pracovala v nejužší shodě s Československem. Také Francie a Sovětský Svaz nemohou ztratiti ani okamžik. „Daily Express“

praví: V situaci je jeden velmi nebezpečný prvek, který by si měl Hitler uvědomiti: Bude-li příliš dlouho ohrožovat a dráždit britský národ, mohl by jednou říci, že je lepší jakákoliv skutečnost, než nejistota a prohlásiti „Nyní se bijem!“

Není československý - je německý světový problém!

Příčinou krise dnešní mezinárodní politiky bývá omylem označováno Československo a sice tím, že se píše o československém problému. Nebyli národně socialistického Německa, nebylo by bývalo ani problému španělského, ani problému československého. Při-

války. A po světové válce reakční kruhy v Německu začaly brzy opět znepokojovat Evropu. Jeden z předchůdců Hitlera, Meeller van Bruick prohlásil již v roce 1925, že každá válka se rozhodne teprve po válce a dodal: naše věčné poslání jest nenechat Evropu v pokoji. A toto poslání nacionální Německo stave-

O novou budovu českých škol v Jablonci n. N.

Bude zařaděna stavba nové budovy českých škol do státního rozpočtu?

Mnoho již bylo napsáno o potřebě nové školní budovy v Jablonci nad Nisou. Záležitost uzrula na mrtvém bodě. Každým rokem utuší se jablonští občané, že se konečně dostane stavba českých škol v Jablonci do státního rozpočtu. Zatím čekají marně. U ministerstva byly již četné deputace, ale i letos je malá naděje, že přání jablončáckých Čechů bude vyhověno. Obě školy chlapecká a dívčí mají dostatek žačtva. Letošního roku byl při divlé škole otevřen čtvrtý ročník. Tim obě školy jsou úplné. Stát platí ročně za nájemným pro školní účely 100.000 Kč. Jisté slušná částka. Stavba školy by se jistě za takových okolností vyplatila. Nyní, kdy mezi školským dělnictvem trvá nezaměstnanost, byla by stavba školy velmi důležitou složkou hospodářského oživení. Nezaměstnanému dělnictvu dostalo by se aspoň vydechnutí.

Ze severočeských ulic

Liberecké elektriky mají přednosti i zlovy. Všímneme si nejdříve těch dobrých stránek. Ty se netýkají ani tak vozového parku jako jeho průvodců. Vzpomeňme si jen, jak se o nich mluvilo a psalo ještě před několika lety. Někdy se, že neumějí český a že jednají jen německy. A nyní? Vesele se baví s českými pasažéry, velmi ochotně jim poskytnou informace, ukáží jim nejkratší cestu, pomohou jim s těžkými zavazadly a pod. Staré předsudky se vylučují a nastupují časy, ve kterých, doufáme, vše bude lepší.

A přece se nám na nich něco nelíbí. Je to říkající ze starého Rakouska. Jejich uniformy, síté podle říšskoněmeckých vzorů. To v Jablonci nad Nisou dovedli se již jinak přizpůsobit. Tam mají čepice podle vzorů pražských elektrikařů a sluší jim to také. Na cizince neudělají liberečtí elektrikaři takto příliž dobrý dojem. Je v tom kus staré zatvrdlosti a také trochu umíněnosti.

A nyní liberecké elektriky. Mají všechny ne-dobré vlastnosti našich provinčních měst. Jsou jednokolejné, mají svůj jízdní řád, který nevychází občanstvu především v hodinách večerních. To by nebylo to nejhorší. Větší nesnázi je, že liberecké elektriky jezdí po pravé straně. Doprava je řízena po levé. Pro dopravního strážníka je to nepřijemná práce, nehledě k desorinaci v celkové frekvenci. I v tomto směru je třeba židouců nápravy!

Liberecké měšťanské školy újezdními

V některých a vlastně ve většině českých měst nebylo u obecních správ pochopení pro přeměnu měšťanských škol na újezdní. Z 538 českých měšťanských bylo zatím přeměněno na újezdní pouhých 32. Němci však pochopili význam újezdních škol pro okolí měst a ochotně dávali svolení k jejich proměně. Tak bylo již 97 z 271 německých měšťanských proměněno na újezdní. Mezi nimi jako první byly měšťanky v Liberci, kteréžto město již častěji podalo důkaz o svém pochopení pro kulturní účely.

Sebevražda neznámého ve Varnsdorfu

Varnsdorf 21. září. (b) Ve Varnsdorfu byl zadržen dobře obléčený cizinec, který byl později vyšetřován na policejní státnici. Ráno ho našli v policejní věznici oběšeného.

Zprávy odevšad

Krádeže a nehoda v Jablonci. Ze zahrady chudobince v Proseči n. N. odcizeno bylo chovanci J. Beckertovi různé přádlo a pokrývka za 100 Kč. — V Pasířské ulici v Jablonci vykradli zloději byt L. Pokorného a odnesli šaty za 800 Kč. — 33letý F. Kappel z Jablonce spadl při opravě komínu okénkem na půdu. Má zlomené žebro a lehčí otřes mozku.

Co je se stavbou činovního domu v Trutnově? Podle některých zpráv byla již na jaře svolněna určitá částka pro stavbu státního činovního domu v Trutnově. Byla naděje, že se stavba bude ihned započato. Dodnes se tak nestalo.

Krádež kola. Z chlapecké školy ve Frýdlantu zmizelo školáče z Ringenheimu kolo v ceně 100 Kč.

Při pádu se schodů zlomil si ruku. V Ringenheimu u Frýdlantu spadl se schodů 16letý mladík Emil Effenberger a zlomil si ruku. Je nemocen v Frýdlantu.

Těžký úraz v kamenolomu. V Rückersdorfu Frýdlantu se stala v kamenolomu vážná nehoda. Vozík s kamenem přejel dělníku O. Eckertovi levou nohu. Po převozu do nemocnice mu byla mu byt noha po koleno amputována.

Školáčka pavalena autem. V Hagu u Frýdlantu bylo zachyceno 7leté děvče autem a posláno. Má na štěstí jen lehké odřeniny.

Zase krádež kola. Z předníh frýdlantskéh učence odcizil neznámý zloděj Alfrédu Schumannovi z Ringenheimu u Frýdlantu kolo, které tam schoval po dobu, po kterou díel v čitárně Schumannovi byla způsobena škoda asi 500 Kč. Krádeže je počáteční asi 25letý muž.

Perské koberce na policii v Trutnově. V Trutnově objevil se obchodník, který nabízel levně perské koberce. Trutnovská policie se začala něho říže zajímat a zjistila, že nemá k prodeji povolení. Tak se ocitlo jeho zboží na policii, sra je zabavila.

Článek zatčen. Jablončanský policii byl zatčen

A-Zet sudetočeský

Redakce a administrace: Liberec, Nádražní 12. — Telefon číslo 3337

Dočkali se i chudí studenti

Přes půl tisíce českých středoškoláků v Liberci

Studenti a studentky z celé oblasti kraje — Z Německa na studie do Liberce

O čem se českým lidem na Liberecku před 20 roky ani nesnilo, stalo se po válce skutekem. Zatím co se v Liberci a jiných místech pohraničního pásma českého severu krčily skromné matiční obecné školy a nebylo nadějí ani na měšťanku, stálo německé školství na výši doby. Nespravedlivost bývalých vídeňských vlád musila být odstraněna. Bez hluku a náhlí. Silný příliv českého živil do pohraničního pásma českého severu vnutřil si proti ve školském směru nápravu. Anž bychom chtěli odnárodnit jedinou německou duši, nemohli jsme dopustit, aby české dítě zůstalo i nadále opuštěno. Vznikaly české školy všude tam, kde jich bylo třeba. Nejdivně obecně, pak měšťanky, školy střední a v poslední době i odborné. Žáci rostli a vyžadovali dalšího, vyššího vzdělání.

Jaký rozmach nastal ve školské otázce na severu Čech, vidět nelze v Liberci. Letos má české státní reálné gymnasium 550 žáků, z nichž je 186 děvčat. Na ústavě působí 22 profesorů v čele s ředitelem St. Štrupem a tři výpomocné učitelské síly. V budově je 15 českých tříd a tři třídy německé.

Pokud jde o duševní zdatnost studentů třeba připomenout, že letos při známém návalu, byl výběr neobyčejně přísný. Docílilo se tím, že převážná většina žačtva na reálném gymnasiu tvoří velmi dobrý základ pro další studium. Ze dosavadní stav s umístěním školy nelze považovat za trvalý, ukazuje už číselce 55 žáků v jedné třídě. Nesmí se zapomínat i na to, že letos má ústav 7 poboček. Studenti a studentky jsou pochopitelně z velké části dětmi státních zaměstnanců. Do gymnasia docházejí a dojíždějí chlapci a děvčata z Frýdlantu, Tanvaldu, Jablonce, Hodočovic, Hrádku a jiných míst rozsáhlého libereckého kraje. Přijíždějí i studenti ze Zlatavy v Německu, říšskoněmecké železnice povolily slevu na dráze a vycházejí jim pokud jen lze, vstříc. Poctivě peníze pro školu jsou však žitavští čeští lidé nuceni posílat přímo na ředitelství libereckého gymnasia.

Tragický omyl matky

Místo prášku pro spaní, smrtící sublimát

Otec si chtěl zoufat nad ztrátou dítěte

Varnsdorf 21. září. (b) Ve Varnsdorfu došlo k tragickému omylu, který si vyžádal za obět mladý život. Trináctletý syn obchodníka s chemickými potřebami Gustava Kaufmanna Bedřich náhle onemocněl. Jeho otec, který velmi často churavěl holením hlavy, nosil v náprsní tašce několik balíčků prášku pro spaní a proti bolesti hlavy. Vedle nich měl ještě několik sáček se sublimátem, ale nebyly zvlášť označeny. Kritického dne otec odešel a náprsní tašku nechal doma. Když v noci chlapec rozbolela hlava, vzala

matka v domněnku, že běta prášky proti bolesti hlavy, z náprsní tašky balíček se sublimátem. Hoch obsah požíl, ale hrozná následky nedaly na seba dlouho čekat. Chlapec pocítil nevolno a jeho stav se tak zhoršil, že ještě v noci musel být dopraven do nemocnice. Teprve zde se matka dovedla o svém tragickém omylu. Nebylo již pomoci. Kaufmann přes večerou námahu lékařů otavě podleh. Vše se stala předmětem úředního vyšetřování. Otec byl skonek svého dítěte tak zdrcen, že musel být střežen, aby si nezuřoval.

Přechodný pokles výroby na Frýdlantsku

V poslední době lze pozorovat přechodný pokles ve výrobě textilního zboží. V Novém Městě pod Smrkem u firmy Lanex a Haag, která byla jednou z nejzaměstnanějších, jsou některé dílničky střídavě vysazovány z práce. Dokonce bude na nějaký čas výroba zastavena. Také v Bílém Potoku u firmy Blenert tempo povolilo. Zdá se, že jde jen o přechodné zjevy a že k trvalému omezení provozu nedojde. Jinak v ostatních oborech je situace na Frýdlantsku velmi dobrá. Podniky získávají stará obydlí ve zahraničí, takže výhledy do budoucna jsou slibné.

Autem do výkladu trafiky

Jistý automobilista z Moravy chtěl odjet z parkoviště na jablončeckém náměstí. Protože mu však nezabral motor, sjel zakázaným směrem do nároží náměstí a vůz, který se po svahu prudce rozjel, nemohl zastavit, vjel na chodník a prorazil výklad hlavní trafiky na Hlavní třídě. Majitel má škodu 2500 Kč.

Úlovky

v českolipské noclehárně

Českolipská státní policie provedla náhlou prohlídku v místní veřejné noclehárně. Podal se jí dobrý úlovek: zatkl 34letého A. Schmiedla z Teplic, 28letého E. Topiče z Prahy, 29letého V. Schimka z Brna a 28letého H. Hrančíkovou z Litoměřic, kteří jsou hledáni bezpečnostními orgány. Všichni byli dopraveni do vazby krajského soudu.

Tři vloupání za jednu noc

V okolí Šluknova byla za jednu noc provedena tři vloupání. Z ledárny technik Weisbergera odcizil zloděj za 600 Kč maso a uzenin. Téže noci byl vykraden byt Jana Heleira a odcizena mu tyč denní mzda 148 Kč, hodinky a jiné věci v ceně 700 Kč. Třetím posíleným byl trafikant Kögler, jemuž zloděj odnesl pivo a maslo.

Těžce zraněn při srážce vozidel

Na stání státní nedaleko Schönbornu chtěl varnsdorský obchodník J. B. předejít autem před ním jedoucí vůz a nepostřehl, že od Rumburka přijíždí 19letý Adolf Röder na motocyklu. Obchodník ve snaze zabránit srážce, strhl auto doleva, zachytil však motocyklistu za blatník. Došlo

Potrestání řezníci v Duchcově.

Nepřipustná konzervace masa.

Před okresním soudem v Duchcově odpovídalo se 7 řezníkům pro falšování potravin, kterého se dopustili tím, že přimíchávali do sekaného masa kyslíčnick sířičité. Rozbohem bylo zjištěno 917 miligramů v 1 kg masa. Obžalovaní hájili se tím, že tuto chemikálii přidávali do masa proto, aby zabránili jeho kažení. Posudek znalce však vyzněl v ten smysl, že přidávek kyslíčnick sířičitého rozklad masa nezadrží, nýbrž pouze zdlánlivě zakrývá a jest s to vyvolat vážné poruchy na zdraví. Soud uznal všech 7 obžalovaných vinnými a odsoudil je k pokutě 100 Kč neb 3 dny vězení, z nichž 4 nepodmíněně.

Splněné přání stařenky.

Zemřela ve stejný den jako prezident Osvoboditel.

Na Novém dvoře u Trnovan žila u své vdané dcery stařenka Kateřina Klinská. Bylo jí stejné jako panu prezidentu Osvoboditeli 87 let a 6 měsíců. Často v hovoru o panu prezidentovi a svém stáří říkala, že jsou stejné staří a že až on jednou zemře, že zemře také. Když jí v úterý ráno oznámili, že pan prezident skonal, byla stařenka bolestně dojata a dlouho setrvala v pláči na modlitbách. Potom si ještě poklidila svoji světičku a k večeru ulehla, aniž byla nemocná. Když jí děli před spaním chtěly dáti „Dobrou noc, byla stařenka již mrtva. Její přání se tedy splnilo. Na její pohřeb, který se koná v sobotu, chystá se mnoho lidí z Mostecka.

Stromy se znovu zelenají

V Rumburské ulici ve Šluknově se v jedné zahradě odělo několik stromů novou zelení. — Zjev budi oprávněnou pozornost. Podobná hříčka přírody se vyskytla v Hanšpachu, kde v zahradě tovární Hilový zazenazlo se znovu několik stromů.

Slabá sklizeň ovoce v severních Čechách

Z mnoha míst severních Čech hlásí se slabá sklizeň ovoce. Trebaže letošní jaro slibovalo vel

Více než 10.000 účů na smuteční tr

Pietní projev starosty sená v městském zastupitel

Liberec 21. září. Účt v č ranních mělo město Liberec sv Davy lidu, Čechů i Němců, proud z nich vyšel okolo deváté hodiny sto pietního shromáždění na stu Na ulicích a náměstích města hoře py a ve výkladech a oknech předenta Osvoboditele byla rozžata 10. hodiny rozezvucely se tovární zvony. V té chvíli bylo již na výs 10.000 občanů, kteří přišli uctít ho člověka. Na místě slavnosti p sku zástupce velitele liberecké p ník Verner. Po něm měl německý Mayer a český školní inspektor B nící zdůraznit Masarykův význam ce i kulturním životě. Ve chvíli s byly liberecké ulice takřka liduprá občanstvo nezučastnilo smuteční chalo u svých příjmaců přenos z dy byly o 9. hodině dopolední zav slně podniku se nepracovalo. O smuteční zasedání liberecké mstevo, na němž promluvil o předsd tel starosta města senátor Kare český projev učinil městský radní

Hlasy se zlomily, va dohrály...

Příslušníci církve českosloven konali pobožnost za zesnulého p boditele. Církvní místnost byla zpěvch vyjadřována nesmírná vr Bohoslužba se chýlíla ke konci. tovaly státní hymnu. Shromážd navázali na první tóny varhan. P zlom hlasů. Varhany dohrávaly pr ny samy. Do klavých tónů vzeš ozývalo se štkání. Chťeli dozpív. Vnitřní rozechvění zadřadlo hrdla, z očí a na klávesy varhan kanuly chvělého varhaníka. Taková je čes jevi se ve své velikosti vždy, doty chvilě celého národa...

Smuteční trýzna v M

České obyvateľstvo z horní d škého okresu sešlo se v nádraží d měst, aby uctilo památku zesnulého Osvoboditele. Po hudebních přednes o velkém zesnulém odb. uč. H a k e překvapující.

Na pohraničních ke zaplály ohně

Smuteční trýzna finanční

Finanční stráž v severovýchod hranici uspořádala v předvečer poh stí v Hrádku n. N. trýznu za presíd ditele. U kuské vybudovaného k čestná stráž, složená z finanční strá Sokola a DTJ. V průvodu byly zast spolky, městská rada, hasiči, stře mládež. Smuteční projev měl lns. f lub. Trýzna zúčastnilo se na 1500.

Na pohraničních kopcích zaplá časně ohně. Pohled na pohraniční ús to chvíli skutečně krásný a dojem ne ný.

Mladistvý odsouzen za na vlak

Liberec 21. září. (b) Na tratí Krásná Lípá byl letos na jaře dvak na koleje velká kamenná, jednou p práce. Jen obezřetnost strojvůdce, že nedošlo k vykolčení vlaku. Bezpu dy dlouho marně pátraly po provl nedávno se ho podařilo dopadnout. mladík, který odpovídal ze svého čim lipským soudem. Byl odsouzen na uzavření, podmíněně na tři roky.

Zatčen pro pokus ú

Liberec 21. září. (b) 29letý d T. z Varnsdorfu byl zatčen pro poku ženu a tři děti. Zahledl se však do ny. Delší dobu s ní měl známost a n aby s ním opustila své bydliště. Věc zradila. T. byl dopraven do vazby kr du v České Lípě.

Přece náhražka za Troi

Sdělili jsme, že byl v České L krajský časopis SdP. „Der Trou Troumlera vyběhá již jiný list. J „Heimatfratze, vydávaný v Chebu. z českolipské župy a tužé úroveň. l je jiná. Poslední číslo je po jistě s voluhodé. Přimši jména židovské ků, kteří u příležitosti sjedzu nér médělek v České Lípě vyvěsili praj

Séfredaktor Bedř. Pangrác. Vychá ní dny a v pondělí. — Majitel a vydá lančnicka v Praze. — Tiskem tétoh Odp. redaktor Josef Menzel. — Pa stání a jiných chráněných zpráv je na

MILOSLAV BUREŠ

BOHUMIL KOBR

JOSEF VOTOČEK
